

Handwritten text on a parchment label, possibly including a library or collection number.

Decorative gold-tooled border with a repeating geometric pattern.

קבץ על
יד

Decorative gold-tooled border with a repeating geometric pattern.

Decorative gold-tooled border with a repeating geometric pattern.

Decorative gold-tooled border with a repeating geometric pattern.

Decorative gold-tooled border with a repeating geometric pattern.

Decorative gold-tooled border with a repeating geometric pattern.

III-IV.

Decorative gold-tooled border with a repeating geometric pattern.

Decorative gold-tooled border with a repeating geometric pattern.

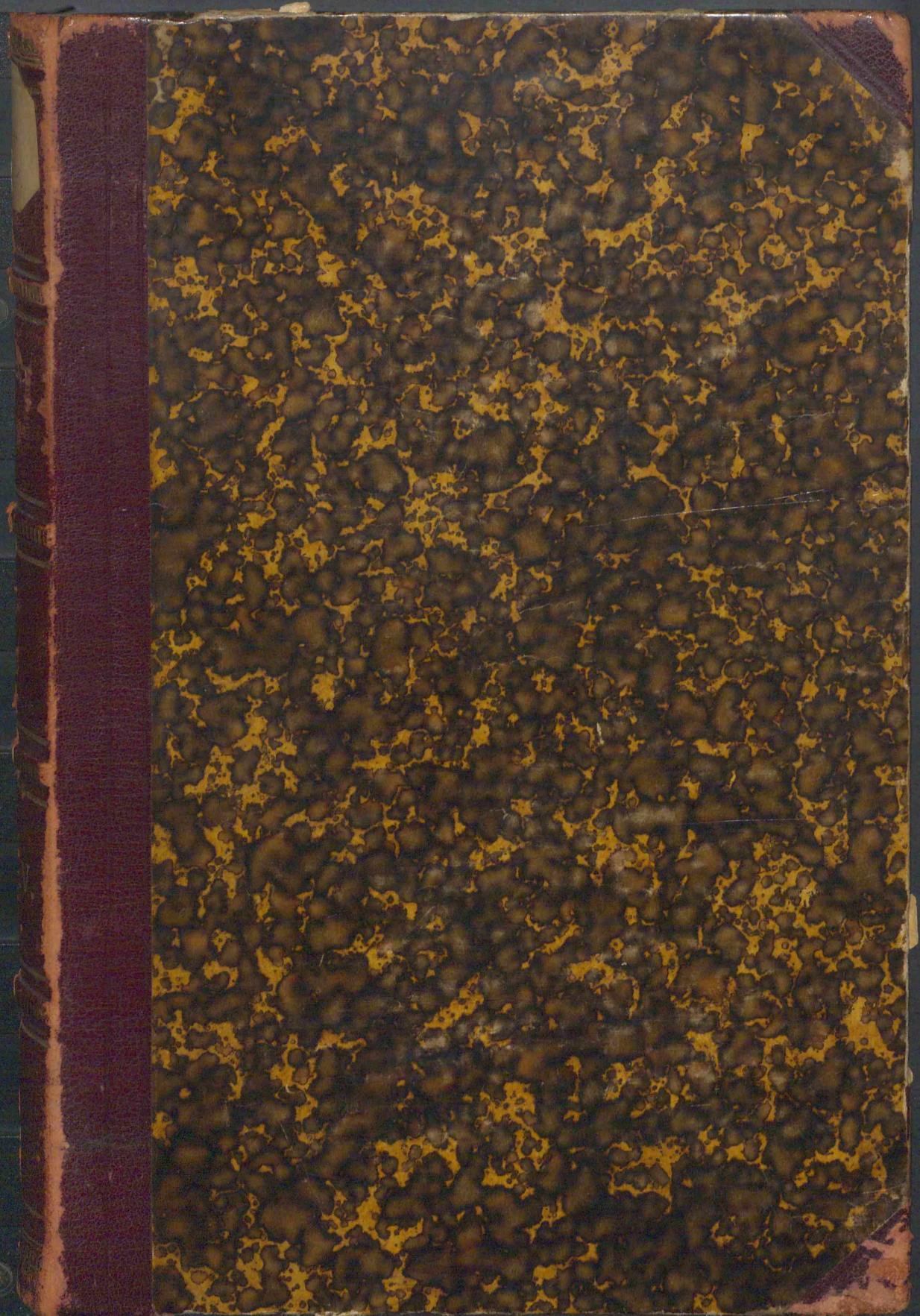

Decorative gold-tooled border with a repeating geometric pattern.

Decorative gold-tooled border with a repeating geometric pattern.

KAUFMANN
DÁVID
KÖNYVTÁRA

B 718-19.

וג' צג'ר תהר'וג

ממנו 1871-1872

ממנו 1871-1872

16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
32
35
39
40
41
42
43
44

111-117

קבץ על יד

והוא

ספר האסיף

כולל

דברים עתיקים נעתקים מתוך כתבי

יוצא לאור בפעם ראשונה

של ידו חברת מקיצי נרדמים.

שנת שלישית תרמ"ז

BERLIN 1887.

Herausgegeben im Selbstverlage des Vereins f. KIZZE NIRDAMIM.

(Dr. A. Berliner).

In Commission bei:

J. Kanfmann
in Frankfurt a/M.

Wittve u. Gebrüder Romm
in Wilna.

16-37
1871-1872

ממנו 1871-1872

ממנו 1871-1872

ממנו 1871-1872

ממנו 1871-1872

ממנו 1871-1872

ספרים

היוצאים לאור בפעם ראשונה

על ידי

חברת מקיצי נרדמים

(הוקמה מחדש בשנת תרמ"ה)

תחת השגחת ראשי החברה:

אברהם ברלינער בבערלין,
דוד גינסבורג בפטערסבורג,
יוסף דערענבורג בפאריז,
שלמה חיים האלבערשטאם בביליין,
אברהם אליהו הרכבי בפטערסבורג,
מרדכי יאסמראוו בפילאדעלפיא,
משה עהרענרייך ברומא,
דוד קויפמאנן בבודאפעסט.

שנה רביעית תרמ"ח.

Kobez al Jad.

IV

BERLIN 1888.

Herausgegeben im Selbstverlage des Vereins M'KIZE NIRDAMIM.

(Dr. A. Berliner).

In Commission bei:

J. Kaufmann
in Frankfurt a/M.

H. Engel
in Berlin, Klosterstr. 15.

קבץ על יד

והוא

ספר האסיף

כולל

דברים עתיקים נעתקים מתוך כתבי יד

יוצא לאור בפעם ראשונה

על ידי חברת מקיצי נרדמים.

שנה רביעית תרמ"ח.

BERLIN 1888.

Herausgegeben im Selbstverlage des Vereins M'KIZE NIRDAMIM.

(Dr. A. Berliner.)

In Commission bei:

J. Kauffmann
in Frankfurt a. M.

H. Engel
in Berlin, Klosterstr. 15.

1192 902

SAMMELBAND

kleiner

Beiträge aus Handschriften,

mitgetheilt von

Neubauer, Halberstam und Berliner.

Jahrgang IV.
(1888/5648)

BERLIN 1888.

Herausgegeben im Selbstverlage des Vereins M'KIZE NIRDAMIM.
(Dr. A. Berliner.)

In Commission bei:

J. Kauffmann
in Frankfurt a/M.

H. Engel
in Berlin, Klosterstr. 15.

קבוצים על עניני עשרת השבטים ובני משה

מאת

אברהם נאיבואיר

(ניבוער כפי האשכנזים).

עניני עשרת השבטים.

בעברי על אוצר הספרים במדינת שוונת ובערים שונים אספתי וקבצתי אחד אחד דברים ומכתבים על אודות עשרת השבטים ובני משה, וכעת אני מוציא לאור עיקר שלהם בלשון של אינגילטירא (ה' יברך זאת הארץ הטוב והמטיב לכל גרים מאיזה מדינה הם באים ובאיזה דת הם נאמנים) בעלים ההדשים המכונים Jewish Quarterly Review, ושם לא יכולתי להוציא לאור אף גם קצת הדברים של מחברים שונים בלה"ק על אודות עשרת השבטים, ואפשר שיצא איזה תועלת מהם לאנשים אשר אינם מבינים לשון של אינגילטירא אמרתי בלבי להעלותם על ספר קובץ על יד וישארו לזכרון עולם ביד הקוראים לה"ק. ודע קורא נעים כי לא אתן לך כי אם הדברים והמכתבים אשר הם טמונים בכ"י או בספרי דפוס אשר הם נמצאים רק במספר מעט ואין לאל ירך לקנות אותם ולפי זה הם בכת הכ"י:

הדברים אשר יצאו מפי התנאים והאמוראים ובעלי המדרש ידועים לכל איש אשר יהנה במשנה ושני התלמודים ובמדרשים ישנים וחדשים, ועוד הענינים אשר ימצא בספר עזרא הד' הגנוז ובספרי הברית החדשה וביוסיפון היוני תמצא בנקלה כאשר תחפוש בהם, ורק אזכור ספר אלדר הדני אשר נמצא בד' או בה' תמונות ואשר הוציא לאור החכם דר' ייליניק (יעלינעק כפי האשכנזים) יצ"ו מדרוסי ישנים בבב"מ שלו חלקי ב' וה' ושם תמצא גם כן התשובה של ר' צמח גאון לאנשי קירואן. ולא ארד לעמקי החקירה אם אמת היא או לא כאשר יצא מפי החכם יעקב ראיפמן (רייפמאן כפי האשכנזים) ואלהים יודע, אך התמונה הששית מספר אלדר אשר הוציא לאור ר' אליקים כרמולי ע"ה עם תרגום צרפתית היא בודאי זינפה כאשר העיר כבר החכם הגדול וכו' שלמה יהודה ראפופארט זצ"ל בהקדמתו לס' הפרהון. וכן ג"כ ודאי זיוף גדול אשר עשה הקראי פירקוויץ על אודות יהודה הנבור והי' שבטים בארץ פרס (כפי עדות הח' אברהם הרכבי יצ"ו). אבל בודאי דברי בני משה ידועים היו בשנת ד' אלפים ותש"נ כמובח ממעשה המשיח השקר אבו עיסי עובדיה בכבל ופרס אשר נרה לבני משה כפי ספרי קורות של הערביים (עיין גרעץ ה' דף קע"א). ואלדר ור' צמח גאון היו

אחרי זה כמו מאתיים שנים. ודע כי ר' סעדיה נאון בפירוש הערבי שלו על תהלים ע' אמר: שת פלה למשה הוא כמו לבני משה ולא רצה לומר שהתפלה למשה עצמו. אך ספק הוא בעיני אם הנאון כוון לבני משה היושבים כפי אלדד בארץ כוש או כפי מעשה עובדיה היושבים בפרס:

ואתה ידעת קורא נעים כי כפי דברי ר' יונה בן גנאה בלשון ערבי בספר השרשים שלו ודבריו נמצאים בעברי בספר השרשים של ר' דוד קמחי. המדקדק יהודה בן קורייש האמין באלדד הדני או בדני אחר. וגם הנשיא ר' חסראי בן שפרוט אומר שאבותיו ראו הדני בספרד. והקראי יהודה הדסי בספרו אישכול הכפר מזכיר אלדד ועשרת השבטים וגם ר' הננאל הנאון בקירוואן נטה אל הלכות שחיטה ובדיקה של אלדד הדני וכפי הנראה משו"ת של אברהם בן הרמב"ם בלשון ערבי (כ"י שוח"ה) שגם הוא האמין במעשה הדני וה' שחיטות שלו (עיין Geiger, Jüd. Zschr. X, 126). ורק החכם ר' אברהם בן עזרא לא האמין בו וספר ס' אלדד בין ספרים הגנויים כמו ס' זרובבל ואחרים.

ובא וראה מה שכתב המהנדס ר' אברהם בר הייא צאחק אלשורטה בספר מנלת המגלה שלו (כ"י אוקספורד 160 דף ס"ד ע"ב) וז"ל: ואם תאמר הם ע"ב אומה כדברי חכמי גוים וכמנין ע"ב זקנים שאסף משה מישראל עם אלדד ומיודד אשר נשאר במהנה ובכאן לא נמנה מהן כי אם ע' אומות ותאמר אנה הם שתי אומות הנשארות אומר לך כי האומה הא' היא בניו של משה אשר הבטיחו הקב"ה שיהיו בניו אומה גדולה וכתוב ואעשה אותך לגוי גדול שיהיה מנין בניו בימות המשיח כמנין אומה אחת גדולה מע"ב אומות והאומה הב' היא בני לוי עב"ל.

ובלי ספק תתמה על הנוסע פתחיה שלא מצא השבטים ובני משה ולא הזכיר אף מלה אחת אודותם כמו שעשה אחריו בנימין הספרדי בקצור ספר מסעות שלו (כי בעו"ה ספרו הגדול נאבד ממנו וחבל על דאבדין אבל הוא לא ראה אף איש אחד מהם) והוא רק כתב על פי השמועה מר' משה אהר מן השבויים שלקה עמו מלך פרס באותו הזמן. והכמי הנוצרים ג"כ ספרו ממלך גדול הכומר יוחנן בארץ אינדיאה ושכנים שלו מצד אחד הם השבטים עם מלך דניאל שלהם. והכומר יוחנן כפי ספור הנוצרים כתב אגרות לאפיפיור וגם לקיסר פרדליק והן נמצאות בכ"י אין מספר בלשון רומי הישנה וכבר הוציאם לאור החכם פרופיסור Zarneke. ואתמהא שמכתבו של יוחנן הכומר בב' התמונות מתורגם בעברי כולו וכולו אע"פ שהרוב בו אין עסק עם היהודים והא' לך הכתב ותראה בעיניך אם אמת דברתי.

א. הכתב אל האפיפיור אשר תמצא בדפוס קישטמטינה רכתי שנת ה' תע"ו אשר מציאותו יקר מכ"י כי לא תמצא אף אחד בעיר ושנים במשפחה ואני השויתי הדפוס עם הכ"י יהודי מועתק מקראי אחד (אוקספורד 1311) אבל כפי דעתי לא העתיק מהדפוס כמו שתראה מהשנויים אשר שמתו לפניך:

טופס הכתב ששלח פרישטי יואן לפיפור ברומאה.

אני פרישטי גואן מודיע לכם באהבתינו שיש לנו עמכם בי פעמים רבות אמרו לנו שאתם אוהבים מאד לדעת ממנו ומארצנו ומאומותינו ומחיותינו וטבע ארצנו. תחלת דברינו אנו מודיעים לכם כי לבעבור ששמענו שאתם אומרים שאין אנו כל כך נוצרים טובים כמותכם ראוי לנו להודיע לכם שתדעו שאנו מאמינים באמתות, והנה אנו מודיעים לכם בכתבינו ענינינו וענין ארצנו מן הבהמות והחיות והעופות כמו שזכיר עתה וזו תבינו כל דבר באריות. ואם יש את נפשכם לבא בארצנו תבואו בשלום ותקבלו כבוד ממני ואעשה אתכם אדונים ושרים במלכותי אחרי כי רבה היא ותראו דברים גדולים ועצומים. ועוד אנו מודיעים לכם שארצנו היא מעולה מכל הארצות ועשירה מכסף זהב ואבנים טובות יותר מכל העולם וממדינות וערים גדולות ובצורות תחת ידי. כמו כן דעו שיש לי ארבעים ושנים מלכים תחת ידי ומשועבדים למאמרי ומהם מלכים שאינם נוצרים והם עובדים לי בכסף וזהב שנה בשנה, וגם כן אני מודיעכם שכל העניים הבאים לארצי אני עושה צדקה עמהם בין גר בין תושב באהבת האל וכן אני מודיע לכם שאתן לכם אמונה שלימה להלחם עם ארץ הקדושה במקום קבורת ישו הנוצרי וכן דעו כי יש בארץ הזאת שלשה אינדיאש גדולות עד מאד. ובאינדיאה הגדולה נקבר גוף הטמא (טומאש¹) אפושטולו. ודעו כי ארצי לצד דרום קרוב לבבילונייה ההרבה והאינדיה האחרת היא קרובה לצפון. ובוזו האינדיא² יש שובע גדול מאכילה ושתיה, והאינדיא השלישית היא גדולה עד מאד. וארץ רחבת ידים והיא קרובה לארץ היהודים והיא מנעת עד ים האבנים מצד האחד ובוזו האינדיא יש מלשונות הרבה ומופלאות אחרות כמו שתשמעו וגם בוזו האינדיא יש מלכים רבים אע"פ שאינם נוצרים אבל הם כולם משועבדים למאמרי. וגם כן יש בארצי בהמות שקורין דרוויוס וגמלים לבנים והיות אחרות שיש להם שבעה קרנים במצחם ודובים לבנים ובהמות הרריים שקורין ליפריס³ והם גדולים כמו כבשים. ויש לנו אריות מארבע מינים ירוקים וצהובים לבנים וישחורים. וגם בארצנו יש סוסים שיש להם שתי קרנים קטנים במצחם והם רצים יותר מסוסים אחרים. ובהמות אחרות רבים משונים מבארצכם שאין אנו יודעים שמם. וגם יש בארצנו עופות שקורין אותם אונילו⁴ שמוליכין בגליהם שור אחד או סוס אחד לתת לאכול לבניהם ואלו הבהמות לא נמצאו כי אם בארצי ויש להם הרבה לאכול לשובע. ועוד יש ענין אחר בעופות שלא נמצא בעולם אלא שנים וקורין אותם אלדיואונים⁵ ויש להם אדנות על כל העופות שבעולם. ואלו העופות הייחם ארבעים שנה וכשהם קרובים⁶ לאלו הארבעים שנה הם מולידים שתי ביצות גדולות ונולדות לסוף ארבעים שני בנים וסמוך לתולדותם הולכים האב והאם לים ונהנקים שם וכל העופות שרואים אותם הולכים אל הים מלויים אותם ואחר שנהנקים שם חוזרים כל העופות האלו לקטנים אשר בקן ומגדלים אותם עד שידעו לעוף והכנפים של אלו⁷ העופות הם⁷ חותכים כתער ומראהם כמראה אש. וגם כן יש ענין אחר מבהמות שקורין טיגריס⁸ שמוליכין על כל אחד פרש אחד הלויץ על סוסו⁹. ועוד אנו

(1) המלה אינה בכ"י. (2) בכ"י תמיד אינדיאה. (3) בכ"י לפריס. (4) בכ"י אונילו.

(5) בכ"י אלודאוניס. (6) חסר בכ"י. (7) חסר בכ"י. (8) בכ"י מיגרוס. (9) בכ"י סוס.

מודיעים לכם כי בקצה המדבר יש אנשים שיש להם שני קרנים קטנות במצחם ויש להם עין אחד בפנים ושתים¹⁰) לאחור. ואלו האנשים נקראים פימינוס והם אוכלים בשר בלתי מבושל ואוכלים בשר ודם ובשר בהמות וחיות ולפעמים יש לנו מלחמה עמהם כי אינם נוצרים ואין להם פחד המיתה וכשאבותיהם קרובים למות שוחטין אותם ואוכלין את בשרם בלתי מבושל¹¹ ואומרים שהוא דבר חשוב ובשר טוב שהוא משמה את הלב¹²) ואומרים שהוא כפרת עונותיהם. וזאת האומה נקראת גוג ומגוג¹³ ואלו האנשים שהסגיר¹⁴) אלסכנדר בעבור שהם רעים וחמאים בהרים שקורין גוגיש¹⁵ וכשהעון קריסמו יולד אלו האנשים¹⁶) יעשו רע גדול¹⁷) בעולם. וגם דעו שיש לי ארבעים ושתים עיר בצורות גדולות יותר שבכל העולם וסמוך לאלו העיירות שלי מדינה גדולה ששמה אורינדא. ויש לה ג' פרסאות על ג' פרסאות. והמלך של זו המדינה נלחם כל יום עם אלו האנשים ואינם מניחים אותם לצאת ממקום שהם יושבים לפי שהם מכת השטן¹⁸ וכשהעון קריסמו ימלך יתחברו אלי¹⁹) והשם ישלח אש שורף משמים וישורף אותם והארץ תבלעם ויפלו כלם לגיהנם וכשאנו רוצים ליקח מאלו האנשים בשעת הצורך להלחם אני נותן להם רשות שיאכל כל מה שיוכלו לאכול ועם אלו לפעמים מנצחים עם אויבינו וכשאין לנו צורך בהם נשיב אותם לארצם שאם לא נעשה כן מעט מעט יגרשונו מן הארץ. וגי' יש בארצי ענין א' טוב מאומה אחת שיש להם רגליהם עגולות כמו רגלי הסוסים ויש להם ארבע עצמות כענין קוסטים וזוה הענין נלחמים ואיש לא יעמוד בפניהם בכל כלי זין והם נוצרים חשובים ואין אדם בעולם יכול לבוא בארצם אלא אנהנו שיש לנו שלום עמהם ועוברים באניות וכשאנחנו עוברים לשם הם עוברים אלי בכסף וזהב שנה בשנה. וגם יש לי ארץ אחד שקורין פמיניא²⁰) ויש בה מהלך המשה ושבעים יום באורך וברוחב כמו ארבעים יום ולא נמצא בארץ הזאת כי אם נשים היותר יפות שבכל העולם ויש להן גדול תאות העולם. ויש ג' מלכיות דוקים וקונטים נשים ויש להם מדינות וערים בצורות באלו השלשה מלכיות ואין רשות לשום אדם לשבת שם יותר משי' ימים. ובסוף אלו²¹) התשעה ימים צריך לצאת ואם לא יצא ימות וכל מי שילך לשם פעם אחת לא ישוב עד תשעה חדשים ולאחר ט' חדשים יוכל לשוב שם ולעמוד עוד ט' ימים. וכשאלו הג' מלכיות הולכים למלחמה מוליכים עמהם שלש מאות אלפי נשים רוכבות על סוסים מזוינות בכל כלי זין מלבד הנשים המשרתות והארץ הזאת היא מסוכבת מנהר אחד שיוצא מגן עדן שקורין אותו פישון והוא כל כך גדול שאינם יכולים לעבור עליו אלא באניות וסמוך לארץ הזאת יש ארץ אחת שקורין אותו פיקניאה ואנשי הארץ הזאת הם קטנים כמו נערים משבעה²²) שנים או שמונה וסוסייהם גדולים אבל הם נוצרים חשובים והם עובדים האדמה בשלוה שלא יש מי שיויק להם בעבור שיושבים במקום שלא יוכל שום אדם לעבור בארצם. אבל בא עליהם בכל שנה קללה כשהם קוצרים וכשהם בוצרים באים עליהם²³) ענין אחד מעופות²⁴) ואוכלים את פרים וכשרואה מלך הארץ זה הולך עם אנשיו מזוינים להלחם עם אלו העופות ונותנים קולות

¹⁰) בכ"ו ואחר. ¹¹) חסר בכ"ו. ¹²) חסר בכ"ו. ¹³) בכ"ו וכשעין ויש לזה מעות סופר. ¹⁴) חסר בכ"ו. ¹⁵) חסר בכ"ו. ¹⁶) בכ"ו פימיניא. ¹⁷) חסר בכ"ו. ¹⁸) בכ"ו בן שבע. ¹⁹) חסר בכ"ו. ²⁰) בכ"ו בעופות.

ומבריהם אותם במקומם⁽²¹⁾ וזה המלחמה, ושני חיי אלו האנשים מאתים שנה ושער זקניהם הוא לבן כל ימי חייהם וזקנם ארוכה עד ברכיהם ושער נשיהם מוליכות על רגליהם וגם כן בארצי הסאניטארים שהם ממראה מתניו ולמעלה כמראה אדם וממראה מתניו ולמטה כמראה סוס ומביאים קשתות וחצים בידיהם והם רצים מכל החיות. ובעוד שהם רצים הם מורים בקשת ואינם נחים מלרוץ כל הזמן ואין אדם שישמע לשונם ואוכלים בשר בלתי מבושל ושוכבים כלילה על האילנות⁽²²⁾ מפחד הנהשים⁽²³⁾ והדרקונים וכשאנשי ארצי יכולין לקחת אחר מהם הוא⁽²⁴⁾ כשהם ישנים על האילנות ומביאין אותם בחבלי ברזל בבית האסורים שלי והולכים אנשי הארץ לראותם בפלא גדול. וגם יש בארצנו האונויקוריוס שיש לו קרן גדול במצחו. וגם כן יש אריות הרבה וכשהאונויקוריוס רואה האריה מקרב אותו סמוך לאילן והאונויקוריוס רוצה להכות לאריה והאריה מגנע ממקומו והאונויקוריוס נותן בקרנו על האילן ונכנס קרנו כל כך באילן שאינו יכול להוציא אותו ובא האריה וממית אותו ולפעמים להפך וג"כ יש בארצנו הענקים והם בקצה המדבר ובזמן קדמון היתה קומתם שבעים אמה. ועתה אין להם כל כך אבל יבא כמו שלשים או שלושים וחמשה אמה ואינן יכולין לצאת שאין רצון השם שיצאו שאם היו יוצאים אין דבר שיעמוד בפניהם. וג"כ בארצי יש עוף אחד היותר יפה שבעולם שקורין אותו פיגאש ולא יש אלא אחד בכל העולם והיי שניו הם שלש מאות וילסוף השלש מאות שנה⁽²⁴⁾ עולה לצר⁽²⁵⁾ השמים כל כך גבוה שהשמש שורף אותו ואחר כך יורד ומכניס עצמו בקן שלו ולשם נשרף כולו ובאפר שנעשה ממנו מתיילד תולע אחד ונעשה עוף וצורתו כצורת העוף שנשרף. וגם בארצנו יש ארץ אחת שלא יכול לשבת שם דבר. וג"כ הסארינוס⁽²⁶⁾ בקצה המדבר היוצא מערן שקורין אותו גיחון וזה הנהר עובר בארצנו וישם מוצאים אבנים יקרות מענינים רבים וגם הפלפל נעשה בארצנו⁽²⁷⁾ אבל העיקר הוא מעבר לים האבנים וזה הפלפל אינו נורע לעולם⁽²⁸⁾ אבל נעשה ברצון האל יתעלה והוא ביער אחד שהוא מלא נחשים ועקרבים וכשבא זמן האסוף משימין אש ביער ונשרפין הנחשים והעקרבים אבל העצים עומדים ואחר שכבה האש מאספין אותו וורין אותו לרוח כמו החטה ומביאין אותו לבתיהם ואחר כך רוחצים אותו ומיבשין אותו לשמש ובוה עולה הפלפל שחור וגם כן בארצנו קרוב לזה היער של הפלפל יש הר גבוה שקורין אותו אלמנוס ובתחתית ההר יש מעין אחד יותר חשובה מבכל העולם ואומרי' שהיא קרובה לגן עדן מהלך שבעה ימים ויש בו אבנים יקרות רבים קרוב לגן עדן ויקראו דיאמנטיש והעופות מוליכות אותם לקן שלהן לבניהם ואלו האבנים הם מאירים ואו באים ומבקשים בהם ולוקחים אותם. וגם כן בארצי בסופה יש פלא גדול של ים של אבנים ועושה גלים כמו⁽²⁹⁾ שעושיין הימים⁽²⁹⁾ ויש לה רוח גדול והוא עושה רעה גדולה ואין אדם שיוכל לעבור דרך הים הזה אלא אנחנו עוברים עם אוגילו גריפוס ועושים אנחנו כמו שעשה אלסכנדר⁽³⁰⁾ כשנלחם עם המבצר אינקאנדרו. ודעו שכל

(21) בכ"י מן מקומם. (22) חסר בכ"י. (23) חסר בכ"י. (24) חסר בכ"י. (25) חסר בכ"י

(26) בכ"י הפאדינוס. (27) חסר בכ"י. (28) בכ"י לכל העולם. (29) בכ"י שעושה. (30) בכ"י אלסכנדרוס.

עניני עשרת השבמים

כך ארצי היא גדולה שאני³¹) איני יודע כל הנפלאים שיש בה. ודעו כי מזו
הים של אבנים בא נהר אחר שיוצא מגן ערן והולך בינינו ובין הארץ הגדולה
של המלך הגדול דניאל מלך היהודים וזה הנהר הולך כל ימי השבוע ובשבת³²)
אינו זו ממקומו עד יום ראשון ששב לאיתנו. וכשזה הנהר מלא³³) על כל
גדותיו מביא אבנים יקרות הרבה מאד ובוה הנהר לא יש בו מים וכל מה שהוא
מוצא הכל מביא אל הים אורינושו ולא יש אדם שיוכל לעבור כי אם בשבת.
אבל אנהנו נתנין משמרות במעבר שאם היהודים יכולים לעבור יעשו הזיק גדול
בכל העולם בנוצרים ובישמעאלים ובכל אומה ולשון שתחת כל השמים כי אין
אומה ולשון שיוכל לעמוד בפניהם. אבל אני יש לי בזה המהו ששה עשר
מדינות בנויות מאבנים גדולות ובצורות ויותר חזקים שבכל העולם ומעיר לעיר
מהלך חצי מיל. ויש לי בכל עיר מאלו אלף פרשים ועשרת אלפים³⁴) וועשרת
אלפים³⁴) תופשי קשת לשמור ההרים ומקום המעברות שלא יעברו היהודים כי
הם כל כך רבים שאם יוכלו לעבור ילחמו עם כל העולם ודעו שאם אני³⁵) יש
לי עיר מבצר אחת יש למלך הגדול מלך דניאל עשרה ויש להם כל כך זהב
ואבנים יקרות שמתקנין בתיהם³⁶) באבנים יקרות³⁶) כמו שאנחנו מתקנים בתינו
באבנים צבועים. ואל תקשו עלי שאני כותב לכם המלך הגדול כי יש תחת ידו
של המלך דניאל שלש מאות מלכים כלם יהודים וכולם יש להם ארצות תחת
יד דניאל המלך ויש תחת ממשלתו שלשת אלפים דוקים וקנטים ואנשים גדולים
ואנו יודעים שארצו אין לה חקר. ומי שלא שמע מכת שלהם לא שמע דבר
בעולם. ועוד אני מודיע לכם שבארצו באים שתי נהרות מגן ערן ויש להם נשים
יפת תואר הרבה והם המים בטבעם ודעו שיש לי³⁷) מדינה אחת ששמה³⁷)
אורניכאלום ויש לה שלש מאות³⁸) פרסאות באורך וסמוך לה יש לי³⁹) ארבעים
ושתיים עיר מבצר והם⁴⁰) נשמרים מאד ובוה⁴¹) המדינה מלכה תחת ידי. וגם
בקצה המדבר יש ענין מאומה אחת שיש להם גוף אדם אלא הראש שהוא כמו
ראש כלב והם⁴²) דייגים חשובים שיושבים יום אחד בקרקע המים ויוצאים
בדגים⁴³) הרבה וגם כן⁴⁴) בקצה המדבר בא נהר אחד שקרוין אותו פרוואיאה⁴⁵)
והולך לים אורינושא⁴⁶) ובא מן הים שזכרנו ואין יכולין לעבור אלא עם רוח
שמתחתיה ואחד כך יושבין בארץ ויכול אדם לעבור אבל ישמור עצמו שאם
ישנו המים בתוכן יתניקוהו ויהפך הפרואיאה האבנים⁴⁷) ואין אדם רשאי
להוציא מאלו האבנים הוצה מארצי בלתי רשותי. וגם כן דעו כי בארצי יש
עץ חיים והוא יבש כולו אבל יצא ריח טוב ממנו ומשם יוצא הקרוימה⁴⁸)
שפיפור של רומא לוקח ממנו ונחש עקלתון גדול וחזק מאד שומר זה העץ
ואזכר⁴⁹) הוא ובכל עת הוא שומר העץ ולא ינום ולא ישן כל השנה ומנחוריו
יצא עשן ולפיד איש⁵⁰) לכל צד ופינה שלא יש אדם שיוכל להתקרב אליו
מהלך יום אחד לבד ריגולייא עין גואן בעת הזאת נח וישן ובזמן ההוא יש לנו

³¹) בכ"ו שמוא. ³²) בכ"ו וביום השבת ³³) בכ"ו עולה. ³⁴) חסר בכ"ו. ³⁵) חסר
³⁶) חסר בכ"ו. ³⁷) בכ"ו אחת עיר. ³⁸) חסר בדפוס. ³⁹) בכ"ו לה. ⁴⁰) חסר בכ"ו.
⁴¹) בכ"ו ובוה. ⁴²) חסר בדפוס. ⁴³) בכ"ו דגים. ⁴⁴) בכ"ו וכן יש. ⁴⁵) בכ"ו פרוואיאה.
⁴⁶) בכ"ו אורינושא. ⁴⁷) חסר בכ"ו. ⁴⁸) בכ"ו הקרויזומא. ⁴⁹) בכ"ו ואכור. ⁵⁰) חסר בדפוס.

הגריפוס מוכנים ומוליכים אותנו עד העיץ ולוקחים מעט מוֹן הקריומא והיא⁵¹ מפיו אותו האיש ומביאים אותו קודם לשני פטריארקי⁵² טמא מומין ויש להם רשות מהפיפור ואחר כך שולחין אותו לפטריארקי של ירושלם וכן ראוי לנו לעשות והפטריארקי שולח⁵³ אותו לפיפור ומשם⁵⁴ יצא לכל העולם. וכשהנחש⁵⁵ מקיץ משנתו מתכעס כעס גדול בעבור שרואה שלקחו מן הקריומא ומוציא אש גדול מפיו ומנחיריו שכל הרואה אותו⁵⁶ מרחוק יבהל והוא רוצה לבא בכעס גדול לארצנו אבל זה⁵⁷ הנהר פרווריא⁵⁷ מוחה בידו לעבור ורעו שאם יוכל לעבור שישמיד אותנו כי אין בריה בעולם שיוכל לעמוד לפניו וכשרואה שלא יכול הזור לו אצל העיץ. וגם כן יש בארצי אומה אחת שהם גדולים הרבה ולהם הראש לתוך החזה ויש להם הכתפים גבוהים הרבה ורגליהם כרגלי הסוסים והם חזקים מאד ואינם אוכלים אלא שעורה ושותין מים ומאלו אנהנו עושין שלוחינו שמוליכין כתבינו ואינן לובשין אלא עורות של גמלים והאנשים האלו הם חכמים גדולים לבקש הזהב והכסף בארץ והם מכירים סגולת האבנים היקרות⁵⁸ ובעבור אלו הרברים אנו מניחים אותם בארצנו והם הולכים ביום שלשים פרסאות והם נאמנים אבל אינם נוצרים. וגם בארצי יש נהר אחד של אבנים יקרות וקרוין אותו מראמנדים ואין אדם יכול להשוב סגולת הנהר⁵⁹ הנה ואנשי הארץ כשמולידים בניהם הולכים לזה הנהר⁶⁰ ויושבי הילודים מתחת המים שלשה ימים בלא יניקת שדים ואין נוגעין בהם כי הבה זן אותם בסגולת האבנים היקרות ולאחר השלשה ימים מוציאיין אותם ואז יודעים לילך תחת המים כל ימיהם ויוצאים מצד השני מהנהר. וגם בקצה ארצי יש הר אחד שאין אדם יכול לעמוד לשם⁶¹ שעה אחת כל כך הוא חם ולעולם לא ירד עליו מטר ולא יש שם לא רוח ולא קרירות ויש שם ענין אחד מתולעים והם קרים מאד בטבעם עד שלא יוכל שום⁶² אדם ליגע בהם והם רצים אחר ההמימות והעשן כדי להתחמם ואז נתקבצו כל אנשי חורשים וקוצרים ועושין אש גדול תחת ההר וכשאלו התולעים מרגישין האש והעשן יורדים מן ההר והולכים לאש ויושבים לשם ארבעים יום ולאחר כך מוצאים שעשו כמו עורות בכל מינים ומאלו אנו עושים מלבושים לנשותינו ולשרינו ולבושים אותם בימי החגים וכשנרצה לכבס אותם⁶³ נעביר אותם⁶⁴ תוך האש ואז יתלבנו ויטהרו. וגם בארצנו לא נמצא נגב כי האל משחית אותם מיד ואנהנו עושים משפט גדול וכשאני יוצא למלחמה הולכים לפני ארבעה עשר מלכים כולם במלבוש זהב ואבנים יקרות. וגם מלכים אחרים שאינם נוצרים הולכים מאחרי וקרוב לפני הולכים⁶⁵ אלף פרשים שמתפללים תמיד לאל בעדי וכולם קדושים⁶⁶ ארבעים אלף רגלי לפנייהם הולכים וגם מוליכים לפני כלי אחד של זהב מלא עפר כדי שאזכיר שעפר⁶⁷ אני. וגם מוליכים לפני כלי אחד מלא אבנים יקרות להודיע שאני פרינסף גדול שבעולם⁶⁸ וגם כן רעו שאין אדם רשאי לומר כזב בארצנו שמיד האל יפרע ממנו ואנהנו עושים משפטים. ואומתינו אוהבים אלו לאלו לא כמו ששמעתי שיש בארצכם שאינכם אוהבים זה את זה

⁵¹ והוא בכ"ו. ⁵² בכ"ו פטריאקו. ⁵³ בדפוס שלח שולח. ⁵⁴ חסר בכ"ו. ⁵⁵ בכ"ו ובשהרגוש. ⁵⁶ חסר בכ"ו. ⁵⁷ בכ"ו הנהפמוריא. ⁵⁸ בכ"ו יקרות. ⁵⁹ חסר בכ"ו. ⁶⁰ בכ"ו שעה. ⁶¹ חסר בדפוס. ⁶² חסר בכ"ו. ⁶³ בכ"ו הולכים לפני. ⁶⁴ בכ"ו בעדי תמיד לאל וקרובים כולם. ⁶⁵ בכ"ו שאזכור כי מעפר. ⁶⁶ בכ"ו גדול בעולם.

עניני עשרת הישבטים

ואני תמה כיצד אתם יכולים לעמוד בארצכם וגם כן⁶⁷) בכל שנה אני הולך לראות המלך הגדול מלך הניאל (היהודי⁶⁸) והוא רחוק מעט מארצי והולכים בחבורתי⁶⁹) עשרת אלפים מזוינים ומאתים אלף רגלי והאלף פרשים הקרשים המתפללים תמיד בעדי ולפעמים נקח⁷⁰) מגדלים של⁷¹) עצים על מאה וחמשים אליפנטיש להלחם עם אויבנו אם נצטרך להלחם:

ושלום. תם ונשלם שבה לאל בורא עולם:

והאגרת בתמונה השניה היא שלוחה אל פרדליק ונמצאת בכ"י של הרב הגדול של מלכות בריטאניא הישיש ד"ר נתן אדלער נ"י. והמכתב הוא מכתב של היהודים בפרווינצה אשר בארץ צרפת ולפי הכ"י הזה אשימה לפניך. וגם נמצאה בכ"י פארמא 166 וזה ג"כ כ"י מלא מקבוצים של רבני צרפת ופרווינצה¹) אבל חבל שרק קצוהו נשאר עד הגליון אשר בלה ונשחת. ולפי שזאת התמונה של כתב יוחנן הכומר נמצא רק בכ"י אשר באו מצרפת ופרווינצה אפשר נוכל לשער שזאת התמונה מתורגמת בעברי בארץ צרפת או פרווינצה והראשונה באיטאליאה. אבל כזה וכזה נראה שהיהודים תרגמו הכתב בכ"י התמונות לפי שנמצאו בו דברים על אודות ה' שבטים, והשמות של מדינות וערים וחיות ועופות ועשבים נתתי כפי שהם בכ"י ולא נסיתי לפרש אותם כפי ההעקקה הרומית לשני סבות. הא' שטרדותי ועסקי לא הניחו לי עת לזה, והב' כי אין תועלת בכתב ההוא ליהודים רק מה שנוגע להם ולפי זה ישאר זה הפירוש לחכמים אשר יוציאו לאור המכתבים בשפת רומי בפנים אחרים אחר פרופיסור *Zarneke*.

זה טופס האגרת אשר שלח פיטרי גואן אל פרדליק קיסר של רומאה.

ברצון השם אני שולח לכם שלום ואהבה אל רום פרדליק קיסר של רומי אנחנו מודיעים אל אהבתם כי הוגד לנו הרבה פעמים שאתם מתאווים מאד לדעת ממנו ומעניניו ומארצנו וכי שמענו שאתם אומרים כי היונים מארצנו אינם מתפללים אל האל שאתם מתפללים ואינם מאמינים אל האמונה שאתם מאמינים בה. לכן אנו מודיעים אליכם שאנו מתפללים אל האל ואל האמונה אשר אתם מאמינים בה ולכן אנחנו [מודיעים] אליכם כי האמונה היא כמנהג בני עמנו ותודיעו לכם בחותמכם האמונה שלכם ותורתכם ואם תרצו שום דבר אשר בארצנו שאוכל למצוא תודיעוני ואשלח לכם ואם תרצה לבא הנה שלום בואך ואתה תהיה ארון לכלנו ומלך אחרי באמת ובאמת תדעו שהעטרה שלנו גדולה מכל עטרות שבעולם כי היא עשירה מכסף וזהב ומאבנים טובות ומרגליות ויש בארצנו ערים בצורות ונבוהות ומוקפות חומה וכרכים משונים וגם חוקים, ודעו בבירור כי ארבעים ושנים מלכים תחת ממשלתנו ומעטרותינו והם נוצרים חוץ מעם משונה כאשר אספר לך. ותדע כי כל העניים אשר עוברים בארצנו

⁶⁷) חסר בכ"י. ⁶⁸) בכ"י מלך היהודים. ⁶⁹) חסר בכ"י. ⁷⁰) חסר בכ"י. ⁷¹) חסר בכ"י.

¹) עין *Isr. Letterbode* ב' דף קע"ה.

הן מארצנו הן מארץ אחרת מפרנסים אנחנו אותם בעבור אהבת האמונה. ודעו כי נדרנו ללכת ולכבוש ארץ ישראל וירושלם ונלך שמה בכבוד גדול ובחיל כבוד ונהרוג שונאי תורתנו ודעו כי בארצנו יש ארץ הנקראת אינדיאה הגדולה מצד מזרח ושמה בכל השדורה אצל המגדל אשר בנו בני האדם. ואינדיאה אחת היושבת בנהר ס[מ]בטיון ושם יש שפע ימים ויין ולחם ומכל מזון הצריך לבני אדם. ודעו כי בארצנו מגדלין הפילין וברדליט שאנו קוראים רומברה וגמלים לבנים ושור הבר ודובים לבנים וזאבים הלוקחים את האיילים וחמורים מדבריים ואריות מארבע מיני צהובים ירוקים שחורים לבנים וסוסים אדומים וירוקים בעור ובארצנו יש עוף הנקרא גריפון וחוק מאד ונושא בפעם אחת שור אחד בקנו לאפרוחיו ואלו הבהמות אינם יוצאות מן המדבר שהן מוצאים שם הרבה לאכול ויש שם עוף הנקרא אלריאון שהוא מושל על העופות ודמותו נראה וכנפיו עמו כמו תער והוא מעט מהנשר ובכל העולם אין בו כי אם זוג אחד ולמרנו היאך הם גדלים כי לסוף ארבעים שנה עושים שני ביצים והם שומרים אותם ארבעים יום ולסוף ארבעים יום הביצים נהפכים לאפרוחים ואז האב והאם הולכים בעולם האב הולך מצד אחד והאם הולכת מצד אחרת וכל העופות הרואים אותם מתחכרים עמם ולסוף שנה הולכים וטובעים בים והעופות האחרים הולכים ומגדלים האפרוחים ונותנין להם לאכול עד שיכולים ללכת בעצמם וכשהם מגיעים לימי אבותם עושים כאשר דברתי ויש לנו בהמות אחרות ונקראות טוגריא ואותם בהמות הן קטנות מפילין. ובצד אחר מן המדבר אנשים שיש להם קרן במצחם ואין להם כי אם עין אחת ועם שיש להם שתי עינים לפניו ושתיים לאחור והנשים כמו כן ויש מצד אחר מן המדבר עם שאינם חיים כי אם בבשר חי מבהמות ואנשים ואינם יראים מן המות כלל וכאשר אחד מהם מת הן קרוב או רחוק הם אוכלים אותו מיד ואין כי טובה היא מאד לאכול ושם העם הזה גונ ומגונ בחלק אקלוייאייה אשר יש לו ארבעים ושנים כפרים ושם יש הרבה מבני עמנו היל גדול ועם רב מאד העומד בעדנו נגד אומה בעיר אחת הנקראת אוריגיה אבל אותו עם המוסרה אינו מבני ישראל כי אם משפחת גוג ומגוג ואנחנו מוליכים אותם במלחמותינו וכאשר אנחנו נותנים להם רשות לאכול אויבינו מאלף לא נשאר גם אחד כי מיד הם נאכלים ואחר כן הם משיבים למקומם כי אם היינו מניחים¹) אותם במקומותינו הם אוכלין אותנו גם טפינו ובהמותינו וכל אשר לנו ולא יצאו ממקומותם עד עת הקץ ויתפזרו בארצות ואין אדם יוכל לעמוד בפניהם ואין להם מספר- כי הם כחול הים וזהו האומה שיאמרו שתבא קרוב ליום הדין אבל הבורא ישלח להם אש וגפרית ואבני אלגביש והם יהיו כלים. ועוד מצד אחר מן המדבר נגד ים אוקינוס עם אחד שרגליהם עגולים כמו גמלים והרגל יש לו ארבעה טפחים מסביב והם תחת ידינו ואינם אנשי המלחמה אך הם עובדים אדמתם ונותנים לנו מס בכל שנה ושנה ומצד אחר מן המדבר יש שם ארץ הנקראת פמנייאה ואין איש יכול ליכנס בארצם כי אם פעם אחת בשנה הן הולכות בסחורה חוץ מארצם והן שוככות עם אנשים ואם הנה מעוברות ומולידות נקבות הן מגדלות אותן ואם הם זכרים מיד הן שולחות אותם חוץ לארצם וארצם גדולה

¹ בכ"י מניקים.

עד מאד מהלך ארבעים יום באורך ושלשים יום ברוחב ובארץ היא יש שבע
 מלכויות לבד שרות אחרות המהזיקות מהן אדמתן. ויש להן סוסים וגמלים ועגלות
 שנושאות להן כלי קרב והממון. אחרי כן הדעו כי יש נהר גדול סובב כל
 הארץ ההיא הנקראת שיאון ויוצא מערן ואין אדם יכול לעברו כי אם בספינה.
 ומעבר אותו נהר יש שם ארץ הנקראת פורונייאה ובאותה ארץ יש עמים קטנים
 כמו נערים בני חמש שנים או משבעה ואין שום אדם עושה להם רעה כי אם
 מגדולי העופות הבאים עליהם כאשר הם הולכים לקצור ולבצור ומלכס חלוץ
 נגד העופות ונלחם עמם והעופות אינם יוצאים מן הארץ עד שהם עושים נוק
 גדול באותה משפחה: ובכל שנה ושנה צריך שיבא המלך חלוץ צבא הוא ועמו
 נגדם בקיץ והארץ גדולה שבעה ימים באורך ושש ימים ברוחב. ואנו אומרים כי
 זאת הקללה להם בעון אבותם. אחרי כך אנו אומרים שיש לנו בארצנו בהמות
 הנקראות שולטיה שהם מן הרצועה ולמעלה גוף אדם ומהרצועה ולמטה גוף
 סוס ויש קשתות בידיהם ויש מעמנו אנשים הרגילים להרוג אותם ולוקחין אתהם
 חיים כדי לגדלם בחצר שלנו ושוכבים על האילנות מפני החיות הרעות והנחשים
 והעקרבים וגם לא יצאו מן המדבר כי אם יום אחד בשני חדשים או בשלשה
 חדשים והבהמות אינן יוצאות מן המדבר כלל אם לא לקחום בני עמנו לגדלם
 בחצר שלנו ויש מעט אנשים רגילין ללקחן. ויש לנו מין אחד מבהמה הנקראת
 ביקורנאה ויש לה קרן במצחה היא ארוכה אמה ויש מהם שלשה מינים אדומים
 לבנים שהורים אבל הלבנות הזקות מכלם ונלחמות עם האריה והאריה הורג אותן
 בערמה כי האריה יושב אחר אילן אחד ומנח באילן והביקורנאה עושה כן ונכנס
 הקרן באילן ואינה יכולה להוציאה מן האילן ואז בא הארי והורג אותה ולפעמים
 הורגת האריה. ומצד אחר יש שם ענקים רבים שמימי קדם היתה קומתם ארבעים
 אמות ועתה אין להם כי אם חמש עשרה אמות אבל אינם יכולין לצאת מן
 המדבר ומן הארץ כי אם ישר בעיני השם שיצאו והם תחת ידינו. ויש מין
 אחד מן עופות ושמו פוניץ ואין שום עוף לא יוכל לקחתו רק הפלקון ואנשי
 ארצנו לוקחים אותם כשהם קטנים ומגדלים אותם בחצר שלנו ואינם נמצאים
 בשאר ארצות. ובארצנו יש הרבה לחם ויין ישן וחדש וחלב ודבש ודעו כי
 באיינדיאה שלנו אין שום בריאה יכולה למצוא נחש ועקרב ולא תולע אחד ואם
 ימצא שם אינן יכולין להרע. ובארצנו מושך נהר גדול ששמו ארונייש ואומרים כי
 הנהר ההוא יוצא מערן ומשם יפרד והיה לארבעה ראשי נחלים בכל הארץ ואנשי
 הארץ מוצאים אצלו אבנים טובות ומרגליות מארקדייש שאפילו קרובנקליא רוביין
 אשטופאשיין נאשפייא קלצירוניאה ושאר אבנים הרבה שאינן כתובות כאן ויש
 בארצנו עשב ששמו פרמינאבלין וכל הנושא עקרו יכול לרדוף השד ולהחריבו
 ולדבר עמו מי הוא ומאין הוא ומה שמו ועל כן ירא השד ליכנס בארצנו.
 ובארצנו יש מקום גדול הפלפל ואנחנו מלקטין אותו בכל שנה ושנה וכל הארץ
 מלאה צבאים ונהשים וכאשר רואים בני אדם כי הפלפל מבושל כל צרכו אז
 הולכים שם ונושאים עצים יבשים ושורפים הנחשים והצבאים מתחבאים בארץ
 והם רוצים לברוח והאנשים השומרים הפלפלין הורגים אותם וכאשר כלה האש
 באים אנשים ונשים ונושאים מקלות והעבדים עושים חמרים חמרים מן הנחשים
 וצבאים הנשרפים ואחרי כן עושים חמרים מן הפלפל ואין ממרחין העפר

ואחרי כן מבשלין אותו במים להסיר הארס מן הנחשים ואותו יער שנושא הפלפל בתחתית הר אולפוס ומאותו הר יוצא מעיין שהיא המה לאותו ששותה ממנה שהיא מבושמת מכל הבשמים שבעולם ואותו מעיין קרוב מהלך ששה ימים לנן ערן ומי שיוכל לשותות מיד מאותו מעיין ששה פעמים קודם שיאכל לא יהיה לו חולי לעולם ואם ישתה מהמים ההם עד שלשים שנה אם יוכל לחיות עד אותו זמן יהיה כל ימיו נביא בלא שום חולי ובאותו מעיין יש אבנים טובות נקראות שמן נירוטאש ואותם האבנים הנשרים נושאין אותם בקן שלהם לחזק ביציאם ואותו אבן מהרשת חיי עולם הוה ומי אשר יגול לרהוץ תוך המעיין יחזור בבהרותו כמו בן שלשים שנה אפילו היה בן מאה שנה ואם אין לו רק שלשים יעמוד באותו בהרות עד אשר ימות. וכן כל מופתי עולם יש לנו כי יש לנו ים עפר בלי מים ומשיב משבריו וגליו כשאר ימים ואינו נח כלל ואין אדם יכול לעבור בתוכו. ובעבור כן אין אדם יכול לידע אורך ורחב ארצנו לבד אנהנו שיש לנו הכל בכתב. ויש לנו מעבר אחד בארצנו נהר וסביב הנהר על שפתו מוצאים העולם הבשמים הטובים ואצל אותו נהר יוצא נהר מאבנים ומושך עד ים אוקינוס אשר בין הים ובין תשעה שבטי ישראל והולך כל יום השבוע עד יום השבת ושבת כלו נה והוא נושא אבנים גדולות וקמנות אל הים כעין נהר של מים ותשעה שבטי ישראל אינם יכולים לעבור אותו נהר. ומצד אחר יש לנו ארבעים וארבעה כרכים מאבנים חזקים עד מאד ואין בין כרך לכרך כי אם כאשר יוכל איש לירות בקשת בפעם אחת ולשמור אותם יש לנו ארבעים וארבעה אלף פרשים וחמשים אלף מושבי קשת ושלשים אלף חלוצי צבא רוכבים על סוסים ושומרים הכרכים שלא יעברו בני ישראל שאם היו יכולין לעבור היו מהריבים העולם ומהכרכים יש להם עשרה. וכן אנו מודיעים לכם כי בעבור אותם הכרכים ובעבור הוצאות המחנות שאנו מוציאין אל המלך הגדול מישראל נותן לנו בכל שנה ושנה מאה גמלים טעונים זהב וכסף ואבנים טובות ומרגליות ועוד נותן לנו המס שהוא כרי שלא נשבור הארץ אשר בנינו לבנים. ודעו כי המלך הגדול מישראל יש לו תחת ממשלתו מאתים מלכים וכלם מחוקים ארצם תחת רשותו ויש מהם לבד המלכים שלטונים ושרים אלפים ושלוש מאות ובארצי מושכים שני נהרות מגן ערן. והנה אשר בכרכים שלנו יושבים עליו גוג ומגוג ובעבור כן נקרא כך כי הוא משני אחים ממשפחת ישראל אשר האחד נקרא גוג ושם אחיו מגוג ומאותם שני אחים כבשו אבותינו הכרכים. ובתחתית אותו הר מצד ישראל יש לנו עיר גדולה הנקרא כוריאש אשר כל העולם לא ילכדוה כי אם במסורה ותוך העיר דר אחד ממלכינו השומר את העיר והוא קנה המס מן המלך הגדול ושם סוהרים באים בסחורה ובאים עד עיר שלנו מחוץ לעיר על שפת הנהר ואנשי הארץ המים ביותר והנשים חמות כמו כן ויפת תאר מאד ויש להם נאות מאד ובאצל אותו נהר יש שם מדבר שאין שום אדם יכול ליכנס שם בעבור החום ובאותו מדבר מושך נהר אחר מעפר שאין אדם יוכל ליכנס בו כי אם כאשר משיב הרוח בו והולך ומשיב הרוח בתוך האוויר ואז עוברים בתוכו ובלבד שילך במהרה שאם לא ילך מהרה ימות מיד ואותם היכולים לקחת מהעפר מתקנות לאבנים טובות אבל אין להם רשות למכרם עד שנראה אותם קודם כל אדם ונקח מהעפר בשומת שויוים ובארץ ההיא מגדלים הנערים במים. ועוד יש

לנו ארץ שאין אדם יכול ליכנס בעד החום הגדול ושם נולדים תולעים שאין יכולין לחיות כי אם באש ונקרא סלמנדראה ועושים עור סביבותם כמו התולעים העושים המשי ומהעור עושים מלבושים לנשים וידוע הוא לכל כי יש לנו עושר גדול שאין אדם יכול להיות עני בארצנו אם ירצה להרוויח מכל הנכסים אשר אנחנו שוללים ומרויחים שלל אויבינו כי אנחנו נותנים החצי לעניים, ודעו כי אין שום נגב בארצנו ולא חמקן כי אין ישר בעיני השם. ויש לנו סוסים הנושאים פרש אחר שלשה ימים בלא מאכל ומשתה ואין מלך ממורה ומערב עשיר כמונו. ויש לנו כרכים חזקים וגדולים ולפנינו הולכים שלשים אלף גלחים ופרשים וכאשר אנו יוצאים למלחמה הולכין עמנו מאה אלף פרשים לבד פרשים אחרים ההולכים על הפילין הנושאין הכרכים והמוזון וכל חיל איש רגלי לבד ונשארים בחצר שלנו ובבתינו. ודעו כי יש לנו ארבעים ושנים מלכים תחת ממשלתנו שהם גוים לבד האחרים שאינם מתורגנו אבל הם עושים כל מה שאנחנו מצווים אותם, וכאשר אנו רוכבים לראות ארצנו עברינו נושאין לפנינו כלי זהב וכסף מלאים עפר לזכרון כי עפר אנחנו ואל עפר נשוב ובעבור זה אנו יראים מהשם ונושאין לפנינו כלי אחר מלא זהב להראות העמים את גדולתנו ושאני מלך גדול על כל המלכים והעמים אשר ממורה ועד מערב. ודעו כי אין בינינו נאוף ובעבור כן צוה השם שכל אחד ואחד יקחו נשים כדי שלא יחטאו האחרות. ואנו מודיעים לכם שאנו הולכין בכל שנה ושנה לראות קבר דניאל הנביא והולכין עמנו עשרת אלפים פרשים חלוצי צבא ושני אלפים מושבי קשת ומאה כרכים על הפילים. ודעו כי אנחנו הולכין בזה האופן להצילנו מן הנחשים ומן האריות אשר במדבר ומן התנינים שיש להם שבעה ראשים על גוף אחד ואנו הולכין שבעה ימים קודם שנמצא שום אוכל אך אנחנו מוצאים צידה הרבה כמו איילים וצבאים וחזירים אדומים צבע של דם ומכהמות ועופות אשר הם טובים לאכול ועוף אחר הנקרא פניציץ טוב לאכול מכל שאר בשר ובמדבר ההוא מהלך ארבעים יום כי אנו יודעים על יד אלו ההולכים משבע לשבע שנים בחיל רב. ודעו כי החיל ההולך אינו צריך לבשר ודגים כי מוצאין במדבר מעיינות טובות ונהרים מתוקים. ומעבר למדבר שם הענקים אשר הם נותנים מס משבע לשבע שנים ודעו כי אם היתה חכמה לענקים לעשות מלחמה כפי גבורתם הם יכולין להלחם עם כל העולם כלו אבל הבורא ית' לא נתן להם חכמה כי אם לעבוד את הארץ בעבור כי אבותם חטאו ורצו להפיל השמים בעבור המגדל אשר בנו. אבל יש מהם בבית הסהר בשלשלאות ברול וכל העם באים לראותם כמו אנשי היער ועוד דעו כי יש בארצנו לוקחים דג דומה לרג אשר ממנו צובעין הארגמן. ודעו כי ההיכל שלנו עשוי כדמות היכל אשר עשה גרפריי דאינדיאה. ומכסה ההיכל מעץ שקרוין לופון שאין יכול לישרף ועל ההיכל שני כפתורים של זהב ועל כל כפתור שתי אבנים הנקראות קרבונקולש יען כי הזהב זורח ביום וקרבונקולש זורחים בלילה. והאבנים הגדולות שלנו מסילודוניש מוסבות עם השוהם ויש בהם לשערים שאין אדם יכול להכניס בתוכו יין שאינו טוב ושערים אחרים כמו בחלל מן החלונות וכל החלונות הם מבדולה והשולחן אשר אנו אוכלין עליו הוא מאחלמה והאבנים אשר השלחן יושב עליהן נגרורוציש ולפני ההיכל שלנו יש פיליטה אשר אנו שוכבים עליה כאשר אנו רוצים לראות הכהורים מצחקים וההיכל עשוי מאבן אחת נקראת שהם

ומאותו אבן עשויה כל ההיכל אשר באותה פיליטה בעבור ייטב לבנו כאשר נסמך עליה לעיין צחוק הבחורים והחרר אשר אנהנו שוכבים בתוכה עשויה מזהב וממרגליות ופמוט של זהב דולקת בתוכה ובה בושם ודולקת בלילה. ופמוט אחרת של זהב דולקת בהיכל אשר אנו עושים חצרינו וחננו ובה מכל ריח טוב שבעולם מהבשמים כדי להריח בה ריח טוב. והמטה אשר אנו שוכבים היא משאפיר כדי שיהיה לנו להתאפק מן הנשים אעפ"י שיש לנו נשים יפות אין אנו שוכבין עמהן כי אם שלשה פעמים בשנה כדי להוליד ושלשים אלף אנשים אוכלין על שלחננו לבד עובדים ושבים הוצאתם בבית שלנו. ועני יש לנו שלחן שאנו אוכלין עליה היא ממראקדייש ויש לה כח שאין אדם יכול להשתכר בתוך הסעודה. ודע באמת כי קבענו לפני היכל שלנו מיראייל שהוא עשוי בערמה ויפה הוא וגדול מאד והעם רואים אותו ביום ובלילה רחוק מן העיר מהלך שבעה ימים וצריך לעלות עליו במאה ושבעים מעלות וכל המעלות מאבנים טובות שליש המעלות מבדולח ושלש מישפה ועליהן אבן יושבת על עמוד חזק ועל העמוד יושב האבן ועל האבן יושב אדנים ועל האדנים יושב עמוד ועל אותו עמוד יושבים עשרים ושנים עמודים קטנים ועליהם יש שמונה אדנים ועל אותם האדנים יושב עמוד עליהן אשר עליו המראה כחכמה ובמרמה והמראה אשר אין אדם יכול לראות ולהבין הדבר בלתי רשותנו והעומדים למעלה יודעים הרבר אבל אין אדם עולה לשם בלי רשותנו ועשרים ושנים פרשים שומרים אותו יום ולילה ודעו כי בכל הדשי השנה משרתים שבעה מלכים בשלחן שלנו מן העבודה המצווה עליהם לבד הצרפתים משרתים בכל יום בשלחן שלנו והעברים המשרתים הם חלוצים. ודעו באמת כי יש לנו אלפים צרפתים אשר עשינו הם פרשים השומרים גופנו ושלחן שלנו וחרר שלנו וכל הצרפתים הבאים אלינו הם (הן?) גלחים או פרשים אחרים אנו עושים מהם פרשים יען אשר הם אדוקים באמונה ויען שהם נושאים בטוב כלי קרב ורוכבים בטוב ודורכים בקשת בטוב ונאמנים הם. ודעו כי כאשר אנו הולכים במלחמה הצרפתים הולכים סביבותנו לשמור גופנו. ובהצר שלנו יש מהרבה מדינות המגידים לנו מנהג ארצם והצרפתים אומרים לנו מנהג האפיפיור ודרשותיו וכל השרים והשלטונים והמלכים אשר מתים בלא יורש אנהנו נותנים ארצם לאחר מצרפתים השוטרים גופנו וארצנו ואצלנו אוכלים ושותים שנים עשר הגמונים מן הימין ויש לנו כומרים כמנין ימות החמה וכל אחר משורר וימו וכל המלכים והפחות ושלטונים אוכלים בשלחן שלנו כתולדותם. ודעו כי נקראתי פיטריי גואן יען כי יש לנו ארנות כמו פטרנו ובעבור כי הגדלה מפיטריי נקראתי פיטריי גואן וכל המלכים מארצנו קורין לנו כן. ודעו כי יש לנו עטרה מקסרית מן הירושה ויען כי שרים גדולים אוכלים על שלחננו צריך לגבות מס על כל המלכים המחזיקים ארצם ממני להוציא ממונות רבות ולהיות ביתנו פתוח לרוחה. ודעו כי בכל שבע ושבע שנים יש לנו ועד גדול בארצנו ובעירנו ואין המלכים והשרים והחכמים והפקחים הולכים בוועד כי אם ברשותנו ואין הולכין מלפני עד שאתן להם רשות ובעל כרחם הם באים אל הוועד שלנו. ועוד אני אומר לכם כי יש לנו היכל קטון אחר מאשר ספרתי לכם. ודעו כי בת קול יוצאה טרם שנוצרתיו וכך אמרה הבת קול פלוני דע כי יולד לך בן אשר יהיה גדול ממך ויעשה היכל לפי עשרו ולפי ממשלתו והוא יפה מאד וכל מה שספרתי לכם

אמת הנה ספרתי כל ענין גדולתנו וענין ארצנו וכל העושר והכבוד שלנו ואמרנו האמת לכם לא שקרנו לכם בשום ענין לכן אנו מבקשים מכם זאת שתודיעו עניינים לנו וענין ארצכם ועושר שלכם בביאור רחב ושלומכם טוב יגדל:

חמה האגרת מפיטרי גואן.

ועוד יש תמונה ג' מהאגרת הזאת שלוחה אל האפיפיור איאיניואו בשנת אלף תמ"ב לנוצרים ונמצאת בכ"י פארמא 402 ואפשר שאקבל ההעתקה כולה ומקומה יבוא בסוף דברי ואני הכל לא העתקתי כי אם קצהו וז"ל: גם יש לנו מ' עיירות נאות וחוקות מהעולם שהן רחוקות האחת מהאחרת כמטהו קשת שבהם יש לנו עשרה אלפים ומאתים אלפים באלישטררי ואלפים ארצירי ומאה אלף אנשים רוכבים על סוסים שהם תמיד לשמור אלו ההרים כדי שאלו הארורים לא יוכלו לעבור ולבא כי אם יעברו יקלקלו כל העולם כי הם כל כך כי לכל כרך שיש לנו יש להם עשרה איש אחד מהם ירוף אלף ממנו ושנים יניסו רבבה ובאים בשליחות וחונין מהויץ לעיר וכו' (ראה דף י"ד):

ועל זה כתב המעתיק של כ"י על הגליון וז"ל: אפתח נא שפתי אני דניאל יע"א הכותב ואערכה עליו מלן כי לפני דעתי אלו אחינו העברים והוא קראם ארורים ואשא משלי ואומר עמנו ברוך הוא והוא ארור ואין ארור מתדבק פי עמנו בהדבקים בדרכי ה' בלכתם זרע ברוכי ה' המה וצאצאיהם אתם ע"כ: ובא אחריו על הגליון ג"כ דברים אלה וז"ל: מצאתי כתוב בכתב אחד ששלח הכומר יואני בשנת ק"ם לעברים כתוב במקום זה דבר וזה לשונו: ובארצנו יש נהר שמו שבטיון ומושך וכו' (ראה דף י"ט) והותם בזה: ומארצם נמשכים ב' נהרות מגן עדן והנה אשר הכרכים שלנו עליו נק' גוג ומנוג ושם נשי בני עמנו ממשפחת גוג ומנוג והסוחרים הולכים לבטח בסחורה בארץ ההיא והמלך הגדול מישראל משגר לנו עבדיו עד זו העיר והונים הויץ לעיר ואין אנו מניחים אחד מהם ליכנס לעיר בעבור גבורתם ע"כ:

ודע כי הכומר יוחנן וארצו נזכר ג"כ בספר ארחות עולם של ר' אברהם פריצול (עיין להלן) וגם ע"י אברהם פרוונצלי כ"י שוח"ה 217 דף ה' וז' כפי אשר כתב לי ההכם פרופיסור קאופמן (קויפמאן כפי האשכנזים) וז"ל: וכבר מצאנו בספרי דברי הימים והירדושי העולם שיש במלכות הפריטי יוני מהו א' נקרא מהו האמת אשר יושביו לא ידברו כזב בכל ממון העולם וכשמו כן תהלתו. וגם ר' עובדיה מברטנורא כתב כזה במכתבו מירושלים וז"ל לפי הכ"י לונדון: ודרשתי מענין נהר שבטיון ואשר תשמעהו אתם שם הוא אשר שמעתיו אני פה בשנה אין לי דבר ברור כי אם שומע מפי שומע. אכן מה שנתברר אצלי וירעתי מאין ספק כי בא אחד מגבולות ממלכת הפרישטי יואני ארץ הים וההרים גבנונים מאד ואומ' שהם דרך עשרת ימים לאורך שם בוודאי הונים בני ישראל ויש להם חמשה נשיאים או מלכים. ואומ' כי יש יותר ממאה שנה שנלחמו עם הפרישטי יואני מלחמות גדולות ועצומות ובאחרית בעוונות גברה יד הפרישטי יואני עליהם והכה בהם מכה רבה ועצומה מאד ונכנס בארצותם והשמיר

וההרים וכמעט אבד זכר ישראל מן המקומות ההם והנשארים בהם נזר עליהם גזרות משוננות להפר דהם כעין גזרות שגורה מלכות יוון בימי החשמונאי. ובסוף ריחם האל ועמדו מלכים אחרים באינדיה שלא היו קשים כמלך הראשון עד שעתה אומי' כמעט שהעטרה חזרה ליושנה ושגנו לקדמותם ופרו ורבו. והם נותנים עדיין מס לפרישטי יואני אך אינם כפופים כאשר בתחלה וזה ארבעים שנה התגרו מלחמה בני ישראל עם השכנים אשר סביבותיהם וישללו ויבזו המה בשונאיהם ושונאיהם שבו בהם כמה נפשות אנשים ונשים ומכרום לנכרים לגוי רחוק והובאו מהם למצרים ופרו אותם היהודים ממצרים. ואני ראיתי שנים מהם במצרים והם שחורים מעט אבל לא כבני כושיים ולא יכלו להבחין מהם אם הם שומרים תורת הקראים או תורת הרבנים כי בקצת דברים היו נראין כשומרין תורת הקראין במה שאמרו שלא היה נמצא אש בבתיהם ביום השבת ובשאר דבריהם נראין כשומרין תורת הרבנים והם אומרים שמתחסיים לשבט דן. ואומי' שרוב הפלפל והתבלין שמוכרים הכושיים באים מארצם. זה מה שראיתי בעיני ואוני שמעתי אף כי שני האנשים לא היו יודעים לשון הקדש אלא מעט מזער. גם לשון ערב שרדם בקושי אנשי הארץ מבינים אותם. דבר זה מפורסם וידוע בכל גלילות האלה כי הישמעאלים הנושאים ממצרים ללכת בבית תרופתם באלמיקה עוברים דרך מדבר גדול ונורא ותמיד הם לפחות ארבעת אלפים גמלים ולפעמים באים עליהם במדבר ההוא עם גדול ורם כבני ענקים אשר אחד ירדוף אלף וקוראים להם הישמעאלים אלאריבים פי' בני אל סרי פי' הערביים בני אל שדי מפני שבמלחמתם מזכירים תמיד אל שדי ומעידים הישמעאלים עליהם שאחד מהם ישא משא גמל על כתפו האחד וידו האחרת מחזקת השלח להלחם. ומפורסם הוא שדתם דת יהודים ואומי' עליהם שהם בני הרכבים עכ"ל: ואשר כתב הרב הברטנורא במכתבו השני תמצא בדפוס דף ל"א ואין שנוי גדול בכ"י עם הדפוס ולפי זה לא אשנה דבריו:

וגם ר' מתתיה (היזהרי?) בספר הויכוח שלו נקרא אחיטוב וצלמון (כפי כ"י אוקספורד 2170 דף קי"א) מכנים השבטים באינדיאה וכושן שתי ארצות חשובות כאחד בעת ההיא וז"ל:

ויאמר צלמון אדונתי את מקומי אני מכיר את חטאי אני מוכיר. בהיותי בארץ אינדיון. ורציתי לעבור נהר סמבטיון. וליכנס בארץ כושן. היו חלקי הנחל דא לדא נקשן. אשר לא יוכל לעבור שם שיש אני. ולא ספינה ולא בורני. כי יומם ולילה אבנים נדים ונעים. לבר ביום השבת רונעים. והוצרכתי עד יום השביעי להתאחר. כי לא לעבור מקום אחר. ולפי דעתי הנהר היא ליהדות. ראה על שביתתם ועדות. גם ראיתי שם עם תקף ומאויים. עם רב כחול אשר על שפת הים. והם בכללם מאמינים ביוצרים. ומחזיקים בתורת משה בן עמרם. והם שרוים בשלוח גדולה. וכולם נטולי ערלה ע"כ:

וראה גם ראה כי דוד הראובני קרא שם הארץ של השבטים מדבר חבור וז"ל (כפי העתקת של הכ"י Mich. 560 כי הכ"י גופו נאבד) אני דוד בן המלך

שלמה ואחי המלך יוסף גדול ממני והוא יושב על כסא מלכותו במדבר חבור
והוא מולך על שלשים רבוא על בני גד ובני ראובן וחצי שבט המנשה ע"כ:

ועתה פה עמוד עמדי ותקרא הכתב של ר' אברהם הלוי המהבר של ספר
משרא קטרין ונמצא בכ"ו 62 של אוצר הספרים לבראון ר' נפתלי הירץ גינצבורג
יצ"ו (כפי העתקת החכם הנודע בשערים ר' שניאור זאקש ותודתי על טובתו) וז"ל:

כתב מר' אברהם הלוי מירושלים שנת רפ"ה.

מענין עשרה שבטים יש לאדני לדעת שיש ממצרים למקום אחר נקי
סואקים מהלך ג' ומשם יש אומר' מהלך ג' ימים ויש אומר ה' לפלאס"ה והדרך
קשה מאד לפלאס"ה היא מלכות חזקה של יהודים גבורי כח נוסעים וחוני' באהלי
שער לרעות מקניהם כי אנשי מקנה הם והארץ רחבת ידים לפניהם והיא על
הר"י גדולים וגבוהים ואין מי יוכל לעלות שם למלחמה ומשם יורדים הם לארץ
אחרת נקי סלימ"ה ובלשון הקדש שלם והיא מלכות אחרת תחת ממשלת
בלאס"ה והיא ארץ זבת חלב ואצל אלו המלכויות יש מלכות אחרת של טשמענליס
נקי גובאר והם נותני' מס למלך פלאס"ה ולא נתברר לנו עדיין מאיזה שבט
הם אותם היהודים עד עתה השבנו שהיו גד ודן לפי שהישמעאלים הבאים מניב"ר
אמרו לנו שהם שכני' לגד ודן ועתה מקרוב נודע לנו שנקי' אותה הארץ ארץ
גד ודן על שם שני אחים שמושלים עליה המלך נקרא גד ואחיו נקי' דן
והוא נשיא ויש זמן שמת דן במלחמה ונתברר לנו מפי ישמעאלים מניבא"ר
וערלים מכוש שנקרא אלחבי"ש שאביהם של אלו היה שמו פנחס והיו קורין
לו בן הארי ע"ש גבורותיו שפתרון בן הארי הוא מפרק ומשבר מלכים. מבני
אלחביש מתו במלחמותיו והוא מת על הניתו והניח ג' בנים גד ודן וטודרוס
ונתעוררה מלחמה ביניהם וברה טודרוס מפני אחיו והלך אל ארץ אלחפ"ש ונשתמד
והביא משם חיל גדול וצבא רב כיד המלכים שהיו בעוזריו ונכנס פתאום במלכות
סלימ"ה ועשה הרג רב ביהודים כקי' אלף מתו אבל בפלאס"ה לא יכלו כי כל
העולים לא יוכל לעלות אליהם אליהם ולאחר ימים נפל טודרוס ביד ג' אחיו
ויהרגוהו וההרג הנ"ל היה בשנת רס"ד אח"כ נתחזקו הב' אחים ויצאו על אויביהם
ויתחזקו ויעשו בשונאיהם כרצונם והמלחמה רבתה מאד ורבתה המכה בכני אלחביש
ובפעם אחרת נתפש המלך גד במלחמה ביד א' ממלכני אלחבי"ש והמלך ההוא
נהג עמו כמשפט המלכים ויכבדוהו וע"פ שהיה תפוס בידו. ונתפשו ביניהם המלך
גד יתן לו בכל שנה מ' אונקיות והם על תנאי שלא יגיה מקום לפורטוגישי'
לכנוס בארצו מפני שמשם היו באים ע"כ:

על אודות הפלאשה בארץ אביסיניאה (כוש) כתב דברים נהמדים הנוסע
והחכם הגדול יוסף הלוי מפאריס אשר גר בארצם ימים הרשיים.

ואחד מהבירים של ר' אברהם הלוי ר' ישראל שמו כתב מכתבים מירושלים
אשר בהם נזכרים ג"כ השבטים ולפי שעיר הקדש השובה בעיני כל ישראל לא
אמנע לשימם לפינך הקורא בשלמותם והם נמצאים בכ"י של אוצר הספרים
Laurentiana בפירינצי של איטאליא ומקומו שם הוא Pluteo II. XXXV. p. 28
אשר העתיק בשבילי הסופר בהגון ר' מרדכי די קאפוא מרומי רבתי:

טופס הכתב אשר שלח כמהר"ר ר' ישראל מירושלם
לכמ' אברהם מפירושדה.

יורה דעה יבין שמועה ראש הנכורים אשר מעולם אנשי [השם] המה הלוא הוא אביר גביר המשביר בר אוריין ורחיל הטאין אדון אשר בו אתפאר יתנך ה' למעלה לשם ולתפארת וירים קרנך בכבוד בהצלחות וישביע נפשך בצהצחות ושובע שמחות בנעימות פניך נצח: הגיע לידי כתב גלילות אצבעותיך היקרים וששתי כעל כל הון אשר אדון רם ונשא ועם כל זה תביט אלי נכא רוח ולקצות הארץ תביט בהשגחה פרטית לשים עיניך עלי. אין זה כי אם לב טוב המשוטט בכל היודע צערן של ת"ח ואין הרור יתום אשר אתה שרוי בתוכו: הנה ראיתי בני עלייה והמה מעטים הרוכבים על במותי הנדיבות במאודם ובנפשם כאשר הגדלת חסדך עלי אשר הרימות תרומת ה' בעין יפה מנה אחת אפים לשלוח לי עשרה דוקאטי וויניציאני בידך הרחבה וגם בעיניך הטובה ראית להגביר הנדבה הן מגבירה המעטירה מרת הגר מבית ומוזנתך המהוללת המשכלת מרת שרה מבית ומהמפואר אשר כל מעשיו לשיש גיטך כמ"ר יואב יצ"ו ומהאחים הנעימים ישירים תמימים חכמים מחוכמים כמ"ר יצחק יצ"ו וכי הפאל יצ"ו בני רבינו יעקב ולה"ה ממטלצינו: גם כי לא הגיעו לידי אפילו א' מהם פ"ה (!) בכל מאמיצי כחי איהל למצא שעת הכושר להנאתכם ולטובתכם ולרום תפארתך בראש ואברך לכלכם בעוד רוחי בקרבי כי ידעתי כי מצדכם לא חסר לעשות כל אופן השתדלות להגיעם לידי אלא שנתנלגל הדבר לתת פקדונך ביד אחרים ומרוב טרדתם לא שלחו אותם לויניציאה. ידעתי א' ידעתי תולה בדעות אחרים לית ליה ברירה ועונותי המו אלה ומנעו את הטוב ממני. בראותי כוונתכם הרצוייה להחזיק ידי. שפתי לא אכלה לקרא לה' בחזקה להטיב לטובים ליראי ה' ולחושבי שמו. וכפי אפדוש לרום שמים נגר כותל מערבי וכל אחד ואחד בשמו אזכיר וגם הנשים היקרות אשר גדבו רוחן להקריב בכורים בתוככי ירושלם יתברכו. ואם אשכחן תשכח ימיני אם לא אעלה אחת לאחת על ראש תפלתי למי ששכן שמו בבית הזה ישום ביניכם אהבה ואהוה ושלום וחפץ ה' בידכם יצלה כנפשכם ויתן לכם זרע אנשים למודי ה' משרתי אלהינו יקראו. ויודע כל הנסתרות סהדי כי בנשאי כפי אל דביר קדש על הרוב אצוה את ברכתי עליך ועל ביתך ואשאל מה' שיבינה לך בית נאמן בבנים עוסקים בתורה ובמצות דשנים ורעננים יהיו סביב לשלחנך בברכת ה' ולא תוסף לראבה עוד רק תגל ותשמח בעה"ו. ואם היו באים לידו (!) ה"ו שהייתי משנה מדעת הנותן לא דבר קטון ולא דבר גדול. והמהנה שלנו כששולחים משאר מקומות להודיע לנאמני ארץ מה ששייך להקדש עניים או לצרכך להיות נקי יפה ומישראל והן בעיניהם יחוו בכתב למען לא ישלחו בעולתה ידיהם.

ועתה אבוא למלאות רצונך לכתוב לך בארוכה מהנהי יושבי הארץ גם כי כתבתי לך עם הפלמנני (!) ושלחתי אותם לויניציאה. אוסף ידי שנית להודיע בישראל נאמנה, כי באלו הארצות מחבבין המצות הרבה. בראשונה בענייני התפלה הם מתפללים בכוונה גדולה. והחוננים הם קבועים ארבע מטיבי לכת יראי ה' בקיאים במלאכתם ונתקבצו בכאן מכל המקומות לשרת בבית ה' בעיר הקדש ואין להם

שכר רק יחיו על הנדבות מי שעולה לס"ת עושין לו מי שברך ונודר לעניים או לחוננים או לישיבה וזה לעתים רחוקים והתפלה היא קרובה ללועזים כמנהגכם הטובים ביום שני ויום ה' אומרים ועתה וגו' והיודי וי"ג מדות אלא שמרבים תחנונים ובזמן ה"ה הישיש המהור כמהר"ר עובדיה זלתי"ה היתה קרובה מאד כמנהג המ[ת]עריבים שנהגי' כדברי הרמב"ם. ופוסקין באיסור והיתר הם בדינים בכל דבר כדברי הרמב"ם. אבל עתה כשנתוספו הספרדים יצ"ו כמעט מבטלין כל הלשונות ברוב ועושים כרצונם. והחוננים ג' מהם ספרדים ואחד מסתערב וכל אחד מהם אומר כרצונו. זה אומר קדושה כתר יתנו לך. ואחד אומ' נקדש או נעריצך וגם יש שינוי לקדושה עצמה וכאלה רבות הא' מאריך והא' מקצר. גם בענין קריאת התורה. כשהיו מוציאין ג' או ב' ס"ת בזמן כמהר"ר עבדיה ז"ל היו מוציאין א' אפי' לא קראו בו כי אם ששה כמו ברי"ח טבת או ר"ח אדר בשבת היו מחזירין הס"ת למקומה והיו אומרי' קדיש וכן על השנית וכן על הג'. אבל עתה מוציאין כלם ביחד וכשהם שנים כגון י"ט קוראין ה' ואומרי' קדיש ואח"כ קורא למפטיר. ואם מוציאין ג' ס"ת קוראין ו' בראשונה ב' פרשי' החדש ואומ' קדיש. ובשלישית קורא המפטיר :

בכאן נזהרין מיין נסך ומגבינה של גוים ומשעטנו ואין דנין בערכאות כלל אלא מושיבין הדיין ודן להן ע"פ דברי הרמב"ם אם הוא חכם. אבל על הרוב אינו פותח ספר ודן ע"פ הסברא או עושה פשרה ואין מהרהרין אחריו לומר מאי זה טופס נתוני. ואחר דבריו לא ישנו ואם יש לעתים רחוקים פורה ראש ולענה המניס ללכת בערכאות מיד כל ישראל כאחד הברים כנגד המשחית ונותנין שוחד למושל הארץ להכות מכות מרדות במקלות כמנהג הארץ ואח"כ מחרימין אותו עד שיתחרט ויפייס הקהל בממון :

באלו הארצות אינן מוכריין ה' כלל כי אם לצורך גדול ואפי' יושבי הקרנות נזהרין מזה. ואין באלו הארצות לא שחוק ולא קלות ראש אלא כלם טהורים בעסקיהם אלו בסחורה ואלו במלאכתם. באלו הארצות כל המלאכות לא יצלוו כי אם הצורף בכסף ובוזה והאורג והרצען והמתקן מנעלים רואה סימן ברכה. כי הם מחזירין בכפרים ובעיירות. וישמעאלים גומלי הסד הם נותני' להם לחם ודבש ופירות בחינם כל צרכם ואינן מקפחין בשכרן. והרבה מירושלם שיוצאין לכפרים ואינן חזרין לבתיהן כי אם לרגלים ובחנוכה ופורים. וגם יש בכאן הרבה חנויות מוכרין שמן ובורית ומיני מאכל אבל א' מאלף לא יצלה.

גם בני ברוך יצ"ו הוא בקי בטיב משא ומתן ויודע הלשון ונשתתף ע"כ מיכאל יצ"ו וכמ' מיכאל הוציא כמו י"ז דוקאטי ויניציאני' בחנות למחצית השכר ובני היה מתעסק בו. ובאותו הזמן התחיל מושל הארץ למרוד בתוגר יר"ה וקבץ חיילות באופן כי כל המדינה הייתה בבלבול והוצרכו לעשות הוצאות גדולות לשומרי העיר ורוב ההוצאות משליכין על החנות. ועל הרוב היו החנויות סגורות באופן כי הפסידו ב' פרחי' ויניציאני מן הקרן וזה מיכאל הנזכר הרחיב פיו לבלוי חוק באופן שנתפרדה החבילה ואני שלחתי בני למצרים למעט עלי ההוצאה לשם ימצא הרבה אנשים שקופצין עליו להעמידו בהנותם. וידוע לכם כי מיום שבא לכאן התן עמון.

בעניני הישיבה והלימוד דע שיש כאן ב' ישיבות הא' היא של כמהר"ר

דוד שושן יציו מתקבצין אליו ה' או ו' ולומדין עמו וגם אלו מתקבצין כמו עשרה כ"א ובא אלינו חכם אחד ושמו מהר"ר פרוץ יציו אדם גדול רפי בתורה הכל דאברין ולא משתכחין. כי הלימוד שלמדנו בפרושינו היתה יתרה אז ביהם כמה שלומדין כאן חדש כי אין כאן תלמיד דגודת לעומקא והמפתחות והפרט ההתחברות. כי היה בכאן חכם גדול עוקר הר"פ ושמו במהר"ר יעקב ביהם יציו הל"ץ למצרים וכל התלמידים החשובים יאמו מבטן להייל נכסיהם ביהם כי בירושלם אין אדם מרויח פרומה וכמה פעמים אמר אלי ללכת לשיבתו למצרים ההבדאי גדולות ולא אביתי לצאת מירושלם. ומאשר כתבת אלי את נמצא מה יציו המהר"ר ובעלי מעשה. דע כי היתה שלם בכל מעלה ומהה פניה הוה ויהינה המהר"ר הוה חכם גדול וענו ועשיר ותורהו אומנותו יומם ולילה לא יורש סתך המהר"ר ושמו במהר"ר יצחק יציו כהן צדק שכל ברך. ובאותו במצרים חלק לרובם יציו למצות ולגלמים. ואחריו חכם אחר הוה סני גהור עוסק בתורה יומם ולילה הוה עני ויש לו תלמידים הרבה וכל אז ואי נתון לו גי פרקטי לשמוע ושמו ביהם סני גהור ספרדי יציו. ועוד יש בכאן יהודי בשו ושמו הולך בכל המדינות והוה משיבוע לכל נערי קמני מירושלם ססוק ובוטקי ושמו ר' יוסף מרדכי יציו. ושי עמון ביהם לשלם לומר בהינם הוה נאמן שוין כמותו. כל המעות שיולתי להיין לעניים הכל בא לידו הוה מחלק בראשו כי אדם בשו הוה ורשעי למקד עליו אפי שלא בשעת תרחק. ועי' יצו חכם יתרה גרמא במהר"ר אהרן יציו הוה סני גהור והלך עתה למצרים להחיות בני ביתו: מענין הירח. דע כי אמת הדבר קרנותיה היו נוטות לדרום כגוד מקום ערה משתכחין שהוה צדד הדרום ותתהמה לצד אחר הצינב הרה להם ונארו שהוה סימן וע' להם: מענין ביהמיק הדרג הוה כמו חצר גדול כמו כפר קטן ויש בו כמה יתים הרבה חיליות הרבה נמצאו בה. וראי' הדישים לבקרים כמו אשר לא שיקרם יתהוה ויש בו י"ב עוקרים בכל שערי מדליקין גרות. ובשער יתרה עורת נשים י"ב מעלות כמה ספר היתה ועורת ישרי היתה גבה מעורת נשים ק"ו מעלות ובכחל הרה יש שער יתרה עוקר ויין שער רחמים ואפי שהישמעאלים הרבה פעמים בקשו למתתו ולא עלה לידם ובקשו לפותמו באבנים מכל וכל ולא עלתה לידם. וקשו למבט בירך בנין כרי לסתמו ולא בנו כי אם עד חזיה הוה סגור בשער על ברזל הינו דלות ואין שום אדם נכנס וזה (?) מצד האמר ומלאו בני הישמעאלים וינין מניהון להתקרב. ואפי בומן עזיה המלך תוגר בכאן היו יהודי עמו ונכנסו בתורה וכלם מהו. והי יאריך ימך אמן. הוה גהורץך שיש גהבה גדולה בין הכל הן הספרדי הן המסתערבין ויין עזיה ההתחברו:

מענין המאכל כל אדם הוה מצער כי בירושלם לא נמצא בשו בכל יום כמו בארצנו ולא דנים ולא פירות כי אם תאנו ועגבים. ושאר הפירות תרומים ואנסים מביאין בהמיק הם בתכלית חוקר. מעניני המלבושים הם כמו המלבושים שהיו לובשי התורגמי אחיו בפרושו: אצל וינין כחולו מלבוש אנשים ונשים כמעט שוים והנשים הולכות ביגיעות גדולה כל המלבושים עד יתרה וינין מלין אפי אצבע מבשר וכשיותאנות להיין הן מעוממות סלן בסורן לין וקמו יתרה על מניה והוה רק של משי ורואה ואינו נראה. ואפי המעל וינו מכויר בראשו והמכות כל גופן אפי אם היתה נראה אצבע קמנה היה גנאי גדול להן. ומלעיגי על מלבושי

הנשים שלנו והדין עמהם, ומיד כשבאתי הנה כל מלבושי בתי (!) הגדולה תקנתי כמנהג המדינה ומלכל מלבוש עשתה שתיים ועדין בנותי הן אתי. ואל תאמן לקול הברה שמוציאין שנתתי אותן לאנשי כי מה שכתבתי ששמו כסאי אצל הדיין אמת היה לשם מקום חכם מופלג והיה שמו כמהר"ר יהודה אלבטינו ולה"ה והושיבו אותי במקומו תהלה למלך הכבוד. הרבה כבוד עשו לי הן בלימודי כי קריתי להם הרמב"ם בבה"כ חדש שלי כי כל אחד קורא חודש אחת וחוזר חלילה הן בדרשות הרבה פעמים דרשתי הן בבה"כ הן בבית הקברות. כי מנהג שלהם בפטירת חכם לדרוש בשעת קבורה וביום ד' וביום ל' ובכלות השנה. ובארנם ראיתי אור בעבור שהייתי בין הלועזי' כהרד הורתכם תאורנה עיני הן בדבור הן בכתובה עד שרבים אומרים לנפשי כי אני מבני איטאליאה היקרים ואיני אשכנזי :

בבריאות כלנו תהא מבושר. בני ברוך יצ"ו הוא במצרי' בני שלמה יצ"ו מתחיל לעיין הלכה ולומר בישיבה בני יצחק יצ"ו אשר שמך נקרא עליו הוא רואה סימן ברכה בלימוד והוא יודע לתרגם כל פסוק על פה אפי' בפרשת ויחי יעקב. ומיד אחר הפסח אני רוצה לחנכו בלמוד הגמרה כי יש לו שכל ישר. וכלם כורעים ומשתחיים למב"ת ולכל בני ביתך ובפרט לאמך היקרה המעטירה ולוונתך הטוהרה. בבדיקות ובכל איסור והיתר נוהגי' כדברי הרמב"ם. בעניין שבת הן נהרין הרבה. אין עושין אש בשבת כלל. אפי' להוליך שיש בהם סכנה וזהו חמרא של שטות. בעניין המילטול בשבת יפה כה איטאליאני היקרים מכל הלשונות שאין משלמין אפי' ע"י עירוב. מה ששאל כ"ת ע"ה אם הוא צורך תחת ישמעאל ולא תחת גוי באלו הארצות אומ' שהוא בהפך ויש צדדין לכאן ולכאן. מי שקבל עליו עול הגלות והכנעה שלא ירים ידו ורגלו נגדו הישמעאלים אפי' אם בא עליך בעקפין ולא ידבר גבוה כלל אפי' לקטני קטנים ויהיה כהרש לא ישמע וכאלם לא יפתח פיו כי אם דברי פיוסין ולשחרו בקצת אז טוב לו כי כאשר רואה הישמעי' ההכנעה וההשפלה הנא מתפיים ואפי' הוא מבקש ממון מתפיים בדבר מועט וזה נ"ב דבר שאינו מצוי. ואל' יהשוב כ"ת שזהו דבר שנתחדש עתה. כי ראיתי כתבי' ששלח הרמב"ם לספרד וכתב שאין אומה בעולם המבקשים להכניע ולהשפיל אומה ישראלית כמו הישמעאלים וכשארם מכניע עצמו אז יוכל ללכת בכל המקומות. לסחורה ולעשות חנות בשוק כמו ישמע' ואין פוצה פה ומצפצף והולך עם המצנפת הירוקה בכל מקום שהוא רוצה אפי' בדרכים אם ירצה והוא מכובד בעיני כל. רק שהוא פורע מכס גדול. כי מכאן לרמשק יש מכס ליהודי' יותר מדוקא' ויניציאנו וכן מכאן למצרים והנוצרים אשר אינם מתושבי הארץ פורעים כפלי כפלים :

מענין דירתי היא דירת עראי ויש לי בית מושכר ב' שנים בין חצר אשכנזי ויש כמה בתים בתוכה והוא של הקדש מומן קדמון ומשכירי' הבתי' והשכר להקדש. והבתים בתוכה כמו נקיפי' סלעים. כיפת כל כיפת הוא בית בפירושא לא היה ריפת בקר. אמנם נמצאו בתים נאים בירוש' בול מי שהוציא ה' דוקאפי' לשנה ימצא בית נאה וחדרים הרבה וחצר. ר' יואב אבי של שלמה יצ"ו הלך לעולמו בגליל העליון ונקבר בין גדולי הארץ והניח חיים לך ולכל ישר. ובנו כי ר' שלמה יצ"ו הוא בטריפול. תאמין אם לא ברמשק לא ירויה באלו הארצות דמי המים בקשורת

הספרים. החכם כמה"ר רפאל יצ"ו הוא נשאר בגליל העליון עם אשתו ושינה שמו ושמה בס"ת בקהל ושמו אברהם ושם אשתו שרה. וכתב אלי כי רצונו לכתב לכאן לפסח ואמר: כי יש בידו ק' פרחי לחלק לחכמים ולעניי ירושלם אבל בכתבו לא ראיתי:

ואחרון אחרון חביב כי בשבוע שעברה בימי הנוכה היה אותו יהודי שהיה שבוי בים ונמכר ליד ליד עד שנמכר באליכסנדיא של מצרים והיהודים נתנו שוחד גדול עד שפדאוהו והוא כמעט כמו כושי ספר לנו שבארצו יש כמה אלפים ורבבות יהודים ויש להם מלך גדול שעשה בכל יום מלחמה עם הנוצרים הסמוכים אליו והוא בצד נילוס הנהר נילוס של מצרים וזלת מלך אחר שיש בסניגלן שהוא רחוק מערן מ' יום שיש תחתיו ישמעאלים ונוצרים וזה ודאי כי דברתי עם אנשי רבים מעירו וכל אנשי ירוש' מעידין על זה שיש להם מ' משפחות והיום דברתי עם אדונינו הנגיד יצ"ו מעניני עשרת השבטים ואמ' כי נתאכסן בביתו יהודי אחד שהיתה לו לשון כושי לשון פסוק ולשון עברי כי אמ' כי בארצם אין ספר בכתב מתורה שבעל פה ובכל דיניהם אומ' אמר יהושע מפי משה ומפי הגבורה, ושבארצו יש ד' שבטים שבט שמעון ושבט יששכר ועי' שנים אינו זוכר מה הם. ושבט יששכר עוסקי בתורה ויוםם ולילה. וכל שאר השבטים יש מהם עוסקי בתורה ויש במלחמה כי הם שבטי שכנים לנוצרים. ויש הרבה מגדולים (!) עויים על הגבול ובכל מגדל ומגדל מקובצים בתוכו בחורי ישר' היותר הגבורים הנמצאים. וכל זמן שמתקרבין ביום עושין עשן במגדלים לסימן ובלילה אש ומיד מתאספין כלם להלחם עמם. ואמר כי בשעת הדחק שואלין ועונין להם מן השמים. הנשיא משבט יששכר מתעטף בשליתו והולך בקרן זווית בבית הכנסת מתפללין: וכשהן נענין מיד אש יורד מן השמים ונראה לכל ויורד על ראש הנשיא אבל התשובה אינן שומעין כי אם הנשיא בלבד. ופעם אחד הביאו הכושים יהודי מפורטיגאלו להם ושאלו ממנו על אנשי הגולה ועל ירוש' ועל המקדש ואמ' להם כי אנחנו בצרה גדולה והולכים מגוי אל גוי בשבי ובצרה והמקדש הוא חרב וירוש' שממה ביד זרים מיד קרעו בגדיהם ובכו בני גדול ימים רבים והסכימו להתאסף לבוא לירוש' בחזקה עד שהנשיא אמר להם המתינו עד שאשאל מה שזורוני מן השמים ושאל כדרכו והשיבו לו מן השמים עדיין לא הגיע זמן הישועה ולא יצא איש ממקומו אבל הישועה קרובה לבוא ואז קפצו עשרה עשירים ונרבו ללכת מממלכה אל ממלכה ומגוי אל גוי עד שיגיעו לירוש' והלכו בספינות עם הכושי עד הארצות שכבש המלך מפורטיגאלו והמלך פורטיגאלו שלח אחריהם וכאשר ספרו לו כבוד עשרם וענייני תקפם ונבחרתם שיש להם בא להלחם עם פרישטי יואני ושהן עונין. מן השמים היה מתבייש שעשה גרושין ולא רצה שישמע במלכות שעדיין יש תקנה ושארית לאומה ישראלית מיד נזר שלא יהיו יוצאין ליבשה והיו באין עליהם סחורי המדינה עד שהרחיקום מן הישוב באי אחד והניחם לשם כמה חדשים. אחר שלח אליהם לאמר. מה דעתכם אמרו לא דעתנו לילך לירוש'. אמר להם אי"כ תכנסו בספינה שלי ואוליך אתכם לירושלם. וכשבאו בים באו עליהם שוללים ושבנו נשיהם וטפם ובוזו כל אשר להם ונמכרו לעבדים ולשפחות עד אחר זמן בא אחד והיה מחזר למצוא אשתו ובניו ונתאכסן בבית הנגיד יצ"ו. ואמר לנו הנגיד פעם אחד באו בלילה

על הגג ד' גנבים והיו מבוהלין הרבה, אמ' להם זה האכסנאי מדוע פניכם זועפים ספרו לו הדבר. מיד לקח חרב בידו וקפץ כארי הוא יחיד אחריהם עד שברחו על נפשם ואמ' להם אפי' עשרה בעיני כאהר כי בכל יום ויום אנו הורגים מהם כמה וכמה נשביז להלחם עמנו :

והנה תקבל נבואת הנחמני בן מנחם ויל והם ה' נבואות והפירוש שחיבר חבירו כמהר"ר אברהם לוי יצ"ו הוא שחיבר משרי (!) קמרון. ולאהבתך ולאהבתי שלח לך המספר והוא נחשב בעיני הרבה, אמנם במל רצונו מפני רצוני ורצון בית המצא בו ההדושים היה נבואות אשר הם ידועים לכל אנשי המדינה אמנם המ' הנבי כמהר"ר אברהם לוי יצ"ו ואתה תבין בו בשכלך הבחיר להבין היתרות ולרוק הקליפות. ואחובך במיר טשה' מפולונייא יתענג בו ועתיקו אם ירצה כי כך הוגיתי :

ופעם שנית אהר"עך השלמים אותנו בראש המרומם שמו נודע בשערים כמהר"ר יצחק יצ"ו כמהר"ר משה פני נהר יצ"ו וכמ' אהרן סני נהר ומהר"ר דוד שושן יצ"ו אבל הנה מתעסק ג"כ ברפואות ומהר"ר אברהם לוי יצ"ו הנז' ומן המשכמים כמהר"ר אהרן יצ"ו אבל בנו הזויר הם עשירים מארבעים אלף [] ושלומין לו בכל שנה יהיו מכרי צריכין. ועוד בא לכאן בואת השנה חכם אחר ושמו כמהר"ר טרן יצ"ו. ועדין לא זכיתי לעלות לקברי אבות לחברון אבל בפסח או מיד לאחר בית נדרי לה' אושלים ואם אשכחך תשכח ימיני אם לא אעלך על ראש הסלתי ובוה אפסיק ואדברה נא שלום :

טופס כתב אחר אשר שלח כמהר"ר ר' ישראל יצ"ו
לכמהר"ר אברהם פירושא הנז' :

האמת מענין הארץ מקודם בלבול המלכות היה בארץ זול גדול בכל דבר בין בזה בין בשאר בין בין בין בפירות כי טובה הארץ מאד מאד. אבל עתה יש יוקר גדול כי טה שיהיה שנה (!) מקודם עשרה דברים לא ימצא עתה במ' ואולי בהמשך. המצב הנהיך עתה עם כל חרבה ושוממותה היא צהלה ושמה. אבל נתרבה עתה בין שנינו הרבה המשמחה כי העלילו עלילות עלינו זאת השנה וחשבונו שיהיו מן הארץ לולי דחי שטיב. ט"מ פרעו הקיק הזה ג' אלפים פרחים בני ימים כדי לשקך בעם ארזני הארץ. אין די עולה לעם עני ודל כמו הקהל הזה לפרוע ככה כי הקני הוא גדול אבל לקחו כלם בריבית מעשורי ישמעאלים הרבית ובלה כלל הם עדי כי טיעו אחינו שבמצרים כתיב פרחים גם בדמשק התפרצו לסיני פרעו זה פעם כי גם עליהם עבר כוס ופרעו ד' אלפים פרחי לארץ הנרץ. גם מצרים פרעו ג' אלפים כל זה בואת השנה :

ומענין החכמים הרי יש בה חכמים גדולים פרחים עוסקי בתורה יומם ולילה. ועתה בואת השנה בוא ג' חכמים ושכנים החכם השלם הישיש כמ' וזמן ניר וזוי שבהמה החכם הלל' כמהר"ר ישראל יצ"ו. והב בעלי התורה מתפרנסים בדוחק ובפרס אני כי קדמני ימי עוני והצרכותי למכור הברית שבטפרי במצור ובמצוק אשר הציק לי הזמן והן אני סובל צערי עד ישקף וירא ה' משמים

ויאמר די לצרותי ולצרות כל עמו ישראל אמן. כי קודם בלבול המלכות היה במצרים אדם חשוב ונעלה בישראל גדול שמו אשר היה נגיד על כל הארצות הללו ושמו החכם השלם הרב הגדול רבי יצחק שלל יר"ה והוא היה מפרנס לומדי התורה שבכל ארץ הצבי החכמי והתלמידים כי עם המלך במלאכתו היה והריוח שלו היה גדול. ואמנם עתה שבאו פנים חדשות לכאן אלי הארץ ומלכו בני יפת בית תונרמה הוכרח לצאת ממצרים הנגיד הנעלה יר"ה ובאו לו הפסדות גדולות באופן שאוכל אדם עתה לחם צר ומים לחץ: ומענין הספרים ששואלי הארון כמדומה לי כי אין דבר עמנו מכם נעלם כמונו כמוכם כספריי כספריכם תורה אחת ומשפט אחת:

אך ראה זה מצאתי בעיר הקדש ספר נבואות נחמן כתיבה ישינה וקדמוניות בלויה ורקבת והוא נער אחד שנולד לת"ה שנים אחר חרבן הבית ומיד נולד ודבר ונמצא שהיה משובש ברוח הקדש והתחיל לומר דברים גדולים עד שגער בו אביו ונאלם ולא דבר עד י"ב שנה חזר ודבר ונבא ה' נבואות בלשון ירושלמי ויבא בהם הדברי שארעו בעולם מקודם שעמד מחמד ומלחמות הפרסים עם התורגמים והשנה שנולד בה המלך סופ"י והמלחמות שעשה ושעשה ומלחמת המלך הגדול יר"ה התורגמים וגם מלך מצרים וכל ענין המלחמה כאשר היה ומה שיהיה עד שיבא משיח צדקנו שיגלה במהרה בימינו: ויש בנבואות הללו עם פירושם ב"ב או ב"ג שירים, ולדעתי כי יש סכנה לשלחם אליכם יען כי הוגד לנו כי רבים מאחינו בני עשו לומדים לשון העברים והדברים עתיקין. ומי יכתוב שום דבר שם שמא יבואו לידם ח"ו. וגם כי עד עתה שלמים הם אתנו כל הלומדים מהם מכל מקום השכל מחייב להסתיר הדברים האלה מהם. וגם כי חכם גדול יש דבר מימ התאזקתי (!) לשלוח אליכם אלה הקונטרסים מאגרת סוד הגאולה. ואתם רבותי את צנועים חכמה וסוד ה' ליריאיו כל בן ברית יחזה בה ולא יעשה כן לכל נוי: כבר אודיע לכם אות גדול שאירע עתה בארץ הזאת מלבד אות הראשון אשר כתבתי בתחלה. והוא כי יש על קדש הקדשים כפה גדולה מחופה באבר ועליה עמוד נחשת ובראשו כדמות חצי ירח נוטה לנגב כי שם עוד תפלתם ומניאום דתם הוא שיהיה החדש ירח נוטה בלבם שם נוכח העיר ההיא ובזאת השנה פרשת וארא בהפך בצד מזרח ולא מצאו כל אנשי חיל ידיהם להחזירו עד שכרתו החצי ירח וחזרו ונעצוהו בתחלה: עוד באותו שבוע באותו יום נהפכו ב' עמודים אחרים כמו זה בבהמ"ק לצד מזרח ונפל מקל אחד שבבהמ"ק ג"כ לצד מזרח שהיו מתנדבים בו שאומר שנשעוהו הוא ראתקם (!) לרבה בעמיה: ועתה בא יהודי ממצרים ואמר כי גם שם נהפך לצד מזרח עמוד אחר שהיו נטוי ג"כ אצל הנגב ונתקבצו הזמן רב להחזירו- כי היה כבד מאד ונפל לארץ והחזירם אותו: ועתה נתחדש ענין גדול במזרח שאומ' שיצא גדודים וחיילות רבות מאומה שקורין אלו מהדי' ואני שאלתי מה בפתרון זה השם ואמרו לי שפי' מראה האמת ולא נתאמת עדיין הענין אצלנו ולכן אל תשיתו לב עד שנדע הנכון. הכלל שנויים גדולים יש בעולם:

הנני כותב לכם ב' חרוזים מנבואת נחמן ע"ה:

צלמא רב נדנס	כד מתייב לנידנס	רומי למחרנס
קל קנא בעכו	מלכו לקבל מלכו	ישתויבמכו. מאן דאית ליה זכו

תהוי מתבשר	כד טבעין קועין עשר	אריך בשר טבן מכשר
תהוי מתכנין	כד יחרבון עשר מדינין	נצפה לאתי ענין
תדירי צלותן	רהיטי לזכותא עבדי מצותא	יהון לזכותא.

טופס כתב אחר אשר שלח כמהר"ר רפאל טרבוט מירושלם
לכמ"ר אברהם מפירושא הנז' :

שלום אב המון המושכלות הרוכב בשמי ערבות אב בתורה אב בחכמה אב
בחסידות והנדיבות. בהיות כי כחי תש ונלאה ולא עצרתי כח לרבר על המעל
אשר מעל כי איש עברי מתושבי הארץ אשר שמתי את המעט אשר קבצתי
באיטאליאה בועת אפי' ובזיוע כפי בידו למען יתעסק בו וחצינו את הריוח וזה
יהיה למחיה לאנשי ביתי. ועתה במקום הריוח קצרתי רוה וכמעט כלייא קרנא
ולא ידעתי אנה אלך ומה אעשה כי פה אין ריוח מצוי למי שאין לו קרן. האמנם
לא בעבור זה אשים יד לפה ואסוג אחר מלכתוב לר"ב מורשי לכבי ולהשמיעך
חדשות למען תגלה עשתונותך אף גילת ורגן כי מי האיש אשר הפצתי ביקרו
להדרו ולאדרו בשמועות טובות כי אם אותך ראיתך צדיק לפני בדור הזה מזה
ובן מזה אשר אהבני וחבבני כבן יקיר לו. לכן שמעוני רווני ואתה דע לך כי
זה כמו שתי שני ימים מעטים בטרם בואי הנה היה בחור אחד בן ט"ו שנים
והוא בן הדיין של המסעתרבים והם יהודים אשר הם ואבותיהם נתגדלו פה ואינם
ספרדים ובהיותו על פתח ביתו למייל ולהשתעשע פרחו בפניו יונה אחת כלה
לכנה והיא היתה מודחת ומרחפת על פני אותו הבחור עד כי תפשה וראה כי
תחת אחת כנפיה היו בה נוצות כצבע התכלת מחושבות כתבנית אותיות צוחות
ואומרות מהרה השבטים יבואו. והבחור בקש להעלותה אל החכם אביו יצו
ולהראות לו החרוש הגדול הזה ובא אחד והכה אותו על ידו ולא ידע מי הכהו
ולא ראה אותו עד שמכה המכה ההיא פתח והיונה פרחו והלכה לה גם במצרים
ובעזה ובירושלם טובב"א. ואח"כ בא הנה בחור אחד מן עשרת השבטים אביו
מבני ראובן ואמו משבט דן ובשר לנו והשמיע לנו גדולות ונפלאות מן הנאולה
וכי מהרה יבואו השבטים ושבט ראובן יעלה תחלה והוהר מסייעו בפר' ויחי על
פחו כמים. ואמר כי שלחו המלך משבט ראובן בירושלם להסיר אבן אחת שהיתה בכותל
מערבי בבית תפארתנו אשר בנה אותו ירבעם בן נבט והיתה עשויה בדרך כשוף
ובכל עת שהיתה בכותל לא היו ישראל יכולין לצאת מן הגלות והבחור הזה
תפאר כי הוציאה בפני גאון עוזנו צנף תפארתנו אדונינו הנגיד הכהן הגדול
כמהר"ר יצחק שואלא"ל (!) יצ"ו. גם אמר שעשרת השבטים אינן מהלאה להרי'
סבטיון כאשר חשבנו אנחנו אלא מעבר הזה ואין להם מונע ומעכב לבא זולת
הקבלה האמיתית אשר בירם כי כך מקובלים הם שלא היה להם לדחוק הקץ עד
שיראו עשרת אותות אשר כבר ראו ה' מהם והשנים הנותרים מהרה יראו. וכל
העשרה אותות נתן אלי הבחור למוכרת באהבתו אותי וגם נתן אלי סימנים אחרים
אך לא הפצתי לכותבם לכ"ת פן ב"מ (בר מינן) ח"ו יהיה למכשול. והבחור הזה נסע
מפה והלך לרמשק ואחרי נוסעו כתב אלי מירושלם ראש גלותנו רוה אפנו אדונינו

הנניד יצי' כי כל מה שאמר בשמו כמו מהסרת האבן שהיתה בפניו וניוצא בדברים אלו הכל היה שקר וכזב וכי הוא מסית ומדיח ולי בפרט צוה וג"כ לכל החכמי מפה שנכתבו ונפרסם אותו באופן שלא יאמינו בו כי יש לחוש פן יצא הקול ויראה כמן מורד במלכות. אמנם אח"כ באו יהודי' ממצרים ומעזה ואמרו כי הגיעו במצרים י"ב שלוחים מאת השבטים אל היהודים ממצרים שיצאו מן המקום ההוא כי קל מהרה תשחת ארץ מצרים ומי שלא ישמע לקולם לצאת דמו בראשו. ועתה באו ישמעאלים ממצרים ומשיחים לפי תומם אמרו כי היהודים ממצרים מוכרים משם (!) - מוכרים בתיהם וכל אשר להם ועל זה נפלאו הפלא ופלא גויי הארץ. אמנם היהודי' אמרו להם כי הם מוכרים מפני שרצונם ללכת לחוג את חג המצות בירושלם. אח"כ ישונו והגיים מרגישים כי הם דברי הבל:

גם בשבוע הזה בא כתב מדמשק ואמ' ששמה דמשק הגיע כתב אחר מסאלוניקו לחכם אחד שיושב בדמשק ששמה סאלוניקו הגיע אחר משלוחי המלך משבט ראובן ובידו כתב אחד אשר בשולי הכתב חתום המלך עם י"ב מחכמי ומעורר את רוח היהודים בלבד (!) מהרה פה בגליל העליון כי פה תהיה פליטה מחבלי משיח וכן בנבעת בנימין ובבקעת יריו. ולדברי הכתב ההוא והמוכיל אותו הכינו כמו שלש מאות בעלי בתים מסאלוניקו לבוא בכאן תקף אחר חג המצות העיל ומי יתך מורשי לבבי אתה וכל העם אשר ברנליך וכל אנשי ביתך פה לראות בשמחת גויינו אך בטחוני בה. שבשמחה מהרה תובלון וקצין תהיה בין הגאולים וזה כל פרי חסידותך וענונותך והנה הוכרחתי לקנות בית אחד הרב ולבנותו עם שושף (!) אחר והאל הוא היודע מה שישאר בידו אחרי הבנות. ומה אעשה אך עליו השלכתי יחי מבטן אלי הוא אילותי וחוקי עד בלעי רוקי. אמנם מפני רבוי העם הבאים מכנף הארץ לא תמצא אמה אחת מבית לא בקנייה ולא בהשכרה לכן הוצרכתי להוציא הפת מפי ולעשות ההוצאה הזאת וה' ירחם עלינו אמן:

אנחנו ממתני' שיורה גדולה הבאה ממצרים לגור בארץ הזאת דע אדוי' כי העשרת השבטי' אינם יושבים מהלאה לנהר סבטיון אלא בני מרע"ה ולא כאשר חשבנו אנחנו. והעשרה שבטים יושבי' בעבר שהוא אצלינו ואין להם תלמוד אלא כי אם משניות והיד של הרמב"ן (!) וכל הנביאים מבית ראשון אבל הם מקובלי' גדולי' ועוסקים בהא עלאה ומדי' יום ביום אנחנו שומעי' מכנף הארץ ומירות מגידות ואומי' כי קרובה ישועתנו לבוא ואפי' הישמעאלים מתנבאי' זה. וה' יחישנה ויקבצנו כלנו יחד לעבדו שכס אחד ולאהבה אותו וליחד את שמו הנדול. ציון במשפט תפדה ושביה בצדקה:

בי אדוני תהא נא חסרך לנחמני בכתביך המסולאים בפו כי המה ישעשעו את נפשי ולדבריך הנעימים תחי רוחי. והנה כל כתביך אשר כתבת לי בימים שעברו הנם טמוני' אצלי כסגולת מלכים ותמיד כשאני קורא בהן עיני נגרה ולא תפנו כי מעי המו עלי ואתהפך לבי וכל עשתונותי בוכרי את שמך הגדול באהבתי אותך אהבה עצומה כל תמוט עולם ועד. ובה' בטחתי שתבוא אתה וכל העם אשר עמך בבואכם הנה ברנה בבית אשר בניתי לנוח גם לשמך והיינו לאחדים כאשר נכספה נפשי מיום דעתי אותך. ובכן אצא מלפני גאון. עוון ולך אור ישעי ולגוראה הורתך תמ"א אכרע אקוד ולכם ולנערה החביבה בעיני מבית אצו את

ברכתי. ואני אברך אתכם תמיד בהוצאת הס"ת בכל לבי ובכל נפשי בדמעות עיני. והיה זה שלום:

הנכסף לראות פניך היקרים לפני כל נפשות ביתך.

אברהם רפאל טרבוט בן לא"א הגאון כמהר"ר עזריאל זלה"ה:

אם בוא תבוא ברנה אדוני ומורשי לבבי זה כאשר בה' במחתי אולי אוכה שתאבנינו (!) ותשבנו באות נפשכם המהורה בבית הנכנה בשמי ואו ששון ושמהה ימצא בי תודה וקול זמרה ונתעלסה באהבים. והיה זה שלום:

טופס כתב אחר אשר בא מירושלם אל ק"ק קשטילו:

הלא ידעתם אם לא שמעתם הלא הוגר מראש לכם איך לכד התוגר את עיר רוד"ם דרומניאה ואף כל הנוראות אשר עשה שמה. ועתה הוא נלחם באונגריא"ה. וסיבונ"יקו אחר שלו עם שלשים אלף איש הוא בדלמאצי"אה במצור שמה קרוב ליסביטקת (!) ג' מילין ומדי יום ביום הולך וכובש כל המריתה (!) חושבים אנו כי במהרה ילכוד כל הדלמאצי"אה: גם שמענו איך שלח מלאכים סיביליאה לשאול אליהם לשלום ואם לאו יעלה עליהם למלחמה ויתפשם בחוקה: פה נתפרסם ויצא קול בין הגוים ובאו כתבים אל הויצי"י מלך נאפולי ממלך פולוניאה איך נהר סבטיון שוכת כל עת בזאת עברו ד' שבטים והיו שבטים האחרים מוכנים לעבור ואותם שעברו הם עם כחול הים הרבה מאד ובתוכם יש שמונים מלכים וד' נשיאים נושאים זהב וכסף לרוב אין חקר לעשרם ולגדודיהם אין מספר ולנבוריהם כי הם גבורים אנשי חיל איש אחד מהם ירדוף אלף ושנים יניסו רבבה: גם דעו כי זה כמו שנתים ימים נמצא בנמל היינו פורט"ו מברליט"ה אבן אחת שחורה גדולה ככף איש עגולה וסביבה ה' אילנות בולטים ממנה ועל האילנות כתוב בכתב עברי ועלו מושיעים בהר ציון לשפוט את הר עשו והיתה לה' המלוכה. ותחת האילן כתוב הניע זמן הישועה לקץ הימים ומלת לקץ כתובה עם צאדי קפופה שלא כמנהג ועל המלה ב' נקודות ולמראה העינים נראה כולו הציור בולט וכשתמושמש בידים לא תוכר הבליטה. גם למרחוק נראות מבוורות האותיות יותר מקרוב. ומדי ראיתי האבן הזאת חשבתי עליה וכמדומה לי כי דבר גדול הוא. והיו אילנות לפי דעתי ה' שנים הם רומזים להורות בימיו המצא האבן הזאת עד ה' שנים יהיה גלוי לכל באי עולם ביאת משיח צדקנו. ומלת לקץ הכתובה עם צאדי קפופה ועל המלה ב' נקודות מורה כי בשנת ר"צ תגמר הנאוולה כי כן יעלה קץ במלואו קי"ף צד". במאמר משרי קטרין. יהי רצון מלפני אלהינו שבשמים שימחר יחיש גאולתנו ויתקבצו מן העמים ונבנה עיר ציון אמן.

חדש אחר אניד לכם כי באו כתבים אלי הויצי"י מלך נאפולי איך במלכות ישמעאל ובספרד היה רעש גדול כמוהו לא היה מן העולם ונשקעו ששים עיר כמהפכת סדום ועמורה ובכללם גראנטי"ה ופ"ם וסוגני"ם הנהיה כדבר הגדול הזה או הנשמע כמוהו ואני ראיתי טופס הכתב אלי נכתב פה קשטילו:

חרשה ברא ה' בלונדינארה ותצא אש מלפניו ותאכל את העיר ואת כל אשר בה אדם ובהמה והבתים נהרסו והאילנות נשרפו עד שרשם מלפניו לא היה כזאת ואחריו מי יודע כזה. יום אתמול יום שבת הגיע הכתב הזה לעירון אחד מפה:

מופסי מהכתבים אשר באו מויניציאה ומפולייא אשר נשלחו להרב ר' שמואל יצ"ו מצנגולוי:

והוא שלחו אלינו פה קשמילו וזה לשוננו (!) מלה במלה אות באות:

כמו ש"ו ימים בא כתב אחד מאליסנדרה מיהודי אחד וכותב דברים גדולים ונפלאים איך נהר סבטיון נהרב ויבש עתה שלא כדרכו יום ב' ויום ה' ויום ז' באופן כי אין זה כי אם ברצון ה' על פי בת קול. ועברו ק"ב ריבוא יהודים אשר נסעו מלייך (!) וחבור ונהר גוון ובא לי' ימים מרחוק ארץ הצבי ושם חנו ברצון ה' שאמי להם על פי בת קול שיחנו שם ב' שנים ואח"כ ילכו לקחת ארץ הצבי ועם כל זה הם שלחו ד' אנשים רשומים חכמים במצרים ושלחו משפט לתוגר הגדול מדברים גדולים אשר יעשה ובפרט עשה לו הקדמה ידיעה קודם לקחת רוד"י. איך יואן מגאטילי הוא שעבר יקה רוד"י כמו שהיתה מלחמות שיעשה ויכבוש באופן כי התוגר שלח אי זה אנשים רשומים לראות מה טיבם:

עוד אומ' כי יום ר"ה ירד אש מן השמים תוך ירוש' וזה יהיה סימן לכל מה שכתב לתוגר מעניינים אחרים ומהדבר יש שמועה בויניציאה לאחרים מעניין ביאת היהודים ועניין נהר סבטיון באופן שהרבה אנשים מאמינים בדבר היינו מאומות העולם. עוד כי היהודים עושים צדקות ותעניות ותפלות בכל אותם המקומות והאנשים הזם עשירי' גדולים במאד מאד ומלבושיהם ממשי וזהב וד' כנפות להם ומלבוש שחור גדול וזקן אחד לכולם בשביל אחיהם העומדי' בגלות וד'. ה' לר' יקיים עלינו קרא דכת' אני ה' בעתה אחישנה אמן:

הכתב האחר:

שימו לבכם לדברי ואל תלעינו עלי כלל מפני מה שאני כותב הוא אמת וציב ונכון. ויותר עניינים ועוסקים כי אין לי אפשר ואיני אוכל לכתוב כל מה שאני יודע וד"ל ברמזיה. עתה תדע כי הגיע פה דמשק איש אחד משבט ראובן שליח נשלח בנליל הלז ואני ראיתי אותו הו' וראייה לדברי כי שתיתי עמו כוס אחד מלא יין. וקודם ביאתו פה היה במצרים כי אותו הדרך היה קצרה מביאתו מנשיא שלו דרכו הקצר היה במצרים אותו הנשיא ששלח אותו שמו חננאל המכונה ארמילוס על זה נקרא שמו ארמילוס כי היה מלחמה עם ארמילוס וד"ל. וימי שגוהיו מנזתים וחמשים שנה והוא משבט ראובן זה הנשיא ויש עמו ששים ריבוא אנשי מלחמה חלוצי צבא גבורים כל אחד ואחד וקצת מהעמים האלה גבו משבט דן אבל חלק אחד מהם משבט ראובן והם עברו נהר סבטיון ומצד זה אצלינו כי הנהר יבש כאילו לא היה מים מעולם. ואלו העמים נשלחו קודם

אחריהם שבאו הם אחריהם שהם בלי מספר. ונא תדע שאותו יהודי קודם ביאתו הני' דמשק הגיע למצרים ואנשי מצרים עשו שחוק ממנו מדבריו ובראותו כך לא דבר דבריו רק לאנשים מועטים ולא היה לו עסק עם רוב העם והלך משמה מצרי' הלך לירושלם ומירושי' לארץ שבש' ומשבש' הגיע הנה דמשק. והלא פה עוד היום והוא ימתין פה דמשק עד ביאת שני חבריו אשר יגיע שם דמשק ובכל יום ויום ימתין עד ביאתו וד"ל. וקודם שהגיע השליח הני' בדמשק בא אלינו פה דמשק כתבים מאנשי מצרים באומרם בכתבם ממנו להזכיר ולהזהיר אותנו אנשי דמשק שלא להלעין ולצחק בשליח לדבריו כאשר עשו הם אנשי מצרים כי אחר פסיעת השליח הני' במצרי' הגיע אליהם כתב למצרי' אגרת אחת מבני ראובן נחתם בשול' הכתב ההוא מ"ב נשיאים ונ"ב נחתם עמהם הנשיא הגדול שר צבא הננאל המכונה ארמילוס. וכן בראותם אותו הכתב כאשר כתב לעילא אנשי מצרים חזרו בתשובה גדולה עד מאד כי לפי ששמענו לא היו בעולם אנשי חמאים ורעים כמוהם במצרים נחזרו בתשובה. ופה דמשק נסעו וילכו י"ב אנשים להיות בעד פסח בחלייפי' ואחר פסח ילכו אל המלך יר"ה. ויבוא אליהם בטורקיאא איש בחור אשר אין לו רק י"ב שנים והוא האישי אשר אין להעלות על ספר וד"ל. ומה שיהיה אחר זה יש לי תקנה שיודע לכם בימים מעטים ואינו אוכל לכתוב את אשר (!) בקולמוס וד"ל. אבל יש לי תקנה שיודע לכם שמועות קודם שיוגיע כתבי זה. כל יום ויום אנו שומעי' מרשות כי עתה בדרך לבוא עמים כהול הים וכנכובי השמים לרוב ופה נאמ' כי בין המזראל שהעם רב הני' הגיע אל סמוך להור ההר אצל קברו של אהרן הכהן ואקה אל ה' שבימים מעטים יתקבצו יחד אוזכר ואבקש מכם שלא תלעיגו על דברי כלל. ונא תדעו מה שקרה היום קודם כלותי לכתוב כתב זה נודמן שבעל הבית משה הביא את השליח הני' לאכול ולשתות עמו דרך אהבה ולעשות לו כבוד כמנהג ובהיותו אותו השליח על השלחן לאכול בא איש אחר תושב פה דמשק מחוץ לעיר בכפר היינו וויל"ה ובחזרתו בלכתו לעיר דמשק מצא בדרך איש זקן חשוב ואמ' לו לאותו יהודי תושב מרמשק לך אל העיר ותמצא חברי אשר שמו דוד ותאמ' לו שימחר מעשהו ושיקצר דבריו כי היה שמה יותר מדאי כי המלאכה מרובה והזמן קצר כי עמד זמן רב בעיר הזאת וכן עשה האישי תושב דמשק הבא מהכפר ומצא האישי שליח דוד. ובפתוח פיו להשליח מה שאמ' אליו הוקן בדרך וכראותו דוד שליח האישי מרמשק הבא לדבר עמו אמ' לו דוד לשליח אל תאמ' לי דבר כי אני ידעתי מה שהושם בספק לומר אלי וזה לך האות שמצאת איש אחר זקן בדרך אשר הוא אמ' לך שתאמ' לי מצדו איך ימהר ללכת לדרכו כי הייתי פה יותר מדאי כי הזמן קצר. וכל זה ראו ושמעו יותר מד' מניינים יהודים, אנו ממתנינים בכל יום ושעה על חרושי אינו אפשר ואינו אוכל לכתוב את כל אשר אני יודע. לכן תהיו חכמים ואל תשימו דאגה וחששה בי. ה' הזכיר אותנו ויצילנו ויגאלנו בזמן קרוב ונאמ' אמן. ותזכירו שתשובה וצדקה מעבירין את רוע הגזירה כי כן אמ' השליח מהנשיא. כי ידע לנו צרות רבות וגדולים אם לא נעשה תשובה גדולה. אמ' לו השליח מהנשיא שתראו לנכות את כל החובות שלכם וכן כל שאר דברים וד"ל. יהי רצון שיהיו דבריי אמתים ויבא הגואל במהרה בימינו ונאמר אמן:

כל אלו מהכתבים העתקתי אני יהודה הצעיר בכמ"ד שלמה דב לאניש פה

עיר קשטיללו כ"ח לחדש אב אות באות מלה במלה פרשת צדק צדק תדרוף למען
תחיה וירשת את הארץ. שנת רפ"ג:

ולפני תת לפניך הדברים הארוכים מר' אברהם יגל אזכיר דברי ר' אליה
מפיסרו במכתבו אשר הוציאו לאור ר' אליעזר אשכנזי בס' דברי חכמים ובודאי
לא נמצא הספר ביד רבים ולפי זה אשנה דברי אלה כי קצרים הם וז"ל:
כמדומה לי שהקדמתי להודיעכם מה שספר לי בחור אחד יהודי על אודות אנשי
מקומו שהם אדונים לעצמם ואינם ברשות אחרים וסביבותיהם אומה גדולה נקראים
חובש ומתנצרים בשתי וערב על פניהם ותמיד נלחמים הם בהם רק לעיתים
והעברים ההם להם לשון בפני עצמם לא עברי ולא ישמעאלי ויש להם התורה
ופירו' עליה על פה ואין להם לא התלמוד ולא הפוסקים שלנו. והקדתי ממנו
כמה מצות בקצתם נוטים לדעתינו ובקצתם נוטים לדעת הקראים ויש להם מגלת
אסתר אכל לא הנוכה ורחוקים ממנו מהלך ו' חדשים ובארצם נהר גזן...
וספר לי הזקן שהיה בהודו והוא בקצה המזרח וכוש כנגדו ובמערב וים
ומדבר ביניהם. בארץ הודו מלך אדיר ליהודים לברם ויתר הנליל לאומות סופרים
בכל הדתות ואינם הורגים נפש חיה לאכלה ועיקר עבודתם לשמש לירה ולכוכבים
בני משה באי קרוב לנהר שבתיון ונגדם שבט מנשה מעבר לנהר שבתיון דן
ונפתלי גד ואשר. ישכר במדינה לברם ודבר אין להם עם אדם ומופלגים בתורה
וסביבותם עובדי האש ולשונם עברי וערבי ופרסי שמעון בקצה הדרום וגם הם
מולכים לעצמם וזולון וראובן על נהר פרת. אלה מפה ואלה מפה ויש להם משנה
ותלמוד ולשונם עברי וערבי. אפרים דרומיים לבבל גיבורים אנשי מלחמה ומתפרנסים
מהשלל לשונם לשון עברי:

והא לך מאמרי אברהם יגל בשלמותם מכ"י אוקספורד 1306 מן הרשימה
החדשה אשר הוא ס' בית יער הלבנון והמקומות המצויינים בנקודות כזה... לא
אוכל לקרות כי מזה אותם המחבר או אחד מן החוקרים:

פרק כ"ב. ואת פה עמוד עמדי קורא נעים ואשמיעך מה שלקטתי
בעומרים על אותות (!) עשרת השבטים אשר גלו מפני עונם על מלכי אשור. ואתה
דע לך כי שלש גליות גלו בני ישראל היקרים כמו שזכרו ז"ל בסדר עולם פרק
כ"ב ובפסיקתא רבתי אמרו לנתחיה לנתחיה הוציאה משליות משליות היו גולים
פי בקרועי בגדים שלא גלו כלם בבת אחת כיצד גלו ר' אליעזר אומר שבט
ראובן ושבט גד גלו תחילה ר' שמואל בר נחמן אומר שבט זבולון ושבט נפתלי
גלו תחילה הה"ד כעת הראשון הקל ארצה זבולון וארצה נפתלי ומה מקיים ר'
אליעזר קרייה כר' שמואל בר נחמן אלא כעת שגלו שבט ראובן וגד כך גלו
שבט זבולון ושבט נפתלי וכי ואמרו ז"ל בסדר עולם פי כ"ג שמנה שנים בין

גלות ראשונה לשניה ושמנה שנים שהה (בין גלות) בין גלות שניה לשלישית ועוד שהה שמנה שנים ועלה על יהודה לקיים מה שנא' כעת הראשון הקל ארצה ובלון וארצה נפתלי והאחרון הכבד וכו' וגלות ראשונה היא הנזכרת במלכים כשלקח את עינן ובנותיה ואת כל ארץ נפתלי וזה היה בשנת כ' לפקח שהיא רביעית לאחו מלך יהודה. וגלות שנייה היתה בשנת י"ב לאחו ואז הגלה לראובני ולגדי ולחצי שבט מנשה ואז הושע בן אלה שהיה לו לעבד מרד בו בהשענו על סוּא מלך מצרים ובשנת שבע להושע בא על שומרון וילכדה מקצה שלש שנים ואז הגלה את השאר מהלאה לנהרי כוש בלחלה וחבור נהרי נוּון וערי מדי.

ודע כי הפסיקתא רבתא הביאה הילקוט ס' ישעיה ס"י של"א על פסוק לאמור לאסורים צאו גלויות נעשו בעשרת השבטים אחת גלתה לסמבטיון ואחת גלתה לפנים מסמבטיון וכשם שיש מארץ ישראל לסמבטיון כך יש מסמבטיון לשם ואחת גלתה לרכינה (!) של רבלתה ונבלעה שם לאמור לאסורים צאו אלו שנתונים בסמבטיון ולאשר כהשך הגלו אלו שנתונים לפנים מסמבטיון ולאילו שנבלעו ברבלתה הקב"ה עושה להם מהילים מלמטה והם הולכים בהם עד שהם באים תחת הר הותים אשר על פני ירושלים והקב"ה עומד עליו והוא נבקע והם עולים מתוכו כמו שכתבנו בזכריה ועמדו רגליו ביום ההוא על הר הותים אשר על פני ירושלים ונבקע הר הותים מחציו מזרחה וימה וכו' הה"ד ואמרו בלכבך מי ילד לנו אלה וכו' הנך רואה על פי דברי המאמרים האלה כי עדיין הם עומדים בגלותם בשלשת המקומות האלה ולא חזרו כדברי המאמר דמגילה שכתבנו בסוף הפ' הקודם שירמיהו החזירן ונוכל לפרש כמו שכתב רש"י ז"ל בפ' חלק לתת מקום למאמר ר' יוחנן הגו' אמר הא דאמרינן במגילה דירמיהו הלך להתחזירן לא כלם היו אל[א] קצתם ע"כ כן נוכל לאמר שהלך להתחזירן כמדומה לו שקרובים הם לו ולא החזיר אלא מעט קט מהשרידים אשר נשארו נפוצים בארצות מלכי אשור ולא הלכו בשלשת מקומות הגו' פן היו תכם עליהם ארצות אויביהם ויפסידו אמונתם בהתערבם עם גוי הארצות ויאבדו מתוך קהל אחיהם שקמו על נפשם ועברו מעברות צרים אשר בנהר פרת כרי להרחיק נדוד משאר העמים לכל ילמדו מעשיהם ויוכלו לשמוע תורת ה' ומצותיו והאל עליון עשה להם נסים והמשך וירדי (!) הנהר עד עברם אל מקום הפצם כמו שכתב הרביעי לעזרא הנמצא ליונים פי' י"ג כמו שבסוף הפרק תשוב תראה אותו כי בהרתי להעניק אל לשוננו העברי דברי הפרק ההוא להחזיק ידים רפות וברכים נושלות וחלושות מהנאולה וכדי שישומו באלקים מעום ולא יתיאשו מישועתו ואם יתמהמה יחנו לו כי הוא אמר ולא יעשה ולא איש אל ויכזב צא וראה, אומרם ז"ל בתורת כהנים פרשת בחקותי על פסוק ואבדתם בגוים ר' עקיבא אומר אלו עשרת השבטים שגלו למדי וכו' ומנין שהברית כרותה לשבטים שני וזכרתי להם ברית רגשונים וכו' ובפרק חלק נחלקו רז"ל אם עתידים לחזור מכלל איפוא כי בזמנם עדין בהיותן היו ונמירא להם שלא חזרו והא במגילה לאו דוקא ונוסף על מה שאמרנו מיסוד פי' רש"י ז"ל נוכל נ"ב לאמר כי אף ר' יוחנן לא קבע מספרות בקיום דבריו שחזרו אלא מסברת עצמו קאמר לתת שעם מדוע הלך יאשיהו מלך יהודה לדרוש את ה' אל חולדה הנביאה ולא הלך אל ירמיהו שהיה בימים ההם ומקרא דריש ואויל. סוף רבר רבו כמו רבו הראיות שעדיין הם בגלותם ולא חזרו לאדמת ישראל

ראה מה שכתב היוסיפון אשר לרומיים ספר י"א פ' ה' אמר שני שבטים בלבד
המה המפורים באסיאה ואיברופא והם הנושאים בעול מלכות רומי אמנם עשרת
השבטים גם עתה הם מעבר לנהר פרת אלפים אשר אין להם תכלית ועם רב
אשר לא ימנה וכו' וחכם גיאוגרפו אחד מבני בלי שם גדול בדורותיו על תוספות
לוחות טולומיאוא כתב בלוח האפריקה חדשה אלה הדברים זה החלק של האפריקה
היה בלתי ידוע לקדמונים כי לא הכירו את מוצא נהר נילוס אשר הוא מתחיל
בהרים שהקדמונים היו קוראים אותם הרי הלבנה והיום קוראים אותם הרי ב"ת
ועל ההרים ההם שוכנים מספר עצום ורב של יהודים הפורעים מס אל מלך
האיטיאופה הנקרא פרימו יואנו ע"כ אשר נוכל לשער אותם מעשרת השבטים
יען כי הפיאה הצפונית ההיא היתה למלכי אשור וקיים הדבר הזה בספר הנקרא
טיאטרו דילמונדו בקלף מ"ז באותו ואתו בשנת ש"מ" . . . משה טודרוס אשר
היה הרופא המובהק . . . ושם זכר היותם משבט אשר ואתה כבר ידעת כי בימינו
בא אלינו ר' דוד הראובני אשר קרא בגרון היותו שלוח מן הגלילות ההם ומימים
קדמונים נמצא זכרון דברי אלדר הדני אשר העלה קצת הליכותיהם בספר ולקהילות
הקדושות בני אשכנז נמצא מגילה אחת אשר קצתם נוהגים לזכרם בשבועות אותה . . .
מנטובה העירה בכית המפואר בר אוריין הלכה כשמעתתיה מהר' גרשון יצו
בכמהר' אברהם ז"ל איש פורטו כהן צדק מוכרן גם נעשה ליהודים בארצות
אשכנז בקום מלך עריץ אשר לקול כומר אחד אשר . . . בכשפיו הרג והכה . . .
ביהודים מכה רבה והיה מבקש להשריש ביצתם מארץ החיים והתכנסו כל קהלות
היהודים אל המלך ושאלו זמן להביא גם המה איש יעמוד בפרץ ויוכל להלחם
עם הכומר ההוא בפעולותיו ודבריו ובזמן המוגבל מהמלך הביאו איש עתי מבני
עשרת השבטים אשר גבר בחכמתו על הכומר ההוא . . . והציל את היהודים
מידו וכו' ובאגרות הרמב"ם ז"ל אשר לא באו ברפוס נמצא כתוב וז"ל ואשר שאלת
על ענין השבטים דעו לכם שזה ענין אמתי ואל ביאתם אנו מחכים אשר הם
אחרי הרי השך ונהר נון ונהר סמבטיון גנוזים ובאמת שנהר זה מושך חול כל ששת
ימי המעשה וביום השביעי הוא נח וכבר הביאו בימי הוקן הצדיק הנגיד אבי אבא ז"ל
צלוחית אחת ובא מהחול והיה מסבב כל ששת הימים ונה בשביעי והדברים
אמתים כי הם נראים לפעמים ליחידים גם מבני רכב באו אנשים בימי הוקן והגיד
לי אבא מרי זצ"ל דבריהם כי הם עד עתה מקיימים מצות אביהם והם עם רב
כחול הים יושבים ומחכים ולישועת ה' ית' מצפים ומקוים ומיחלים ומשפטי התורה
וחוקיה וסודיה יודעים עכ"ל סוף דבר אין שום ספק אל מי אשר לא יתעקש אל
האמת כי נמצאים המה ועתידיים לחזור בבוא לציון גואל והנה א"כ נמצאים השבטים
האלה בשלש מקומות כפי שלשת גליות הא' הם אשר מפנים מסמבטיון ואולי הם
אשר נלו ראשונה שעליהם כתוב הקל ארצה זבולון וארצה נפתלי וכו' והם היושבים
בטח ואין להם שר ונגיד אלא ה' אלהיהם המולך עליהם ומקרב אחיהם שמים
עליהם ראש ונשיא והם אשר ראה אותם בשלותם האיש נוצרי המסיה לפי תומו
אשר דברתי עמו וזכרתי דבריו כפי הקודם ומארבע רוחות הם מוקפים בפיאה הצפונית
מהנהר סמבטיון וים החול כי האמנה בקצה תבל ומדבר שטמה מקום שהכוכב
שבתאי מושל ומנהג אופן וגלגל הרוח באותו המחוז כל ששת ימי המעשה בחזקה
עד שמסיע עמו אבנים גדולות ובקצה מהמחוז ההוא ילכו מעינות ונהרות ההולכים

אל הים המקיף המערבי ומדי עברם יתנועעו גם המה לקול המון תנועת החול מהים שהוא הנה כי לחול שבאותו הגבול התנועה והשביתה טבעות לה ועל כן אם יוקח ממנה וישאו אותם במקומות אחרות טעמה וטבעה כפי מקורה נשאר בה כמו שהעיד הרמב"ם ז"ל ושמעתי כי בימינו איש ספרדי נשא ממנה בפירוש (!) והייתה נחה בשביעי בהכנסת כלה והייתה מצמצמת שביתה בכניסה וביציאה כחוט השערה ואתה אל תתמה על פעולת שבתאי פעולה זו בארץ היא כי בוו ובוו נפלאים מעשה ה' שרצה יתראו בארץ פעולות הנוכבים כפי חלקם וממשלתם אם במחוזות בארצות ובימים באבנים בעשבים ובבעלי חיים והלא המה יקראו פעולות הטבע הנסתרים והנה זכרנו שברם וטעמם בספר בית יער הלבנון. וכתב כמהר"י יוחנן אלמאנו בספר חי עולמים בחלק עולם המוחש כי טבע השור הימני אשר מעורר עושים רצועות בעלי שער צהוב כי כל ימי השבוע הולך ושב כיתר החיים אשר בים וביום השבת ינוח על שפת הים ומשם לא יזוז כל היום ההוא וכל הלילה ובנחתו יצודו אותו כמפורסם זה אצל יורדי הים ורלב"ג נתן הסבה בזה לכך ככב שבתאי השולט בו וכהו גדול לנהו ביומו ומה אל יצא איש ממקומו וכמו שנהר סמבטיון יוכיח גם זה יהיה לעדה ועל פי שנים או שלשה עדים יקום יום השבת את המן ואת השור הימני ונהר סמבטיון וגם אני שמעתי וראיתי בספר הזכרונות אשר עשה השר רובירטו בשובו מארץ הצבי שכתב שראה דברים נפלאים ובתוכם ספר על באר אחד עמוק עמוק מאד שמוציאים את מימיו ע"י שורים מושנים בחבל אשר תרוץ אל הכור וכי ביום השביעי הם שובתים ואין כח באדם להניעם ממקומם ביום ההוא עכ"ל. ונשוב לכות הפרק ונאמר כי האמנם הרצועה הזאת מנהר סמבטיון וים החול מתעקמת והולכת לאורך ארצם מן המזרח למערב ומקפת כל אותה הפיאה ולצד מערב סגור חסגר הארץ מן הים המערבי המקיף הוא ים אוקיינוס במקום אשר מתעקם בתחתיתו ארץ ואבדו יאבדו הטרומונטינה האניות אשר ילכו שמה ולפאת מזרח ודרום הרים רמים אשר לא יוכלו עבור והם הנקראים מפני גובהם הרי השמש והלבנה ועליהם כתבו איזה ספרים כי אלכסנדרוס מוקדון בעבורו בהרי חשך הסמוכים להם סגר כל בית דרך ומבוא לעבור אותם ועליהם כתוב לאשר בחשך הגלו כי הם מהלאה להרי חשך ונהרי גוון וכבר ידעת מה שכתב הרמב"ם ז"ל בפי' האזינו כי גוון הוא סמבטיון ועליהם אמר שכתוב אמרתי אפאיהם אשביתה מאנוש זכרם אשיתם פיאה לברם ומאנשים היושבים בגלילות הללו כמעט שזכרם אבד מהם. והחלק השני היושבים לסמבטיון היינו אותם אשר הם מעבר לנהר לצרנו והם אותם שגלו שנית בני ראובן ובני גד והצבי שבט המנשה והם להלאה לבבל בערי מדי ונפוצו באפריקא ומהם שקרובים לבבל כמו מהלך שמינים יום ומהם בא אלינו ר' דוד הראובני ולעבור דרך ארצם צריך לעבור ימים ונהרות ומדברות ויש להם שרים ואלופים מבני עמם אך קצתם פורעים מס למלך האיטאופיאה והם עמוסים במלחמות ועומדים על נפשם ונדחמים בשונאיהם וקרוב מנהגם למנהגנו ומקרוב בא להם משנה תורה מהי"ד החוקה להרמב"ם וקבלוהו עליהם גם יודעים המשנה והתלמוד בבלי ומתפשט ארצם עד ארץ עדן ובארצות כוש ולמקום מוצא הנהר נילוס בהפרדו סמוך למקורו מפרת והם בראש תור קרן זוית אשר בין נילוס ופרת ועליהם סופר מהמלך דניאל המולך עליהם והם עם רב כנוכבי השמים והובר אליהם בני רחביה ובני משה

אשר פרו למעלה למעלה מששים רבוא ובימי האפיפור קלימנטו השביעי שלח שלוחים אליהם וקצתם מתו בדרך וקצתם חזרו וספרו מגדולתם וממשלתם והתפשטותם באותם המקומות ואיך תאר גבול ארצם מצד א' עם מלך האטיאפאה ומצד אחר עם מלך פרס וכן העיר ר' בנימין בספר מסעותיו כי מהלאה לשבא הנקרא ארץ אלימן כנגד הצפון מהלך כ"א יום במדברות חונים בני רכב והם בעלי ברית עם מלך בני ערב ועוד היום שומרים מצות אביהם ונותנים עשור נכסיהם לתלמידי חכמים וכי קרוב להם שוכנים שבט ראובן וגד וחצי שבט מנשה וכי שבט דן וזבולון נפתלי ואשר הם חונים להלאה להרי ניסבור ונהר גזון וכי מהלך ארצם עשרים יום ודבר אין להם עם אדם והם חכמים מחוכמים והחלק השלישי הם אותם אשר גלו באחרונה אשר דמה מלך אשר לערב ולהפיץ אותם בגוים בארצות מלכותו לבל ישובו עוד להרים ראש והם בחמלת ה' עליהם התעוררו וקמו ועמדו על נפשם ומן המצר פרשו כפי רעיוניהם השמים ובקשו העזר האלקי ושבנו מחטאתם וכדי שלא להתערב בגוים וללמוד מעשיהם שמו נפשם ככפם ובהרו ללכת לאי אחת רחבת ידים הנקראת אראסאתא והיא בתחומה של רבלה ולא עבר בה איש ולא הייתה מיושבת כלל ועקר ורחוקה מאד מאדם וכדי לקצר הדרך עברו מעברות צירים מהנהר הגדול נהר פרת בלי אני שיט אנשים ונשים וטף בבטחונם בה' לבדו לא בזולת. וכימי צאתם מארץ מצרים עשה עמהם ה' נפלאות כי הקים מעינות נחלי יאורי הנהר יד אחר עד שעברו בטח מזמרים ומשבחים לה' כי טוב כי לעולם חסדו ואליהם רמו ונתן בן עזריאל בתרגום פסוק נגד כל עמך אעשה נפלאות שכתב וז"ל קבל כל עמך אעבר להון פרישן בזמן דיהכון בשבייתא על נהרות כבל ואסלקינן מתמן ואשרינון מן לגו נהר סמבטיון וכאינון פרישן לא אתבריות בכל דיירי ארעא ובכל עממיא וכי על שני החלקים אשר מהלאה לנהרות כבל ואשר מהלאה לסמבטיון רמו המתרגם כי יוסף עוד הקב"ה שנית ידו לעשות עמהם אותות ומופתים אשר לא נבראו בכל הארץ ובכל הגוים כי עתיד הקב"ה להציב גלי המים עד יעברו נאוליו כדברי ספר העזרא אשר נזכיר בסוף הפרק או לעשות להם מחילים מחילים למטה לארץ עד הר הותים ויציצו ממנו כעשב הארץ מפני אור ה' שעליו יורה כדברי הפסיקתא רבתא שזכרנו. כי אלו הם אותם שזכרה שנטבעו לרכינא של רבלתא היינו שנסתמו מן העין ולא נודע מקומם איו ואין ספק כי הרים גבנונים וימים ומדברות והרי החול וים החול יקופם מארבעת רבעיהם כדי שלא יתערב זר בתוכם להשלים מאווי נפשם ושמה יהיו עד יום פקוד ה' אותם ואם כן שבט ראובן גד וחצי שבט המנשה הם לסמבטיון מצדנו ובני רכב ובני משה עמהם שבט זבולון דן נפתלי גד ואשר הם מהלאה לסמבטיון והם גלות ראשונה שעליהם כתיב הקל ארצה זבולון וכי שבט אפרים וחצי מנשה שמעון ויששכר הם לרכינא של רבלתא שבט יהודה ובנימין הם אשר נפוצה בגלילות האסיאה והאירופא כדברי היוסיפון שזכרנו ורוב שבט לוי עמהם ואין ספק שבכל גלות וגלות מארבע גליות אלו משבטי ישראל אספסוף וערב רב מכל השבטים שנתערבו אלו באלו כפי הזמן היות נחלתם וקורתם למשכנותם בעריהם ואם כן נוכל לומר שכל גלות וגלות הוא כלול מ"יב שבטים לבד מרבים מעמי הארץ שננספו להם בכל דור ודור באופן כי ת"ל בני ישראל פרו וישרצו וירבו ובארבע רוחות השמים נפוצים

להשמיע בעמים שם אלהינו ואהדותו וזהו לפי"ד סבת הגלויות והמלטולים הרבים שקרה לאבותינו ולנו כדו שממורה השמש ועד מבואו יודע שם ה' ואהדותו וממשלתו וכה ירו על ידינו עד כי היה בארץ ה' אחר ושמו אחר וכלם יכירו וידעו כי לו לבדו יאתה הגדולה והגבורה לא לזולת וחפרה הלבנה וכי עכיל:

ואחר כך מספר מגזירות היהודים הנזכרים בשבט יהודה וגם דברי ס' עזרא הרביעי ספר הגנוז וגם דברי אברהם מפריצול (1) בספרו נקרא אורחות ימים ומסיים הפרק בדברים אלו: וראיתי ביד החכם הכולל מופת הדור והדרו כמהר"ר מנחם עזריה יצ"ו מפאנו הדר להנה בריו"ו קונטרס א' בדפוס אשר בו נזכר סדר תפלות ושבתות שנוהגים בהם בני משה אשר זכרנו להתפלל מדי יום ביומו כי בכל יום מימות החול אחרי קריאתם פ' שמע ישראל משנים השבחות והלולים כפי טבע בריאות הימים והם כשיר והלצה אך אינו שקול וברוך ה' שזכני לאלה כן יזכני עין בעין לראות נחמת ציון ובניין ירושלים ע"כ:

ובפרק כ"א ספר כזה:

ואני הצעיר בעוניי שמעתי בלוצירה מאיש נוצרי שמו ויצניצו מיכאנו שהאיש הזה היה עבד שבוי ביד התוגרמים סביב לכה"ה שנה ועבר מעברות ואורחות ישמעאלים בהרים ובנבעות וספר כי פעם אחד נסע מאלזירו הוא עם הבאסא שמו אסאן (!) באסאן ביי מברבארושא בימי המלך שולמן שלים ועמו סביב לארבעים אלף תוגרמים שולפי הרב מלומדי מלחמה ובמחנה ההוא היה ג"כ י"ב יהודים רובם מהעיר אלזירו והלכו דרך הברבריה ומשם דרך הפיס"ו ומשם אל קצות האינדיאה ומצאו שם מקום מהאינדיאה שאנשיהם קצרי הקומה כאמת איש ואוכלים את עשב הארץ ואין נשמע לשונם והולכים ערומים וישנים במהילות עפר. ומשם נסעו והניחו האינדיאה לצד שמאל ועברו כל ארצות המלך ניגרו והפכו פניהם לצד מערבו של שמש עד שהגיעו לים החול והים הזה הוא מדבר שממה כלו מלא חול וכפי עלית הרוח מסיע החול ממקום למקום כמו הים הגדול ולפי שמראה הגלים כמוהו נקרא ים החול ועברו הים ההוא ולעולם לצד מערב עד שהגיעו אל נהר א' נקרא נהר סמבטיון שמעשה תוקפו וגדולתו ספר שכל ימי החול הוא מלא מים על כל גדותיו והולך כל כך בעצמה שמסיע עמו אבנים גדולות וחול הרבה באופן שצי אדיר לא יעברוהו ואפילו לראות בו ותנועתו זאת עושה ג"כ בחזק רב החול שעל שפתו וכן הולכים כל ימות השבוע עד יום הששי לעת שקיעת השמש שאז עד שקיעת השמש ביום השבת נה ושקט מזעפו ונהר יחרב ויבש ממים אדירים עד שבו יעברו ברנל ואפילו נער קטן ינהג בו ואמר שרוחבו הוא באיזה מקומות סביב לג' וד' מילין ובאיזה מקומות כמו מיל וחצי ודרך הילוכו לאורכו הוא בין צפון לדרום ומניח לצד ימינו מערבו של עולם ושמאלו מזרחו וגם הוא הולך כמו שאר הנחלים אל הים המקף ואוניות (!) שבו ילכו באיזה ערמה לא ידעון דרך זו ילכו כי יאבדו הטראמונינה ומתעקמת בעליל בתחתיות ארץ באנטארטיקו ועדין לא נודע ששום אניה שהלכה שמה חזרה לשלום. ואחרי שעברו ביום השבת את הנהר הבאסא הנזכר וקצת חילו כי אפס רוב המחנה הניחו מעבר לנהר הלכו מהלך יום אחד ומצאו ערים נושבות ומדינות

טובות ארץ שמנה לא יחסר כל בה מעינות ותהומות יוצאים בבקעה ובהרים ובנבעות וכל המקומות הם מיושבים מאנשים עברים יהודים והם יפי הקומה והמראה אנשים ונשים בעלי צורה טוב תאר מאד והולכים לבושים מכנדי משי וארגמן ובגדי צמר טובים והם מעוטפים בסבלהון עד העקב כמנהג ארץ הטורקיה בבגדים ארוכים. וכמו כן הנשים והבתולות שערותיהם פרוצים מפורים על כתפיהן והנשאות השערות שלהם ג"כ מפורים על הכתפים אלא שצנף משי שש ורקמה מכסה אותם והצנף הוא גדול כגודל השערות והולך על כתפיהן וקשור מלמטה ומלמעלה על מצחם באופן שאפילו הוט השערה אינו נראה בהם כי כל העדה כלם קדושים. והאריך האיש הזה לספר ביופי הנשים וטוב תוארם ורוב עשרם וגודל קומתם ורובי הכסף והזהב ואבן יקרה שעליהם ושמלות מרוקמות במרגליות וזהב ואמר ששם מנהגם לאכול על מפיטאות על הארץ כמנהג ארץ הצבי שעור כל שולחנם ככה. ואמר שהם בני דורון ואינם משועבדים לשום מלך שר או נגיד וכי מקרב אחיהם שמים עליהם מלכות ושלמונים שרי מאות וחמשים וכי ראה בהם שבעה מלכים מלובשים בגדי מלכות וכתר זהב גדולה על ראשם וממלכת כל אחד מהם רבה ורחבה בארצות מדינות ועיירות שתחת ממשלתם. וכי יש עליהם איש אחד שאינו מלובש בגדי מלכות אמנם זקן ונשוא פנים עוטה מעיל שחור ושמע שקראו אותו הישמעלים שהוא הפסום שלהם וכי תורה יבקשו מפיהו ועצה וכל המלכים והעם משתחווים למולו ועושים לו כבוד כמלאך ה' צבאות. והבאסא הנו שעבר הנהר עם חברת מרעיו והי"ב יהודים שהלכו עמו מאלוירו אמר אל היהודים והמלכים ההם כי הוא שליח שלוח מאת המלך הגדול שולטן שלים וכי הוא מבקש שלומם וטובתם ושיפרעו אליו מס ככל הממלכות שתחתיו כי כל ממלכות הארץ נתן לו ה' ולו נתן המנהיגות מכל מה שמקיף השמש ואם מאן ימאן לתת לו המס יעשה רעה עם אחיהם שתחת ממשלתו וישנם כלי מלחמתו עליהם ויחריב את ארצם ויגרש אותם מבתם כלה יעשה בהם. ואז כל השבעה מלכים נקבצו יחד אצל האיש מעוטף שחורים שזכרנו ושאלו זמן להשיב. והיה כמשלש חדשים השיבו אל הבאסא מטעם שבעת המלכים ונגדויהם כי מיום היותם על האדמה ההיא לא פרעו שום מס קבוע לשום אדם מלך או שלטון וכן לא עלה ברצונם להתחיל אמנם עבור נפוצות יהודה שתחת ממשלתו הגם כי ידעו בהם שאינם שומרים מצות ה' ותורתו ששם ע"י משה עבדו כהונן כמוהם אמנם כמצות [א]נשים מלומדה וכי לבד בשתוף השם יקראו בני ברית ואחיהם מ"מ מתרצים הם עכשיו לתת לו כסף וזהב ומרגליות בתורת מתנה אבל לא יוסיף עוד שנית ידו המלך שולטן שלים לשאול שום דבר מהם בתורת מס כי לא יאבו וישמעו לו ויעמדו על נפשם וילחמו בו כי לא ירך לבכם לא יראו ו[לא] יערצו מפניו. אך אם שלומם יבקש גם המה יבקשו שלומו ינשאוהו ויכבדוהו וישימוהו על כל שאר המלכים אוהבי שמם וטובתם בני בריתם להיות בעווריו לעת המצטרך כמשפט המלכים הקשורים יחד בברית. ויתנו לו משא כמה נמלים ופרדים מכסף וזהב ושמלות אבנים טובות ומרגליות ואל הבאסא ואל השרים שעמו נתנו דורון משמלות מרוקמים במרגליות אחוים בחור כרפס ותכלת וגם אל היהודים שבאו עמו נתנו שמלות ובפרט נתנו להם ג' ספרים עברים קשורים בטבלאות כמנהג האיטאליה והיו מרוקמים בזהב ובפנינים ושמע שהיה יקר אל היהודים הספרים

ההם מכתם זהב וזכוכית, ויפן ויצא הבאסא הנו' מאתם הוא והשרים והיהודים שעמו אשר היו המליצים והמתורגמנים בינו לבינם ויעבור את הנהר וישב אל מחנהו וישובו בדרך אשר באו בה, וספר האיש הנ"ל כי בשונם אל אלזירו מקץ י"ח חדשים לנוסעם לא מצאו הרביע מאנשי הצבא כי השלש רביעים מתו בדרך בעוברם ים החול, ואמר כי הים הוא גדול ורחב ידים ואין דרך דרוסה לעבור ונהגים בקאלמיטה עם הבוסילה בהביט אל הטראמונטינה כהולכים באניות בלב ים וכי פעמים לפי היות הרוח היו צריכים לנוח יום או יומים ושבע פן תבא עליהם החול וישארו מומיאה כמו שבמדבר ההוא מצאו הרבה מהמומיאה והביאו לאלזירו יותר מקיני פגרים מתים שלמים מהמומיאה:

ואחר דברו לבאר מה היא המומיאה מסיים כזה:

ונשוב למה שבאנו עליו בפ' זה אנב נהר סמבטיון והוא ענין עשרת השבטים אשר מהלאה לנהר ההוא הנק' נהר גוזן כמו שכתב הרמבן ז"ל כמה שזכרנו כי הואיל ויצאנו מכונת הפרק להרבות עניינים ולא דברים נרחיק עוד מהמסילה מעט קט ושוב נשוב לכונתינו בעלה וזה כי שלמים וכן רבים כחשו פרשת גדולת היהודים הנמצאים בגלילות ההם באזמרים שהרוצה לשקר ירחיק עריו ומי זה יערב אל לבו להביא ראיה עליהם ועוד כי נמצא לרז"ל מאמר בפ' קמא דמגילה שירמיה הנביא החזירן ויאשיהו בן רימון מלך עליהם וכו' גם אחרי שיתאמת ע"פ הראיות שימצאו שמה נאות לנו למצוא טעם למשפטי ה' שצדק לעולם יוצא מבית דינו הצדק, אם אמת כי יש להם הגדולה והממשלה מדוע לא כן עשה לכל נפוצות יהודה וירושלם שהם כמוהם בנוי ונחלתו ובין כתפיהם היה בית מקדשו וארמונו וירושלם הבנויה כעיר שחבורה לה יהדיו מדוע לבו ולמשסה יהיו אלו בגלותם ואלו ימשלו וימלכו ככל אשר תאזה נפשם ויהיה להם ארץ טובה שמנה ורחבת ידים בארצם מה הטאו אלו מאלו זאת ועוד אחרת מה מצאו בהם עון אשר הטא רבותינו ז"ל שנחלקו בפ' חלק עליהם אם עתידים לחזור ור' עקיבא דשביק לחסירותיה ואמר אינן עתידין לחזור ודרש פסוק ויתשם ה' מעל אדמתם בעולם הזה וישליכם אל ארץ אחרת לעולם הבא וכו' ואתה תחזה בפ' הבא פי' מאמריהם ז"ל והלכות הספיקות הללו כיד ה' הטובה עלינו:

ורק ארמונו על הכתבים הנדפסים בספר מעשה נסים אשר הוציא לאור ר' משה ארדעי בלה"ק ובהעתקה אשכנזית-יהודית והם באים אחר ההקדמה על אלדר אכה הם, כתב מר' אהרן הלוי משנת שצ"א על סמבטיון והאגרת ממוהר"ר ברוך על בני משה והאחרון ראה אור ג"כ בספר אבן ספיר ח"א דף צ"ו ב', ואלה ההעתיקות הן כפי כתבי ר' שלמה דובנא באמשטרדם, ונמצא ג"כ בכ"י לונדון Add. 27004 דף פ"ח בשינויים מעטים אך השמות של הרבנים בסוף הם בשנוי ואלה הם: יעקב צמח היים, אברהם ין הנגיה זלה"ה, נתן בכמוהר"ר זכריה נוטה זלה"ה, מאיר בכהר"ר אליה זלה"ה, יצחק נסים ין גאמיל, יצחק בוטון, שלום אבאבוט, אהרן בר דוד זלה"ה, ברוך בכמה"ר יוסף בנימין זקנו"ל, יוסף די סיגוביא: ואחריהם בא עדות על אמתת כתב הרבנים האלה ע"י

Fra Mañano di Maleo Predicat. Gen° regular Op° di Milano
Commiss. Aplod^{ms} etc., Giuraseleme 9 di ultimo di Luglio 1657.

ובאו אחריו דברים האלה, הועתקה מגוף הכתב אות באות ובכתב עצמו נמצא ביד כמהה"ר מנשה פאדובאה והיום יום המישי ח' כסלו התק"ל ששלח גוף הכתב למתנה אל כתיבי הקהל הזה ק"ק ריניו מאת זכריה היים פאדובה נכדו של הרב זצוק"ל הנ"ל. טופס כל הכתוב זה הובא בפאדובה ביד החכם כמהה"ר אברהם בכמה"ר יאודה עייאש שליח לעצמו מעה"ק תובכ"א והעתקתיו אני אברהם צבי בלא"א יעקב מנחם לוצאטו יצ"ו אות באות מלה במלה ציון בציון היום ג' להדש אדר ב' סדר ויקרא שנת התקל"ב פה ציטאדילה, ואנב גררא אתן פה מה שמצאתי בכ"י שזח"ה כמדומה לי וזה הוא: ראה נא קורא נעים דברי פי חכם הרב הגדול מופת הדור הגאון החסיד רבינו היים יוסף דוד אזולאי זצוק"ל בספר יעיר און בקונטרס מדבר קרמות מערכת ה' אות י"ח הדרשות הוא מגיד בענין עשרת השבטים וזה לשונו ובכלל חכמת השיעור וזוהי נוסח האגרת שהועתקה מכ"י הרב המקובל מהר"ר נתן שפירא זצ"ל מאת החכם המפולפל כמהה"ר אברהם עייאש זלח"ה בן הרב מטה ולחם יהודה אשר הניחה פה פאדובאה בעברו דרך שליחותו ביד מורי ורבי נור החסידים החכם הקדוש מהר"ר שבתי אהרן היים מריני זצוק"ל ואחריו בכתב אחר: אגרת בני משה שלוחה מאתם אל אחינו בני בריתנו בני ק"ק ירושלים תוב"ב בשנת הת"ו ליצירה:

ושלא כפי סדר ערך הזמן כי קשה הדבר מאד אשים לעיניך מכתבים משנת הרר"י אשר בס תמצא דברים רבים על הכומר יוחנן וי' שבטים והם נמצאים בכ"י פארמא 402 והם ג"כ יקרים על עסק ארץ הקדושה כי הם באים משם. ומפני נחיצת הדרך אמרתי בלבי שאפשר לא העתקתי כהוגן ובקשתי החכם דר' מודונא אחד מהממונים על אוצר הספרים פארמא ירד ה' ויודד חכמי ישראל אשר הוא תמיד בעזרתם להשוות העתקתי עם הכ"י וכן עשה בטובו והנני נתן לו תודה על זה בפני קהל ועדה:

זאת העתקת הכתב שבא מירושלם עיר הקדש שיבנה ובב"א.

גילי מאד בת ציון הנה מלכך בא אמרו מה נאוו על ההרים רגלי מבשר משמיע שלי מבשר טוב משמיע ישועה אומי לציון מלך אלהיך. אליכם אישים אקרא. בעלי משנה וגמרא. משיבי מלחמה שיערה. בואת התורה, נתנה לכם למורה, יענכם ה' ביום צרה. כאשר למשה מהסנה קרא. בהיותכם מלוכשי" במדת הצדקה בהיותני בני אברהם שהראה מדת החסד לכל באי העולם היא המדה אשר בה נברא העולם, זכות צדקו שלם בין המובה והאולם. ביעקב אשר חלם סולם. וזה המדה אשר בה נשיג חיי העולם, כי לכן ידע ה' את אבינו אברהם לצוות את זרעו אחריו ולכן מי החכם ועיניו בראשו ירוץ אל יוצרו להדמות וללכת בדרכי אבות הקדושים אשר בגלל הדבר הזה ישאר אחרנו ברכה לזרעינו ובגלל הדבר הזה אנו נקראים רחמני בני רחמני זרע איתנים, לבי להוקי ישראל. ראשי קהלות אריאל, העולות ביתאל, אשר ימינם פשוטה לכל ישראל, וכל הקהלות הקדושות אשר לבני ה' צנאות תתברכו מהאל יתב' כחפץ נפשי ונפש

בני בריתכם ק"ק ירושלם תוב"ב ה' יצילכם ויצילנו מכל צרה וצוקה אמן. באנו להודיע ולגלות ולבשר אליכם ולכל בני ישראל בשורות טובות ונאמנות ברשום אמת הם כתובות מסימני הגאולה והישועה הגדולה אשר לכל בני ישראל מקום בעזרת ה' הנה שמויינו (!) זה קוינו לו.

אנחנו בני בריתכם מודיעים לכם אנחנו אחינו אנשי גאולתנו השמועות והבשורות הטובות אשר שמענו ואשר ידענו וראינו בעינינו בשר(!) בשנת דר"י ע"ן כי השנה השנית אשר בה נתקיימה הנבואה הגדולה והעצומה והטובה לסמן גאולתנו שנבא ירמיהו על פסוק שאומר באיכה שישי... עוין שהוא קושטנטיא נשאר לקיים במהרה בימינו תם... להגלותך. ובשנה ההיא בני ימים בחדש ניסן באו הנה בעיר הקדש ירושלם אנשים חכמי וקנים ונכבדי מארץ בני קדם וגם אנשי מארץ בבל ומארץ פרס ומדי ומחורו ומארץ סיני ומארץ תמן מהם שבאו בזה הזמן האמור למעלה ומהם שבאו בשנת דר"י בעשרים לחדש מרחשון והוא החוק מירושלם עד מקום שבני קדם מהלך ה' הרשי' ומשם עד אחינו בני נהר סכטיון ה' הרשים והביאו לנו כתבי מראשי הקהלות הנמצאות בארצות האמורות וכן אוצרים. מכנף הארץ שמענו ומירות אל צבי לצדיק קול צופך נשאו קול יהודו ויננו כי בעין יראו בשוב ה' ציון פצחו ורננו יהרו חרבות ירושלם כי נחם ה' עמו יש' מי כאלה כעב תעופינה וכיונים אלו ארבותיהם סורו טמא סורו צאו משם טמא אל תגעו צאו מתוכה. וטופס הכתבי בני ציון היקרים המסולאים בפז אחינו ובני בריתנו גדולים וקטני לכו באור ה' אנו מודיעי לכם בשורות ושמועות טובות ונאמנות מסימני הגאולה והישועה הגדולה שמהו ותחזקו ותהיו לאנשי קחו עמכם דברי... שפתינו. דעו לכם כי נהר סכטיון נפסק לגמרי בשנת דר"י בתחלת השנה ביום תשרי ממש ואחינו הנמצאים שם נלחמי מלחמות ה' ית' ויש להם מלך גדול חסיד וחזק מאד ולוחם מלחמות ה' בכל יום ויום עם המלך הגדול הנוצרי פרישטו יואני מאינדויאה והמלך הגדול החסיד מעמנו כבש ממנו הרבה מקומות והרג מהם אלפים ורבבות מן הנוצרי מפרישטו יואני וקבץ כל החיילות והמלכיות אשר הם תחת ממשלתו ובפרט המשפחה הארורה של גוג [ו]מגוג ובני הנפילים והענקים ומשפחות רבות אשר אין חקר ומספר להם הם כחול אשר על שפת הים ועומדים כנגד המלך החסיד של ישראל ועם כל זה איננו שוה להם דבר כי ה' ית' בעזרתם של יש' ובכל יום ויום הורגים מהם הרבה וכבר כבש חלק אחד מששים ממלכות פרישטו יואני הנוצרי וזה רשום אמת ותחזקו ולברך ולצדק וללבן אותנו ושלוי:

זה טופס הכתבי אשר שלחו לנו ראשי קהלות ארץ בני קדם וראשי קהלות בני יש' מבבל וראשי קהלות מדי ופרס והודו וארץ תימן.

כולם פה אחד ושמהנו הרבה כאשר שמענו אמתת הדבר. ועוד אנו מעידים לכם אחינו כי כל סחרי הנחם ורמשק אשר הם נוהגים ללכת בכל שנה ושנה במלכות

אינדיאה לקנות מכל אבק רובל הביאו כתבים מפרישמו יואני למלך מצרים על המלחמה הגדולה אשר נלהם עמו מלך הגדול שלבני יש' וידענו הדבר בכיורו. ועוד ראינו כי הסוחרים אשר היו רגילים להלוך שם בכל שנה ושנה נמנעו ללכת שם מפני המלחמות ולא בעיר מכות אשר שם מחמדי הקדש וזה הדבר היה סוד אצל המלך ממצרים ובשעה שידע היהודי ידעו אז רצה ועלה בלבו של מלך מצרים לגרש היהודים הררי בכל מלכותו או ישונו לדתם. והרצים יצאו דחופים בדבר המלך ובידם כתבי לכל השרים הנמצאים בכל המקומות שיגרשו היהודים מהיום אשר יגיעו להם כתב המלך עד ב' חדשים ואם ירצו לשוב לדת ישמעאלים או ינצלו מלכת מגורשים. וזאת הגזירה והדת נתחדש עלינו ביו' לחדש באייר ועמדנו על נפשנו ה' החדשים ובקשנו רחמי ותחנוני' ובתענינו יום ב' ויום ה' ורבים מהקהל מתענים בכל יום ויום ונותנים אפר על ראשם ומתכסים בשקים עד כי ה' ית' ראה ושמע נאקנתו ותמל עלינו ברחמי הרבים ונפל חלי רב על מלך מצרים ואז היה בחדש תמוז ב' לחדש והלך מרע לרע עד כי חשבו עליו שימות ואז עשו שלוחים למלך מצרים מכל הקהלות עם שוחד גדול אשר שחרו ונתנו הקהלות לשרי ולרופאים ונתנו עצה למלך כי אם הוא רוצה להחיות ולהנצל מחליו הרע שיבטל הגזירה אשר נזר על היהודים בלא פשע והם צעקו לה' ושמע צעקתם הגדולה ועל זה נפל למשכב ואם לא יבטל הגזירה אשר נזר עליהם שלא ינצל כי ימות. אז חזר המלך להם ואמ' הלא ידעתם שקם מלכם אשר הוא עתיד לגאלם עם היהודי' אשר אין חקר ומספר להם ונלחמים עם פרישמו יואני בכל יום ויום וכבשו מלכות הרבה ממנו והם מבקשי' להתקרב למלכותם אח"כ הוא מבקש להלהם עמו בלי ספק ועל זה הוא רוצה לגרש היהודים ממלכותו או יהרוג אותם או ישונו לדתם. אז השיבו לו השרים והיועצים אדוננו המלך וזאת התשובה אשר אמרת וחזרת לנו אינה טובה כי אם כן הדבר שה' ית' הוא רוצה לעזור עמו ונחלתו אינך יכול לבטל רצונו בזה הדבר ודת אשר אמרת כי הלא שמעת אם לא ידעת מה עשה ה' ית' לפרעה מלך מצרים ולכל שריו ולסיסרא ולכל המלכי' אשר רצו לעמוד כנגד עמו וספרו לו העניין או נתקרב דעתו וחזר ואמ' אם כן תכתבו והתמו בטבעת המלך שתהיה בטלה הגזירה והדת הרעה אשר נזר עליהם וכי שום שר בין קטן בין גדול לא יהיה רשאי לעשות שום נזק ליהודים אפילו לנגוע באצבע קטן ואפילו בשוה פרוטה שלהם ומי שיעשה להם שום נזק יאבד כל אשר לו ויהרוג אותו בסוף ושלחו מיד הכתבי' החתומי' בטבעתו בכל מלכותו וברוך ה' אשר נתן בלב המלך דבר זה. ועוד מעידים לכם אחינו בני בריתנו בשורות טובות ונחמות ונאמנות מסימיני גאולתנו כי בשנת ר"ד בליל אב יהפוך ה' אותו אב לשמהו' שמענו קולות רבות וחוקי' על הר הבית וגם הישמעאלי' שמעו הקולות הגדולות והחזקות והרדו חרדה גדולה עד מאד כי מעולם לא נשמעו קולות כאלה והרבה יהודי' הבינו הדבור של הקולות וכן היו אומרים עורי עורי.... זרח ובבקר ראינו נס גדול מזה וזה הוא כי שער רחמי אשר הם טבועות בארץ עם כותל מערבי עם חומה רב אשר נשאר מבניין בית המקדש הראשון עלו למעלה יותר מן' אמות ואז חרדו ותמהו הישמעאלים חרדה גדולה ורצה ההקדש שלהם הממונה על הר הבית לשמרו ולגרש את הקהל ולא עלה בידו ברוך ה' כי נפגרו במיתה משונה. גם עם השוחד אשר נתננו לשרי העיר אלף

פרחים נצלנו ובתוך זה הזמן נהפך המשחית על הבתים מכומרי אדום הרשעה העומד בהר סיני והרסו אותם כי לא נשאר אלא בית אחד וגולו ממון רב להם. ועוד אנו מגלים ומודיעים לכם בשורות טובות ברשום אמת הן כתובות אשר הנה בקהל ירושלים נמצא איש אחד חסיד עד מאד חכם ונכון זקן ונשוא פנים אשר מחדש בא מארץ בבל והוא כהן לאל עליון ממשפחת צדוק וממשפחת אמו הוא מורע דוד המלך ע"ה ויש לו כתב מכל זרעו עד אהרן הכהן ובלי ספק כי היה ראוי לקבל נבואה אם הדור היה ראוי. ובתוך זה הזמן אשר היינו בצער גדול האמור למעלה זה האיש הזקן והחסיד בקש רחמי' ובקש שאלת הלום על כל המקרים והנסים אשר הקרו לו בהרף עין אשר מן היום אשר גלינו בתוך האומות לא היו נסים כאלה ואם היא סימן גאולה. וזה היה שאלת הלום בעשרה ימים שבין כפור לר"ה בקדושה ובטהרה ובא לו תשובה. דע לך כי מעתה יש לנו רשות לגלות סימני הגאולה כי קרוב הוא לבא ונשמע מה שאתה מבקש על בני עמך ועל חרבות ירושלים עד מתי יהיה מיושבת. דע לך כי בפרט זה שמי לעולם וזה זכרי לדור דור יהיה ירושלים במלואה ובישובה ויהיה זכר צדיק לברכה ושם רשעים ירקב ובפרט זה וזה יתגלה הנה שמויינו (!) ... בישועתו כי שלם עון האמורי וחזקו ותהיו לאנשים כי מעתה מתחיל מיכאל שרכם להתגבר על שר אדום הרשעה שהוא סמאל והוא נלחם מלחמה גדולה עמו ועתיד להפילו למטה כאשר עשה לשר הרשעה כי קרוב יום אידם זה הוא תשובת הלום שבא לו בראשונה. עוד חזר פעם אחרת עד ג' פעמים וישיבו אליו אמת הדבר אשר הגדנו לך. עוד תדע ממה ששאלת על בני עמך אם יזכו כולם ואם ראויים לגאולה מצד זכותם או מצד זכות אבותם הצדיקים אמת הדבר אשר תשמע כי הם כולם חייבים ולא יהיה בעדם אם לא ישובו בתשובה כי אין דבר שיעמוד לפני התשובה כי אם יהיה להם כמה זמן שהגאולה באה להם. וכל המלחמה אשר יש בין שר אדום הרשעה ובין מיכאל שר הגדול אינו אלא בעד היהודי' הדרי' במלכות אדום הרשעה תחת ממשלת סמאל כי הוא מבקש חובה עליהם אבל הגאולה יבוא בעבור זכות וברית אברהם יצחק ויעקב ובעבור שמו הגדול אשר הוא מחולל בגוים ובעבור ארצו והר נחלתו ובעבור בני נהר סאבאתיאון אבל היהודי' אשר הם בתוך גלות אדום הרשעה או במלכות מלכי הישמעאלים מעטים יהיה שייראו (!) הגאולה בחייהם כי יהיה כל כך מלחמות בין המלכויות אשר הם נמצאים שם כי בלי ספק יתלבנו ויצטרפו וימותו רבים מהם עד אשר לא ישארו אלא אחד מעיר ושנים ממשפחה ואם ישובו מדרכיהם הרעים אשר למדו מן הערלים הטמאים אשר הם ביניהם לא יהיה להם מכל זה הדבר הרע כי כולם יזכו לגאולה. עד הנה טופס השבת החלום. ומעתה מי החכם ועיניו בראשו ירוץ אל יוצרו וישוב לו ככל (!) לבבו ובכל נפשו וינצל מכל צרה וצוקה אבלה ומרקה. ועל זה אחינו גילינו לכם כל המאורע ועל זה איש את רעהו יחזיקו לשוב לה' ית' ותסירו את אלי' הנכר מקרבכם ותחזיקו בתשובה ובמעשים טובים ללמוד בתורה בכל יום ויום ולילה ולחזק ביד לומדיה ובוזה יהיה לכם תעלה וארוכה כאשר אנו בני בריתכם נתחזקנו בה' ית' והשלכנו מעלינו מעשינו הרעים והתחזקנו בתשובה ובמעשים טובים וברחמי' ובקריאת התורה ביום ולילה כי ה' ית' מגלה און האדם בעבור שישוב מדרכו וחיה. ולכן שובו בגים שובבים ארפא משובותיכם וחטאתכם ולכן שימו לבכם להילה פסנו

ארמנותיה. נשקן בר פן יאנף וכבר ידעתם מן התורה שהגאולה היא תלויה בתשובה שני והפיץ ה' אתכם בעמים וכו' ועני ועבדתם שם... מעשה ידי אדם וזה הכבוד והזהב והממון אשר אתם מתפתי' ללכת אחר ההבל וזה הוא מעשה אדם ולא מעשה איש. ואמ' ובקשתם משם את ה' אלהיכם ומצאת כי תרשנו בכל לבבך ובכל נפשך. ואח"כ אומ' בצר לך וכו' וזה היא עת הצרה אשר אנו בה שכל האומות עומדות עלינו לכלותנו בעו"ה והב"ה מצילנו מידם. ועוד מה שאמ' והיה כי יבוא עליך וכו' ומשם יקחך הרי אנו רואים כי ע"י התשובה נשיג לראות הגאולה הגדולה ואל תקשו לבבכם כאשר הקשו מצרים כי על זה אומ' הכתוב כל המחלה אשר שמתי במצרים וכו' אני ה' רופאיך. בתנאי אם שמוע תשמע בקול ה' אלהיך אז המחלה היה קושי לכם הרע עד שנתחייבו כליוה ובפרט זה מודיעים לכם בני בריתנו כי בעוונותינו אשר חטאנו ופשענו לה' ית' באו עלינו כל הצרות אשר שמעתם ואשר גזרו עלינו האומות וה' ית' מצילנו מידם ושמע נאקתנו וחמל עלינו ברחמי הרבים אבל פרענו שוהר גדול למלך ולכל שריו ויועציו עד כי נשארנו דלים ועניים מכל וכל כי כל אשר לאדם יתן בעד נפשו. כי י"ב קהלות אשר נמצאות פרעו מאה אלף פרחים ומכרנו כמעט כל ענייני הקדש והיו מוכרים כל כלי הבית להנצל מהצרה ומהגזרה הגדולה אשר נגזרה עלינו מן השמים בעו"ה. ואנו קהל ירושלם פרענו עשרה אלפים פרחים ומכרנו כמעט כל ענייני הקדש להספיק לפרוע המעות האלו כי אין דבר עומד לפני פקוח נפש ובאנו בירידה ובשפלות גדול מכל הדברים אשר היינו מחזיקים בהם כמו מבה"כ מחברון אשר אנו מחזיקים בעבור כבוד וזכות נפשות אבותינו הצדיקים אברהם ויצחק ויעקב אשר זכותם עוד לנו לדור דורים. ובית שמואל הרמתי ע"ה ובתי כמה נביאים צדיקים אשר אנו צריכים לכבד ולרביץ את ביתם ובבה"כ ירושלם ובבית ישיבת התורה אשר היא קבועה לעולם בירושלם כי לא יחסר המוג לעולם ודבר ה' בירושלם. ועוד עתה מקרוב באו אנשים חכמ' וקנים גדולים עם תלמידיהם כאשר תראו בכתב אחר אשר עשו הרבנים מידם אשר מביא זה הנכבד ר' אברהם הלוי אחד מן הממונים בענייני הקדש והוסיפו בישיבה, ורחבו הלימוד של תורה רחב הרבה ובעו"ה אין אנו יכולים לא לזה ולא לזה ולא אפילו להציל נפשנו מיד צרינו אשר בכל יום עומדים עלינו לגרשנו והסבה בעבור מה שרואים ושומעי, בכל יום מסימי הגאולה כי קרוב יום אידם וגאולה שלישי' קרובה לכא בעזרת ה' אלהינו קיינו לו ועל זה שלחנו לבקש סיוע והווק לחוק בדק נחלתנו ובית תפארתנו ועל זה תזכו לראות בנחמתה ובנאותה ובבניינה ומי יודע אם לעת כזאת הגעתם למלכות והדבר נתגלגל בזה הדרך אשר שמעתם למעלה כי הנה ראוי להביא המעשר אל בית האוצר ועל זה נירו לכם ניר כי עת הוא לדרוש את ה' ועל זה תנצלו מהגזרה הגדולה אבלה ומרקה אשר שמעתם למעלה ואל יקל בעיניכם ואל יקשה לבבכם אחינו זה העניין המופלא אשר כתבנו לכם כרשום אמת כי למען נסות אתכם בא והגיע העת הוזה בלי ספק. שר האומות אשר אתם נמצאים בקרבם מלמדים עליכם חובה. ומיכאל שרנו מבקש עלינו רחמים בשמים וגם אנהנו היראים את דבר ה' צריכים לבקש על נפשנו למטה בעולם כי אנו כח סיעת של מיכאל כי שלשה דברים מקרעים גור דינו של אדם אלו הם צדקה צעקה שנוי שם. ועל זה תתחזקו ותהיו לאנשים ותחזקו בבה"כ

אשר לכם היא נהלת אבותינו ותנו ביד זה הנכבד התלמיד הנאמן והפרנס הממונה על עניני הקדש של ירושלים עיר הקודש כי הוא אחד מששה ממונים על עניני הקדש ועל זה מה שתתנדבו בכל לבכם ובכל נפשכם לחזק בבית עיר הקדש יהיה לכם זכות ושכר טוב לפני אבינו שבשמים במעט ממון שתתנו לחזק בית נהלתנו ואז יהיה נהשב לכם כאלו הבאתם עולות וזבחים ותרומות ומעשרות ובכל שבת ושבת יברך ויוכיר החבר שם (!) עם כל אחד ואחד המתנדב מכם או בבה"ב ירושלים או בבה"ב מחברון או בבה"ב משמואל הרמתי ע"ה או כנגד שערי הרהמ' או בבית זכריה הנביא או בבית חולדה נביאה או בבית שמעון הצדיק או בבית חגי הנביא או בבית רחל אמנו או בבית אסתר המלכה או בבית יהושע בן נון או בבית קברות אלעזר ואיתמר בני אהרן או בבית ע' זקנים או בבית יוסף הצדיק או בבית הבקוק הנביא או בבית יונה בן אמתי או בבית אהרן הכהן או בבית הלל ושמאי ותלמידיו או בבית כמה תנאים אשר הם קבורים בארץ יש' אלפים ורבעות ובשכר זה תזכו לחיי העה"ב ולהוות בנועם ה' ולבקר בהכלו ולראות ביופיו ולהסתופף בצלו ה' למען רחמיו יקבץ אתכם עם נדחי עמו יש' ויבנה ביתו בענלא ובזמן קריב כדכתיב בונה ירושלים ה' נדחי ישראל יכנס ובזכות הצדקה יבנה ציון שני ציון במשפט תפדה ושביה בצדקה.

נכתב פ' וילך אברם כאשר דבר אליו ה' שנת אר"ה.

יוסף בכר' חלפון זלה"ה. שמואל בכר' מרדכי זלה"ה.

צדקיה בכר' עובדיה זלה"ה. אברהם בכר' יצחק מבית אל זלה"ה.

יוסף בכר' חיים סופר הקהל ירושלים עתה.

העתקת של האגרת אשר נכתב דרך שלי' לבשר טוב לעם ישורון מהקהל עיר הקדש ירושלים תוב"ב והאגרת אשר לקח העתק' הזאת אשר נכתב מהקהל עיר הקדש ירושלים תוב"ב לקחו אותו ממש שם של עיר קורפו מקום מהשדרה מויניציאה עם כתבים אחרים רבים אשר היו עמי ושרפו אותם באש ע"י מסור ומלשין ומגדף ישרפהו ה' באש של גיהנם.

אני משה רושו מעיד על המאורע אשר אירע לזה הנכבד ר' אברהם הלוי

מוביל כתב שליחות שלי' מקהל ירושלים עיר הקודש תוב"ב.

אני אברהם הדר בעיר קורפו מעיד על המאורע אשר אירע לזה הנכבד

ר' אברהם הלוי.

אמר דניאל יע"ל אלו החדשות ספר אלי אורח אחד קאנריאוטו בשנת רל"ג ליצירה והנה דבריו חן בעיני מצאו וכתבתים על ספר למען ידעו דור אחרון הנה הם לזכרון.

טופס הכתב שבא מפורלי.

אליכם בחירי האל אבשרכם מביאת הגואל מאשר שמענו אונינו שמין מנהו פה בארצנו למען ישמה לבכם כמונו. וכרי שתהיו עמנו לבקש רחמי מיוצרנו

ישמע שועתנו ויהיש ביאת גואלנו אמן. ידוע תדעו איך שמענו פה בעיר פורלי מפי עדים נאמנים כמו שהתוגרמי שלח אנשים נכבדים בוויניציאה לאמר אליהם איך עלתה מחשבתו שיתנו אליו נגרו פונטי ואם יסכימו לתת לו מוטב ואם אין יקחנו בכח גדול ותשובת וויניציאני לא נודעה עדיין. מוסף על זה נאמר פה כי הסכים התוגרמי ללכת עם כל חילו בעיר ראגושא וגם נודע באמת איך המלך מנאפולי אשר שמו דון פיראנטי רוצה לתת לתוגרמי הנזכר המעבר מארצו הן בים הן ביבשה ואולי הוא מפני שבאו אליו מים עד נפש ותואנה הוא מבקש להנצל מנוגשיו. זאת ועוד אחרת נודעה איך בעיר פירארא אחר הקירה ודרישה נמצא מרגל שליח מהתוגרמי הנזכר ולא נודע על מה ועל מה אך מפיו יצא איך הם י"ב במספר שלוהי' באיטאליאה, ומאותות הנאולה הוא כי נאמי' בודאי שהעשרת השבטים הרגו את מלך פרס והאינדיאני שלחו רצים בוויניציאה להודיעם שהיהודים מכלים אותם ולקחים את נפשם ואין תרופה למפלתם וצועקים לעזרה ובכל יום מרבים עליהם צרה וצוקה ואין להם תקומה. עוד פלא עצום סופר והוא כי פעם אחת היו מעשרת השבטים מספר גדול במלחמה עם האינדיאני והיו עיפים היהודים להתמדת המלחמה שנמשכה כמו ימים באופן כי קצה נפשם והסכימו להריץ רצים דחופים בדבר מלכם במקום מעמדם אשר מנחר סבטיין והלאה [שישלחו] להם יהודים אחריו לעזרה ומיד בלי אחר כי היה רצון האל באו בלב אחד ד' מאות אלף בחורים מלומדי מלחמה להציל אחיהם מיד עושקיהם וכאשר שמעו וויניציאני רבוי האנשים אשר נראו בלי אחר. שלחו גליאה אחת לראות מהו הדבר ושם מלכם והנה אמרו נכון הדבר כי בירושלם נאספו שם עד אין מספר מארבע כנפות הארץ. ומאריך קפא גבול ייגובא הלכו דרך ים בירושלם יותר מעשרת אלפים יהודים וכאשר נודע לסולדאנו רבוי היהודים אשר נראו בארץ רעה אחותהו כיולדה ונתן להם ארצנו הקדושה כי נפל פחד היהודים עליהם ולחוק את לבנו באים בכל יום יהודים מסביבותנו אומי' כל אלו הדברים אשר מפיהם יוצאים היותם אמתיים ודורסים (!) רבים אומי' הדבר הזה הן בכולוניא הן פה בפורלי וברומא ובויניציאה נעשה צווי נחוץ ששום אדם לא יצא מפיו דבר מהדברים הנזכר וכי ומשום כבודם אינם רוצים לזמי' אחד מאלף חלקי' מהנפלאות הנעשו' ליהודי' האינדיאני והויניציאני אשר חזרו מהגליאה הנזכרת.

ועתה אשים לפניך אגרות אשר הם בדפוס אבל הספר יקר מכי' כי אינם נמצאים כי אם בלונדון הבירה וחצי מהם הי"ה מכתב א' היה לי לשאילה על מנת להחזיר מהחכם הגדול רמשיש כי לא נמצא בעקד הספרים של אוקספורד ועתה נמצא שם אבל לא המכתב הב'. וכיון שהבי' ישם פניו על הא' אמרתי בלבי להוציאם פה יחדו:

ארת השלוחה מחכמי ורבני האשכנזים שבארץ ישראל תוב"ב
לכני משה רבנו ע"ה ועשרת השבטים.

מסודרת ונערכת על ידי הרב הגאון המאור הגדול החכם
המוכח בנגלה ובנסתר מוהר"ר ישראל גר"ו. בעל המהבר
ספר תקלין הדתי. ממונה ומשגיח ומנהיג דק"ק אשכנזים
הנקרא מדרש פרושים הי"ו. שבעה"ק צפת תובב"א.

בעזרת ה' יתברך אלהי הארץ. ר"ח מרחשון ה' אלפים ותקצ"א לבי"ע.
בארץ הקדושה. ארץ ישראל ערי הקדש ירושלם והברון גליל הקדש
העליון צפת תוב"ב.

שלו בני ארץ ישראל הדבקים והאהוים בתורת יקותיאל. היא מתנה
ונחליאל. לפני אחינו בני ישראל. בן יצחק בן אברהם אשר גלה אמונת האל.
המה אחינו הקדושים והטהורים צדיקי יסודי עולם בני משה רבנו עבד ד' החונים
מעבר לנהר שבטיון הנקרא סמבטיון. ואומרים אנו מעשינו למלך. הוא מלך
ישראל יושב על כסא מלכותו רם ונשא עלי גדולת אחינו בית ישראל. עשרת
השבטים. אשר אחוזת נהלם בארץ צלצל כנפים אשר מעבר לנהרי כוש. הלא
המה חונים על דגלם. שבט דן ושבט נפתלי. גר ואשר. ושבט יששכר
יודעי בינה לעתים עוסקים בתורה הקדושה תמיד ושבט זבולן חונים בהר
פריא"ן. וננדם שבט ראובן ושבט אפרים ומנשה. ושבט שמעון. ה' עליהם יהיו
וירומו וישאו מעלה מעלה בגדולתם. והוד מלכותם. והמלך יתרוםם ויתנשא. חרבו
יחגור על ירך גבור הודו והדרו. יצלה וירכב על דבר אמת וענוה צדק. ותורהו
נוראות ימינו. חציו שנונים עמים תחתיו יפלו בלב אויבי המלך. כסאך אלהים
עולם ועד! שבט מישר שבט מלכותך. תחת אבתיך יהיו בניך. תשיתמו לשרים
בכל הארץ. תבלנה בשמחות וגיל תבאינה בהיכל מלך. ואל כבוד אחינו בני
ישראל הישרים הצדיקים בית הרכבים בני יהונדב בן רכב. אשר נבא ירמיהו
הנביא עליהם. לכן כה אמר ה' צבאות אלהי ישראל לא יכרת איש ליונדב בן
רכב עמד לפני כל הימים.

שלום כנהר קחו מאת אחיכם בני ישראל. שארית הפליטה הנמצאה משבט
יהודה ובנימין ומלוי הנפוצים בעולם בארבע רוחות השמים. ומאת אחיכם אשר
בארץ ישראל מגלות החל מארץ אשכנז. אשר מרוב שלהבת השקת נפשם בארץ
הקדושה. ארץ המדה חמדת עליונים ותחתונים. א"י המקודשת מכל הארצות.
מסרו נפשם ויעובו ארצם ומולדתם ובית אבותם. ויסעו דרך ימים ומדברות עד
עלו אל עיר קדשנו ירושלם. ואל מקום קברת אבותינו היא חברון בארץ כנען.
ואל גליל הקדש מוסבה שם העיר צפת תוב"ב. מסתפחים בנחלת ה' ומתנגדרים
בעפרה. יושבים באהלי בתי מדרשות וישיבות של תורה ועבודת ד' צבאות. הנה
כולם שולחים שלומים רבים כטל וכרכיבים. לאחים יודים אהובים אלופים
מסובלים בתורה ובמצות. נפשנו חשקה. נפשנו צמאה. נפשנו אותה. נפשנו כלתה

נפשנו משתוקקת לראות פני קדשם להבק ולנשק עפרות רגליהם. ולראות בנועם זיו אדונינו המלך טהור וקדוש. ולשמוע משלומם ומקום תחנונם בברור. ותחזינה עיניהם ועינינו עין בעין מישרים בשוב ה' ציון. ויקיים המקרא שנבא ישעיה הנביא לאמר לאסורים צאו לאשר בחשך הגלו. והנביא צפניה אמר מעבר לנהרי כוש עתרי בת פוצי יובלון מנחתי. ואומר בעת ההיא אביא אתכם ובעת קבצי אתכם כי אתן אתכם לשם ולתהלה בכל עמי הארץ בשובי את שבותיכם לעיניכם אמר ה'.

כה אמרו אחיכם. מה טבו אהליך יעקב משכנתך ישראל. אשר מראש מקדמי ארץ שמועה שמענו כי בחר ה' בהם ויחסם בצל כנפיו ולא הסיר שבט המושל מאתם. והוד מלכות ישראל נגה עליהם. ולצדק ימלך מלך עליהם ואין עליהם קול נוגש מאומות העולם. כאשר אבותינו ספרו לנו. ורבותינו הקדושים העירו אשר בא לפניהם בזמן שש מאות וארבעים לאלף החמשי איש אחר צדיק וישר שמו רבי אלדר הדני משבט דן. והוא ספר והודיע יקר תפארת גדולתם וצדקתם באמונתם וקדושתם. ועזרת ה' אלהי אבותינו מסבבם בחסדו בבטחונם בו בנחלתם. והיה להם למחסה מכל הגוים אשר סביבותם. כל יוכלו לנגוע בהם ובעדתם. ודרכי תורתנו הקדושה ברורה בידם מפי משה רבנו ע"ה מסיני כפי קבלתם. ודנים דיני קנסות ודיני נפשות בסנהדרין בפקודתם. וברוכים באורך ימים ועושר וכבוד מפרי עסק תורתם. כאשר אמר המלך שלמה ע"ה ארך ימים בימינה בשמאלה עשר וכבוד בכרכתם.

לזכר זאת תעלונה כליותינו ותשבח (!) נפשנו על אשר זכינו לידע כי נתקיים הכתוב לא אלמן ישראל ויהודה מאלהיו. כי עד רד עם אל ועד קדושים נאמן. ותחוק נפשנו לקול זרים האומרים לנו אין תוחלת ותקוה. ואומרים איה אליהם ויושיעכם. אבדה שם הגוי הקדוש נעשינו ללעג ולקלס בגוים. כצאן למבח ויבל להרג ולאבד ולמכה ולהרפה. וכל עיר על תלה בנויה. ועיר האלהים מושפלת עד שאול תחתיה. וכל גוי ועם ממלכתם קיימת ומלכם בראשם. ועם ה' אלה נתונים למשיסה וישראל לבוזים. הלא ה' זו חטאנו לו. ואמרנו נגורנו אבדנו חלילה. אבל בהתאמת לנו עזו מקל תפארת מלכותם ותוקפם ונבורתם וארצם הרחבה והמלאה כל טוב. ועשרם ומלחמתם וממשלתם ופחדם על הגוים מסביבם. מה נאוו על ההרים קול (!) מבשר משמיע שלומם. מבשר טוב משמיע ישועתם. קול צופך נשאו קול יחדיו וינגו. כי עין בעין יראו בשוב ה' ציון. ובהר עוד בירושלם ועלו מושיעים בהר ציון.

אמנם כן מפני כי נתרחקנו מהם במקומותם לשמותם בארצותם למושבותם ונדר דרכינו בגויות נתיבותינו עות. אסירים קראו לנו. וישראל שה פזורה נדחה קראו לה. וידל ישראל מאד וימשלו בהם אויביהם. בגופם ונפשם ומאדם ויגורו עליהם גזרות קשות ומרות ויאכלו ישראל בכל פה. לא עלה על לבנו מקוצר רוחנו ומעבודה הקשה אשר עלינו לאמר. נשלחה אנשים לפני אחינו בני בריתנו. אחרי רבים להטות מארצנו. רובם של קהלת יעקב שבטי יה עדות לישראל לשאול שאלתנו. ולקחה עצה. ותשועה ברב יועץ:

והן עתה אשר נתעוררנו בדבר לבקש ולדרוש שלום אחינו. הוא בסבת דבר אשר באזנינו שמענו מפי עדי ראייה. אבותינו ספרו לנו כי באלף החמשי

היתה גורה קשה בחז"ל במדינת אחבי בארץ אשכנז. על ידי גוי אחד רשע מכשף כי רצה לאבד היהודים. וישלחו כלל אחבי שלוחים נאמנים למהנה שכנית קדושת אחינו בני משה רבנו ע"ה. וישיגו אותם חונים מעבר לנהר סמבטיון. ויעבור איש צדיק ושמו ר' מאיר הון (שהבר שירת אקדמות שאומרים ביום מתן תורתנו קודם קריאת התורה) את הנהר סמבטיון בשבת בשביל פקויג הדוחה שבת החמורה. ויקרב אל אחינו הקדושים. וישלחו משם איש צדיק אחד ושמו ר' דן. ובנכורות נפלאות אשר עשה והראה וקידש שמו הגדול והקדוש ית"ש. הציל את אחינו ב"י בארץ ההיא. ויספר להם מגדולת יקר תפאר[ת]ם ומלכותם. ועוד אשר בשנת שני מאות ושלש ושמונים לאלף הששי. בא איש אחד מהם שמו דוד בן שלמה שר צבא ישראל לארץ איטליא ורומי. וזה מקרוב כמו שנתים היו משולחים שלנו בארץ תימן. ובעיניהם ראו שם איש אחד משבט דן ושמו יששכר ויספר להם מקום ארצם וגדולתם ותוקפם וקדושתם ורב עשרם ומלכותם. ואחר כך נעלם האישי משם והוא פלי.

כי על כן נשעננו בדברי רבותינו הקדושים התנאים אשר הורונו אל תהי מפליג לכל דבר. וגם כי אדונינו התנא רשב"י קדש הקדשים גלה לנו בזהר קדשו. כי בעקבות משיחא יתגלו מאחינו מעשרת השבטים. וכך קבלו רבותינו על המקרא שאמר דהמע"ה לי גלעד לי מנשה. אמר הקב"ה לאנשי יבש גלעד אתם עשיתם הסד עם שאול ועם בניו. אף אני אתן שכרם לבניכם לעתיד לבוא כשעתיד הקב"ה לקבץ את ישראל. ראשון הוא מקבץ את שבט מנשה שנאמר לי גלעד לי מנשה. (ילקוט תהלים רמז תשע"ט) ומפני שכל הדברים צריך התעוררות תחלה מלמטה. וגם כי אמרו רבותינו הקדושים על המקרא הנך יפה דודי כשתפרע מן האומות. אף נעים כשתשלם שכר ליראך. אף ערשנו אלו עשרת השבטים שגלו לפניו מן הנהר סמבטיון. שעתידים גלות יהודה ובנימין לילך אצלם להביאם. כדי שיוזנו עמהם לימי המשיח ולהי עוה"ב. שנאמר בימים ההם ילכו בית יהודה על בית ישראל ויבאו יחדו מארץ צפון על הארץ אשר הנחלתי את אבותיכם (ילקוט שה"ש רמז תתקפ"ה) אי לזאת התנברנו והתחוקנו כוללינו כאחד אנחנו כנסת ישראל קהל קדש אשכנזים אשר בא"י. והננו שוכחים שליה ישר והגון ההכם השלם רבי ברוך בן שמואל מעיר קדש גליל העליון. מסר נפשו לנו בארצות בימים ומדברות עד יעוררו הרחמן לבא לפני כסא גדולתם. והנה עתה תחלה נודיעם בקצרה ממצב כלל אחבי המפורים בארצות מלכי גוים. תחלת כל איכות וכמות תורתנו הקדושה. הלא תדעו כי נמצא בדיני ספרי תורתנו ארוכה מארץ מדתה ורחבה מני ים. תורה ונביאים וכתובים ותרנומיהן ופרושיהן מרבותינו הקדושים הראשונים והאחרונים רבים מאד. ותורה שבע"פ מרבותינו הקדושים התנאים והמוראים ששה סדרי משנה אשר סדרם רבנו הקדוש רבי יהודא הנשיא. וברוח קדשו כלל בהם כל התשעה מאות סדרי משניות שהיו בימי הראשונים. ועליהם חבר ר' יוחנן בא"י תלמוד ירושלמי. ורב אשי בבבל תלמוד בבלי. וספרא דבי רב. וספרי. ותוספות דבי רבי חייה רבה ור' אושעיא רבה. ופסיקתא רבתי וזוטא. ומדרשות כמספר אלפא ביתא. וסדר עולם רבא. וספר הבחיר וספר יצירה. וספר אותיות דר' עקיבא. הוא רע"ק התנא הקדוש תלמיד ר' אליעזר הגדול תלמיד ר' יוחנן בן זכאי תלמידו של הלל הזקן

שהיה בזמן בית שני. הוא ר' עקיבא שנכנס לפרדם ונכנס בשלום ויצא בשלום. ועליו אמר הקב"ה ראוי לזקן זה שישתמש בכבודי. ועליו בקש משה רבנו ע"ה מלפני הש"ת שיראהו ואת תורתו שהיה דורש על כל קוץ וקוץ תלי תלים של הלכות. הוא ר' עקיבא שנששהו דורש במעשה מרכבה היו באים מלאכי השרת כבמומוטי התן וכלה הוא ר' עקיבא שקדש את שמו ברבים והיה מקבל עליו עול מלכות שמים בשעה שסרקו בשרו במסרקות של ברזל. ויצתה נשמתו באחד ויצתה בת קול אשריך ר' עקיבא שאתה מוזמן לה"י עוה"ב. ומתלמידיו הקדושים התנא האלהי קדוש ה' מכבד ר' שמעון בן יוחאי וחבריו. הוא ר"ש שישב עם בנו ר"א ו"ג שנים במערה בשעת גורת המלך. ויטיב בעפר עד צוארו. ואברי להו הרוב ועינא דמיא. וחבר ספר הוהר הקדוש על התורה כולה רזי דרוין. וזהר הדש. וספר התקונים ע' אנפין על תיבת בראשית. ועשר אמירין וליב שבילין וכל מעשה בראשית. הוא ר"ש שהיה מתנלה לו נשמת משה רבנו ע"ה רעיא מהימנא. וחבר גילוי סודותיו. ואליהו הנביא וכל נשמות הצדיקים היו מתגלים לו תמיד. הוא ר"ש דקב"ה וכל המרכבות ונשמות הצדיקים הם באים לשמוע גילוי סודותיו. הוא ר"ש דאסכים עליו קב"ה בכל הרושיו וסודותיו. והיה אש ממרום מסכבו. וקב"ה וכל הישיבות של מעלה הסכימו על הכורו הקדוש עד דאליהו נחית מעילא בכמה הילין דנשמתין. וכמה מלאכי ושכינתא עלאה עטרא על ראשיו ואמרו וכמה יתפרנסון מהאי חבורא דילך בדרא בתראה בסוף יומיא ובגניי וקראתם דרוור בארץ. ואחרי סודות התורה בקבלה דור אחר דור עד הרב החסיד ר' יצחק סגי נהור בן הראב"ד שהיה פה שלישי לאליהו. והקדוש רבינו אלעזר מגרמיוזא. והקדוש הרמב"ן. ועד אחרון איש אלהים קדוש ונורא האלהי רבנו יצחק לוריא ז"ל אשכנזי. אשר גלה באורי סודות הוזה"ק. והי' לו גלוי אליהו וידע כל רזי דרוין מעשה בראשית ומעשה מרכבה והכמת הפרצוף. והיה מדבר עם נשמות ורוחין כמבואר בכתביו וספריו אשר הגנו שולחים מהם ביד השליח הלו. ורבנותיו הראשונים חברו הלכות גדולות ופסקות והלכות רבנו יצחק אלפסי. וספרי רבנו משה בר מיימון הלכית ברורות בלשון משנה על כל תורה שבע"פ. עד ערוך השלחן בדורות האחרונים שחברו רבותינו הגאונים רבנו יוסף קארו ורבנו משה איסרלס אשכנזי שלחן ערוך ומפה פרוסה על כל דעות ופסקות ושיטות שנתוספו בתורה שבע"פ. ועוד ספרים הרבה בנגלות ובנסתרות אין קץ למספרם ועד אחרון הגאונים בזמננו היה אדונינו מורנו ורבנו הגאון הקדוש רבן של כל בני הגולה רבנו אליהו החסיד נ"ע אשכנזי. אשר חבר שנים ושבעים חבורים קדושים ועמוקים וברורים על כל התורה. ובירר והגי' אורות מאפל השבועים בכל התורה בנגלה ובנסתר. ועשה כוונים ונלויים עמוקי אנדות התלמוד ברזי דרוין ובוהר וכתבי האר"י ז"ל. ונתגלו לו סודות מיעקב אבינו. ומשה רבנו ע"ה ומאליהו. ואוצרות רבות לא יספיק דיו כמי הים לכותבם. והגנו שולחים מעט מעט מספריו הקדושים בנסתרות ואיוה סודות שגלה אשר עד כואו היו נעלמים מעין כל חי. וכל עדת ישראל אשר בכל הגולה. מחזיקים באמונת אלהינו במסירת נפשם. ובתורתו הקדושה יהגו בכל מקומם. אבל עליהם ועלינו גבר קושי שעבוד עול הגלות. אפס מקום לבאר כל אשר עבר עלינו מעת חרב בית קדשנו ותפארתנו השני. זה משך אלף ושבע מאות ושלוש וששים שנה. צרות רבות אין די באר

ואין די עולה על המכתב, ובשנת ת"ח לאלף הששי הרגו הגוים מאחבי בארץ אשכנז יותר משני מאות אלף נפשות במיתות משונות, ומלאו כמה בורות עם אנשים ומף ונשים וכולם קדשו שמו הקדוש ית"ש, ומסרו נפשם למיתה ופשוטו צוארם לטבח, מלבד בכל דור ודור מדינה ומדינה, וכל הקללות נתקיימו בנו, ובכל זאת שמו הגדול לא שכחנו.

ועתה הכביד עלינו — עול מרהבה מסים וארנוניות ואומרים מדוד והבא, וימעטו כל המחיות ופרנסות — וידל ישראל מאד העניים והאביונים שואלים ללחם ואין, ועוד גורות קשות — באו בנים עד משבר וכח אין ללדה, ועת צרה היא ליעקב וממנה יושע.

הן עתה שלש הנה אשר נבקש ונשאל מאת יקר הדרת אדונינו מלך ישראל יהי לעד, ומאת כל אחינו קדושי עליון בני משה רבנו ע"ה, ולכל אחינו עשרת שבטי יה, אחת. נפשנו בשאלחנו ועמנו בבקשתנו על כל כנסת ישראל אשר דל כבודנו בגוים ושקצונו כטומאת הנדה, ושמו הקדוש ית"ש מתחלל באמרם איה אלהים ויעזרכם, אפס כהנו נתבלבלה דעתנו ומחשבתנו, וקצר רוחנו לשפוך נפשנו בתפלה ובתחנונים לפני המקום ב"ה כי נתקיים בנו ושכרת ולא מיון, כאשר אמר התנא ראב"ע יכול אני לפטור את כל העולם כולו מן הדין תפלה מיום שחרב בהמיק ועד עכשיו, שנאמר לכן שמעי נא זאת עניה ושכרת ולא מיון, ואף כי עתה ברור האחרון הזה אשר הצרות תכופות והדלו הפרנסות ועם ה' אלה נתונים בסתר המדרגה, כי על כן הננו מתנפלים ומתחננים לפני אדונינו, חנונו חנונו נא, אתם אחינו בני אב אחד נחנו, עזרונו עזרונו בתפלה, כאשר עזר אבישי בן צרוי לדוד המלך ע"ה בעת צרתו, כמ"ש ויעזר לו אבישי בן צרויה ואמר ר"י אמר רב בקבלתו שעזרו בתפלה, ואם שם היה מאיש אחד לאחר, אף כי מרבים לרבים, ועל כבוד קדושת שמו ותורתו ועדתו, כי כשל כח הסכל החירופים והגורפים לשם ה' צבאות, ועד מתי יהיה עונו בשבי ותפארתו ביד צר, ולא יעמוד ברחוק מאתנו, ולא יעלים לעתות בצרת, ואם קצף הוא מעט בעד הטאת עמו, הם הוסיפו יותר מהעיקר כפלי כפלים עולם הקשה וקושי השעבוד, ועברו על השבועה אשר השביעם ה' אלהינו שלא ירבו קושי שעבודם על ישראל שלא ימהרו הקץ, (מדרש רבות שה"ש) וכך אמרו אבותינו ורבותינו בתפלתם רצונו לעשות רצונך ומי מעכב שאור שבעיסה ושעבוד מלכות, אשר ע"י שעבודם הקשה, ושאין מניחים להגדיל התורה ולהאדירה, מוצא השטן מקום להמית ולבלע עם ד' בהמותיו, וכן אמרו רבותינו הקדושים לסייע לעדתנו משרשה כתובים, אחד שאמר מיכה הנביא, ביום ההוא נאם ה' אספה הצלעה והנדהה אקבצה ואשר הרעתי, וירמייה הנביא אמר הכיוצר הזה לא אוכל לעשות לכם ב"י נאם ד', הנה כחמר ביד היוצר כן אתם בירי ב"י, ויחוקאל הנביא אמר ונתתי לכם לב חדש ורוח חדשה אתן בקרבכם והסרתי את לב האבן מבשרכם ונתתי לכם לב בשר, ואת רוחי אתן בקרבכם ועשיתי את אשר בחקי תלכו משפטי תשמרו ועשיתם, ירבו נא בתפלה ודמעה בנפשותם הטוהרות ונשמתם הקדושות, ילבישו מלכות ויכנסו לחצר הפנימית לפני מ"ה הקב"ה וביחודיהם הנוראים בהיכלות הקדושים לפני ולפנים, כי באו מים עד נפש, ואם לא למעננו למענו יעש, כאשר גלה לנו האלהי רשבי בתקונים דפורקנא בתראה למענו יעשה וכמו

שכדרו לנו אנשי כנסת הגדולה בתפלה ומביא גואל לבני בניהם למען שמו באהבה, וכמ"ש למעני אעשה, ולמען לא יתחלל שמו הקדוש. אבל יתקדש ויכירו גוים וידעו כי הוא מלך על כל הארץ ומושל בגוים, ולמען תורתו הקדושה אשר הגוים בואוה פרעוה קלאוה. ויותר מאשר עשו לנו עשו לשמו הגדול והקדוש, ויזכרו לאבותינו אברהם יצחק ויעקב וירחם לקבץ גלויותינו ולבנות בית קדשנו ותפארתנו. ואדונינו התנא האלקי רשב"י גלה לנו בזהר קדשו בתקונים ואמר. ובומנא דעשר ספירין מחלבשין באלין קליפין. אלון דידעין בקליפין עבדין אומאה בשמהן ובהוויות דקב"ה לאלין קליפין ובטלין גורה. ודאי יש בניניהם, יודעים לפעול את כל. ובעת דחק וסכנות ישכילו לעורנו במלחמתם על כלל אחיהם ערת ה'.

שנית נבקשה את שאהבה נפשנו, הלא זה הדבר, כנודע בשער בת רבים מפי רבותינו הקדושים (רמב"ם בפירושו פ"ק דסנהדרין) כי טרם יבא משיח צדקנו צריך שיהיה בא"י ב"ד הגדול סמוכים, ובעוה"ר ע"י הגלויות וכבוד הגזרות הקשות בטלו הסמיכות, והלכה ברורה שצריך שיהיה הנסמך מהסמוך, והושי"ת יעד שיהיה ב"ד הגדול כאמור ואשיבה שפטיך כבראשונה ויעצין ככתחלה אח"כ יקרא לך עיר הצדק קרי' נאמנה. ציון במשפט תפדה ושביה בצדקה, וזה יהיה בלי ספק כשיכין הכורא ית"ש לבות בני האדם יתרבה זכותם ותשוקתם לשם ית' ולתורה לפני בא המשיח. וכאשר שמענו בבירור שיש אצלם סנהדרין, סמוכים מפי נסמכין שהרי דנין דיני נפשות (י"ל דפליגי אריב"ל סנהדרין י"ד א' או משום דהן רובם של כל ישראל והלכות ברורות אצלם באין ספק) יבחרו נא כמה מחכמיהם הסמוכים, בהמלתם על כלל עם ה' ויבואו נא לא"י נהלת אבותינו ויסמכו לת"ח כדי שימצא ב"ד סמוכים בא"י, אשר תחלת הנאולה תלויה בזה, ומה יפה אף נעים לאנשים גדולים כמותם לבא לא"י אשר רבותינו הקדושים התנאים והאמוראים היו מנשקים על תחומי א"י ומנשקים אבנים ומתנגלגין על עפרה וכן הוא אומר כי רצו עבדיך את אבניה ואת עפרה יחננו, ואמרו רבותינו בקבלתם כל השוכן בא"י עונותיו מחולין לו שנאמר ובל יאמר שכן חליתי העם היושב בה נשא עון, ואפילו הלך בה ד"א זוכה לחיי העה"ב וכל הקבור בה נתכפר לו, וכאלו המקום שהוא קבור בו מובה כפרה שנאמר וכפר אדמתו עמו, ולעולם ידור אדם בא"י אפילו בעיר שרובה גוים ואל ידור בחוץ לארץ אפילו בעיר שרובה ישראל, שכל היוצא לחו"ל כאילו עובד ע"ז שנאמר כי גרשוני היום מהסתפח בנחלת ה' לאמר לך עבד אלקים אחרים, ורבותינו הגדולים אמרו שישבת א"י מצות עשה מן התורה אפילו בזמן הזה כמו ששנו בספרי על המקרא וירשת אותם וישבת בארצם, אמרו ישיבת א"י שקולה ככל התורה מעשה בר' יהודה בן בתירה ור' מתיא בן חרש ור' חנינא בן אחי ר' יהושע ור' יונתן שהיו יוצאים לחו"ל והגיעו לפלגום וזכרו את א"י וקפו עיניהם וולגו דמעותיהם וקרעו בגדיהם וקראו המקרא הזה וירשת אותם וישבת בארצם וחזרו ובאו למקומם, ואמרו ישיבת א"י שקולה ככל התורה כולה, ובימים האלה שלוח בא"י מרשעת הגוים רק מסים נתן לשר הארץ, ואם שלא נתן רשות לכולם או רובם לעלות כחומה לא"י, ליחידים לא נאמר שהרי מצינו שה"י זמנים שהלכו מהם לא"י, כשגם קבלה בידנו מרבותינו בעלי התלמוד ירושלמי (מסכת מ"ש פ"ה)

עניני עשרת השבטים

שבהמ"ק עתיד להבנות קודם מלכות בית דוד. וכן נלה לנו התנא רשב"י כי בתחלה בונה ירושלם די ואח"כ נדחי ישראל יבנס. ובבוא מהממיהם הגה ובהראות נוראות נפלאות פני קדשם גם פה גם במקומות אחרים. ישיבו נפשות הנדכאים האומללים ויחיו לבס של אהב"י היושבים במחשכים כמתי עולם. מפי קדשם תתעוררנה הנפשות. תשמחנה הלבבות. תלבשנה עז ותעצומות. חרה וגיל תחגורנה והמעקשות יישורו. רפי האמונה יתגברו. חלושי היראה יתאמצו. ויבררו חקי האלקים ותורתיו ומשפטיו ויוכיחו בשערים להורות דרכי ה'. ודבריהם הקדושים ברשפי אש שלהבת יה ממקור לבבם הטהורות יכנסו בלבב עדת ה' יעירו ויעוררו אהבת ה' ומלאה הארץ דעה. וישו שכס אחד לעברו ית"ש ולהגות בתורתו הקדושה ככל לבכם ובכל נפשם ומאדם ובא לציון גואל ולשבי פשע בעיקב.

ועוד בה שלישי. כי מאז ועד עתה ה' אהב"י אשר בגולה ממציאים עזר לאחיהם אשר בא"י. ועתה כי נגרע עזרתם למן הגענו עד ארץ. שחה לעפר נפשנו דבקה לארץ בטננו. כי השתרנו עלו על צוארנו חובות רבות אלפי רבבות. אשר הוכרחנו לקבל עלינו בנשך ובמרבית. לכמה סבות מסוכבות. כי נתננו לשבי ולבוה ומסים וארוננויות שאנו מוכרחים ליתן כל שנה עולה סך עצום ורב. וגם לפקוח נפשות עניים ותלמידי חכמים הוצרכנו ללוות להחיות את נפשם. בין כה וכה עלו החובות לאלפים ולרבבות רבבית נושכת והתשלומין קבועים לומן מוגבל. ואם לא יסולקו החובות דררא דנפשות קא חוינן. עגמה נפשנו פן ח"ו מוט תתמוטט הארץ. פור תתפורר הארץ. ואי אפשר להעזר בזה מאהב"י אשר בארצות מולדתנו. מרובי צרתם ממיעות השפע וגרעון הפרנסה ואולת ידם ודי להם להפקיע את עצמם. ובכן אין מצויה רבה וגדולה מזו המשולשת בפדיון שבויים. ותית דרבים. ויישוב א"י. כי על כן בקשתנו יקחו נא תרומה מאת כל איש אשר ידבנו לבו על נאולתנו ופדות נפשנו. והמלך גדול יהיה לעד יפקוד להרים תרומה גדולה מכל אהב"י עשרת השבטים וימסור ביד שלוחנו זה. ויעזרהו למען יבא ויביא התרומה הגה בשלמות לרומם קרן ארצנו ולהאיר עינינו לסלק נפשנו מעול החובות הרבות. האוכלות בשרנו ומראיבות נפשנו ומבלבלים דעתנו בארצנו. וגם על העתיד פן ח"ו יאריך עוד איוזה זמן עד נאולתנו וישועתנו. ויתרבו חבלי משיח וצרות רבות. והיינו תלויים מנגד. יחמלו נא להמציא לנו עזר בכל שנה ע"י הדרך שיראם ה' אלהינו. למען יחזקו בתורת ה' ית"ש החכמים עובדי ה' באה"ק ועוסקים בתורתו הקדושה מתוך הדקק יומם ולילה בישיבות ובתי מדרשות שלנו.

ועל ארבעה לא ישיבונו ריקם לשמה נפשנו בנועם הדר יקר תפארת כתב יד קדשם בשפה ברורה בלשון הקודש. להשיב על שאלותינו לשמה נפשותנו ולרות צמאוננו ולברר ספקותינו. וכהודיענו מכל ישיבתם וארצם ואיכותם וגדולתם וכמותם ותורתם. לנחם כל יושבי גלותנו צדיקים וגאונים גדולים וישרים ויראי ה'. המדוכאים ומוראנים ומודאבים ומסובלים ביסורים ועגמות גפש וצרות רבות בבקר יאמרו מי יתן ערב וגו'. והיה כי יבואו דבריהם אל כוליהם ותחיין העצמות האלה. יגילו הצדיקים וירננו כל ישרי לב. ויספו ענוים ב"ה שמחה וגיל. ומפני כי הדרכים סגורים ומסוגרים וגדורים. בלתי אפשר ה' לשלוח מי ומי מוקני עדתנו הגדולים החלושים ותשי כת. וזה האישי ישר שלוחא מהימנא המוביל דנא ברוך הוא לה'. אשר התגרב להתגבר כארי. לנדר במדברות וארצות להפש מצוא

הדרך. והרואה לנשברי לב יראהו דרכו לבוא למחוז הפצו. ובקשתנו יהיו נא בעזרתו ויקבלוהו בסבר פנים יפות ולא ישיבנו ריקם.

ואנחנו אחיהם מרחוק משתחיים מול הדרת פני מנורות המהורות אחינו עטרת תפארתנו. ולמי כל חמדת ישראל הלא הוא אדונינו מלך ישראל הננו מתנפלים לפני כסא כבודו ומשתחיים ארצה. ומתחננים יתן נא את שאלתנו ובקשתנו. ואנחנו פה בארץ הקדושה פורשים כפינו בתפלתנו נכח שער השמים מקום מקדשנו כותל המערבי אשר לא זזה שכינה משם. ועל קבר רחל אמנו אשר בדרך אפרת היא בית לחם. קול ברמה נשמע נהי בכי תמרורים רחל מבכה על בניה. ועל קברות האבות הקדושים. והאמהות הקדושות. ועל כל מנוחות הנביאים והתנאים והאמוראים הושע בן בארי רבי פנחס בן יאיר. ורבי שמעון בן יוחאי ור' אלעזר בנן. ויונתן בן עוזיאל. והלל הזקן ושר צבא ישראל בניהו בן יהודע ועוד הרבה מאד אשר סביבות הגליל הקדש. עניניו לשמיא נפליה ימליצו טוב עבורם ועבורנו לפני שוכן שמים. ישוב ירחם על כולנו יקבצנו יחד ויאמר לאסורים צאו לאשר כחשך הגלו. ויבנה בית מקדשנו ותפארתנו במהרה בימינו כיר"א.

כה דברי אחיכם העומדים על הפקידים וראשי ישיבות בארץ ישראל ירושלם וחברון וצפת תוב"ב המעתירים הדואבים החושקים הנכספים הצמאים המשתוקקים לראותם. ולשמוע משלומם ומצפים לתשובתם במכתב יד קדשם. הבאים על החתום.

ב. Br. Mus. 1938 c. 22 מודעת זאת בארץ אשר שלחו חכמי ורבני האשכנזים שבארץ ישראל תוב"ב בחוקף שנת הקצ"א לפ"ק את מהר"ר ברוך בכמהר"ר שמואל וצ"ל יושב עה"ק צפת תוב"ב בשליחות אל בני משה רבנו ע"ה ועשרת השבטים כמבואר באגרת הדפוסה פה אשר סדרה הרב הנאון המאוה"ג מהר"ר ישראל נר"י ממנה ומשניה דק"ק אשכנזים פרושים שבא"י תוב"ב אור לו בעה"ק צפת תוב"ב. עתה קבלנו כתב מן הרב הנאון הנזכר נר"ו מחדש אדר שני תקצ"ה לפ"ק בו הודיענו מה ה"י בסופו של השליח הנ"ו והאמנם כי לא בשורה היא כאשר צפינו מצאנו נכון להפיק רצון רבים וכן שלמים אשר נכספו לדעת זאת לצות להדפיסו וזה פתשנן הכתב:

השליח רב ברוך אשר שלחנו אל בני משה רבנו ע"ה ועשה"ש כידוע מאגרתנו אליהם חפש כשתי שנים ולא מצא מה שבקש בדרך אשר הלך בה וישת פניו לדרך אחרת ויבא אל עיר המלוכה בארץ תימן שם העיר סאנא ושם מלך נער והיה חולה ימים רבים הוא ומשנהו וכל בני ביתו בחולי ידוע במדינת מולדתנו ורבי ברוך ידע רפואה לחולה זה ויועץ עם רב העיר איש חכם וצדיק אם ילך ויתקרב אל המלך בידעו לרפאותו וישאלהו הרב לאמר מי אתה ומאין תבא ומה מלאכתך ויספר לו היותו שליח מאתנו אל אחינו ב"מ ועשה"ש ויראה אגרתנו הגדולה ויתפעל הרב מאד ועיניו זלגו דמעות ויאמר לו זאת חובתך ותעשנה ללכת בשליחותך ואל תשעה אל דבר אחר וגם אני מוכן ללכת עמך וכן עשה ויקה גם

משרת עמו שמו ר' יוסף בן ציון מודעי וילכו דרך מדבר מהלך ט"ו יום בעשיק ירד רבי ברוך על הארץ לקנות שביתה ויבא עקרב גדול כראש גמל וינשכהו ברנלו עד חציו באבידות לבו שלף את חרבו וינתח את העקרב בתוך וגם בשר רנלו חתך ויגרל כאבו מאד וישא את עיניו וירא הנה שה הולך תועה ויחזק בו וישחטהו ויקרעהו וישם רנלו בקרבו ויהי לו למזור ולרפאות תעלה ויתבונן רבי ברוך מאין בא שה במדבר מקום אשר אין שם יישוב בני אדם ויבקש וימצא עדרי צאן ורועיהם עמהם וישאלם לאמר (כי ידע ר"ב לדבר בלשונם) מאין אתם ויענו רועי צאן בני דן אנתנו ויאמר להם הוליכוני נא אליהם כי את אחי בני דן אנכי מבקש דעו נא כי שליח כל ישראל אנכי מארץ הקדושה וישיבוהו לאמר לא נוכל לתתך לעבור אף כי להביאך אליהם עדי נשאלם תחלה שב פה עם האנשים אשר אתך עד נלך ונשוב אליכם גם כי יעברו כמה ימים עדי נשובה ויעזבום הרועים וילכו להם ורבי ברוך עם הרב ומשרתו עמדו במדבר אשר היה שם ויקוו מיום ליום כי ישובו אליהם הרועים והיו כאשר עברו ימים הרבה ולא שבו והמים אשר הביאו רבי ברוך וסיעתו עמהם היה הלך וחסור וישתר הרב החכם הנז' לעמוד שם עוד כי אמר פן נמות בצמא ובמורך לבנו הפחיד גם את השליח רבי ברוך והגיעו לשוב אתו וישובו לעיר סאנא:

בשובם העירה שמע רבי ברוך אשר המלך עודנו חולה ויתקרב אל המלך לאמר יש לאל ידי לרפאותו ויאמר המלך יבא ויהי כאשר אמר כן עשה ובמשך זמן ג' חדשים רפאהו וישב המלך לאיתנו ויאהבהו המלך מאד ויגדלהו וינשאהו ויעשיריהו ויתן לו בית גדול ועבדים לשרת אותו ויקנא בו רופא המלך וידבר עליו סרה אל המלך ויאמר מרגל הוא אשר שלח השר המושל במצרים אשר כבר כבש חצי ארץ תימן לרגל את העיר המלוכה וללכדה ולא שמע אליו המלך מאהבתו את ר"ב אשר רפאהו וירא הרופא כי לא נשמעו דבריו ויקשור קשר עם הכומר השופט להוריד את ר"ב לבאר שחת ויבא הכומר השופט אל המלך ויאמר לו לאמר הגדלת איש עברי לצחק בנו ובאמונתנו הנה לענ עלינו ובוה את דתנו ומרה תהיה באחרונה כי הוא מרגל את הארץ וישאל המלך את ר"ב אם אמת הדבר אשר דברו עליו ויען ויאמר פיהם דבר שוא וימינם שקר נקי אנכי מכל עון והיו לימים אחרי כן ויבא המלך ועבדיו לבית רבי ברוך ויצו לעשות משתה ויאכלו וישתו וישכרו ככלותם לאכול ולשתות ירד המלך לגנו של רבי ברוך ויצו להעמיד לו תל אבנים לירות בהצנים על האבן הראשה כדרכם שם בשחוק ההוא ויעש רבי ברוך כאשר צוהו המלך אך תחת אשר יורה המלך חציו על האבן וזק חציו על ר"ב ויפול ארצה ועוד נפשו בו ויפלו עבדי המלך עליו ויהרגוהו וינתחוהו לנתחים ותרדמה נפלה על המלך ויישן וירדם בהקיצו משנתו שאל את עבדיו אין חכים רבי ברוך (הכים בלשונם רופא) ויענהו לאמר הרגנוהו ויתנחם המלך ויצר לו מאד וכאשר ראה בשרו מושלך למאכל עופות וכלבים ואין אוכל אותו הרה אפו על הרופא אשר התעולל עליו עלילות ברשע ויאמר לו המלך הביטה וראה למי עוללת בה כי איש קדוש הי' ויענהו זה הרשע ישליכו נא בשר הנהרג בתערובת בשר העזים לפני הכלבים ולא תשאר ממנה פרוסה ויצו המלך לעשות כן ואף גם זאת לא חרץ כלב פיהו לאכול כ"א בשר העז ואת בשר ר"ב הניחו ויהרגו המלך את הרופא הרשע שחיק טמיא ויקרא את היהודים ראשי קהל סאנא ויצום

ללקט את נתחי ר"ב הנהרג הי"ד ולקברו בכבוד ולבנות נפש על קברו גם נתן אל ידם תיבה עם כספיו וכתבו של ר"ב ע"ה לתת הכל ליורשיו כי שמע ממנו אשר יש לו בן ובת בארץ ישראל:

אהר הדברים האלה בא רכב אחר מכני דן לעין (!) עיר סאנא וישאל את היהודים על השליח ר"ב ויאמרו לו איננו כי הרגוהו מיד פנה אליהם עורף ונעלם מכל עין רואי:

כל זה סיפר לי ר' יוסף בן ציון מורעי הגוי לר' שלמה פ"ח ובנו שהיו באלכסנדריא וכן סיפר לי השו"ר ספרדי מפה עה"ק צפת ת"ו כמהר"ר טובי' הגוי ששמע כל סיפור המעשה הג"ל מפי ר' יוסף הגוי בנסעו עמו מתימן לאלכסנדריא והתירו בבית דין אשת רבי ברוך ע"ה ע"פ עדות עד מפי עד כד"ת. צר לנו מאוד כי לא עלתה בדינו מנמת פנינו ולשמע און דאבה נפשנו על הריגת השליח ר"ב ע"ה הי"ד אכן עכ"פ נודע לנו עתה בברור מקום מלכות עשה"ש אולם צריכים ללכת שמה בעלי זכיות מלובשים מגיני ברזל כמעשיהם להנצל מנחשים ועקרבים וגדולים ביראת השם שאותו לברו ביראה יעמדו ולא ייראו ולא יפחדו ולא ירך לבכם מפני שום סבה מקרית ולא יפנו לשום דבר זולת המבוקש ועצת ה' על פי ידידי תנחנו אם נוסף לשלוח אנשים שמה אם נחלל מחשבה בעצה תכון והמקום ב"ה יהיה בעורתנו:

כל האמור כתבתי כבר דרך ליוורנו אך מראנה מדבר פן לא הגיע לידם ובידעי היותם צמאים לשמוע מה היה בסופו של השליח ע"ה לא נתעצלתי מלכפול הדברים בזה ועוד נודיעם דבר שנתחדש הנה כעת הנה גוי ערבי שהלך ונסע בכמה חלקי העולם וספר שהיה אצל היהודים בני הרכבים ודרך הלובו אליהם היה דרך ארם צובה מהלך ט"ו יום דרך המדבר נגד מורח השמש ויבא אל עיר בנויה מאבנים גדולות מאד ושער העיר משונה ומאבן אחת נעשה ולא מצא אדם בתוך העיר כי אם בעמק כרגלי ההר הקרוב לעיר ההיא שם מצא אהלים הרבה מאד ובני אדם אין מספר והם בעלי קומה וגבורים גדולים וגוראים ואמרו לו היותם יהודים והעיר נקראת עיר יהוד אלחבר ונס שאלוהו היש יהודים במדינתו ועוד ספר מה נפלאות וחכמי ורבני הספרדים הי"ו פה דברו עמו להוליך אגרת מהם אל בני הרכבים ולהביא תשובתם אליהם והבטיחוהו שכר אלף גרו"ש ודעתי נוטה לשלוח גם אגרותי על ידו ויש אתנו פה שני אנשים הי"ו הרוצים ללכת עמו אחר הפסח הבע"ל ועוד נשית עצה בדבר אי"ה ויחדו נמתיק סוד זה יהיה עמנו ויצליח מעשנו:

הודענו היום את כל ונוכחת תוכן הדברים אשר נכתבו לנו מהרב הגאון המאה"ג הממונה ומשניה הגו"ל גר"ו הרחמן יבשרנו בשורות טובות וישועות ונחמות ויקבץ נדחנו מארבע כנפות הארץ ויעלנו בשמחה לארצנו וישענו בנבולנו בכי"א כ"ע פקידי ואמרכלי ערי הקדש תוכבי"א החונים בק"ק אמשטרדם יע"א.

ומה שצריך שנדעוהו ונתעורר עליו ג"כ מה שסיפר לנו מהשבטים שהנלה מלך אשור בהר גוזן וערי מדי שהיו מדליקים נר בערב שבת כמו שספר ר' זכריא התימני הרבן הבא אלינו פה, שאמר שיש בין תימן ובין השבטים מלכות נוצרי נלחם תמיד עמהם, ולפעמים ישבו מהם ויביאום לארץ תימן ויקנום היהודים הנמצאים שם, והם אינם מדליקים נר בע"ש וגם לא ירצו לרור בשבת עם המדליקים, וגם ספרו לנו אחינו הקראים ר' שבתי ור' טוביא ור' שלמה ור' אברהם ארבעה מטיבי לכת שהלכו בדמשק ובירושלים עיר הקדש והם אנשי אמת יראי אלהים שמצאו בעיר הקדש מבני השבטים את ר' שמואל וחתנו ר' אברהם וקצת נשים אלמנות יושבי בבתי הקדש של הקראים שבירושלים והם בלתי מדליקים הנר בע"ש, וכשהביאום שבויים במצרים קנום הרבנים ובע"ש בראותם שהם מדליקים הנר צעקו צעקה גדולה והסבו פניהם לבלתי ראות אור הנר, ואמרו שאם היו מזוע ישורון איך עוברים בדבר זה, והגידו להם שיש שם מבני ישראל בלתי מדליקים הנר ובקשו להוליכם שמה והלכו אצלם ושבתו עמהם:

ועוד מצאתי כתב אחר על השבטים בכ"י לונדון Add. 27004 f. 86 וזה הוא: כתב אחר על ענין הנ"ל (אחרי הכתב על אודות ר' ברוך) העתקה בע"ה מיום ג' י"ד לחדש רחמים משנת ה'תר"ז:

תזכו לשנים רבות חדשים אני מגיד כי הייתי בעיר א' אדען שמה יע"א וטרם לכתי משם הלכתי עם איש יודע לרבר בלשון אנגלי כדי להתום הפספורטו שלי, ובהיותי אצל המושל של עיר הנוכרת נתן לי כסא לשבת והתחיל לחקור מהיכן אני ומה עסקי אמרתי לו אני שליח מטבריא טוב"ב לקבץ מעות נרבה מאחינו ה' עליהם יחיו, וענה ואמר לי ולמה לא הלך אצל מלכות ישראל הנמצא מחדש ואני מצאתים וכבר כתבתי ללונדרא יע"א והיהודים הנוכרים הם קרובים לכאן דהיינו דרך ים סוף שהים סוף מפסיק עם האפריקא הנקראת באדען ברבארי ומשם מהים סוף שלשים יום ביבשה עד עיר גדולה נקראת האראר (Arar) ומשם עד מלכות ישראל עשרה ימים ויש להם לערך כמו מאתים אלף אנשי חיל ובעלי כח וזהב וכסף הרבה תהלות ה' יספרו, ואמר לי המושל הנוכר שהוא בראותו היהודים ה' עליהם יחיו הנוכרים גם הוא מאמין בביאת משיחנו אמן ויחזור המלכות לישראל: גם סיפר לי שבמלכות קיניא הנקראת צין יש מלכות ישראל וגם נהר סמבטיון אשר מצאו מחדש:

ע"כ לשון האגרת של שליח טבריא לארץ ישראל:

והא לך השו"ת של רבנו אברהם בן מימון (אשר דברתי ממנה לעיל דף י') בלשון ערבי ותרגום עברי:

וסאלת ען אלקול אלדי הו פי מא בין אלאמה מן אכבאר אלשבטים ואנהם מוגודין פי אלסחרא הל דכרו רבותינו ז"ל דלך או לא אלזואב אן רבותינו

ז"ל קד דכרו דלך. ואלדי וקפת עליה פי אקאוילהם פי היא אלמעני אנא אדכרה לך: קאלו פי בראשית רבה דר' הושעיה בפרשת ויצא יעקב אמר ר' יהודה בר סימון לא למקום שגלו עשרת השבטים גלו שבט יהודה ובנימין. עשרת השבטים גלו לפנים מנהר סמבטיון. שבט יהודה ובנימין מפוזרין בכל הארצות: ופי הגדה דשיר השירים אף ערשנו רעננה. אלו עשרת השבטים שהם לפנים מנהר סמבטיון: ופי תלמוד אלשאמיון בפרק כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא קאלו. לשלש גליות גלו ישראל. אחת לפנים מנהר סמבטיון ואחת לדפני של אנטוכיא ואחת שירד עליהם הענן וכסה אותם. וכשם שגלו לשלש גליות כן גלו שבט ראובן וגד וחצי שבט מנשה לשלש גליות. מה טעם. בדרך אחותך הלכת ונתתי כוסה בידך. וכשהן הוזרין הן הוזרין משלש גליות. מה טעם. לאמר לאסורים צאו. אלו שגלו לפנים מנהר סמבטיון. ולאשר בחשך הגלו. אלו שירד עליהם הענן וכסה אותם. על דרכים ירעו. אלו שגלו לדופני של אנטוכיא: ופי תורת כהנים קאל פי תפסור ואבדתם בנוים. ר' עקיבא אומר אלו עשרת השבטים שגלו למדי: ופי תוספת סנהדרין קאלו ען עשרת השבטים ר' אומר יש להם חלק לעולם הבא שני והיה ביום ההוא יתקע בשופר גדול ובאו האובדים בארץ אשור והנדהים בארץ מצרים. אלו עשרת השבטים: הדה אלאקאויל הי גמלא מא וקפת עליה פי דואוינה. וקצה אלדני. ואלרסאלה אלתי לה. ושחיטת חולין אלתי חפשהא ענה ונקלת. ואלאלפאט איצא אלמאכודת מנה פהי אצח אלדלאליל פי דלך.

וששאלת על הדבר אשר נודע בישראל על אודות השבטים ושהם נמצאים בקצה הארץ*) אם הזכירוהו רבותינו ז"ל או לא. התשובה שרבותינו ז"ל כבר הזכירו זאת ומה שמצאתי עליו בדבריהם בזה הענין אני אוכיריהו לך. אמרו בב"ר דר' הושעיה בפ' ויצא יעקב וכו'. ובהגדה דשיר השירים אף ערשנו וכו'. ובתלמוד של הכלליים בפרק כל ישראל וכו' אמרו לשלש גליות וכו'. ובתורת כהנים אמר בפירושו ואבדת בנוים וכו'. ובתוספות סנהדרין אמרו מעשרת השבטים וכו'. אלה הדברים הם כלם אשר מצאתי על אודותם בספריהם. וספור הדני והאגרת שלו ושחיטת חולין אשר נמסר ממנו וגם המלות אשר נזכרו ממנו הם כלם ראה אמתית על זאת.

ואחרון אחרון ולא הביב תבוא ההעתקה השלישית**) מהאגרת של פרישמי יואן על פי הכ"י פארמא 402 ואשר העתיק בשבילי בטובו החכם מודונא (Dr. Leonello Modona) אחד משרי אוצר הספרים שם. ובלי ספק זאת האגרת נעתקה מלשון איטאליאני כאשר נראה מתמונות השמות הפרטיים אשר הניח המעתיק כתמונתם בלע"ז. ואפשר שהמחבר היה אחד מהגלחים כי הגדיל ביותר האפושטולו טומאס וגם לא הזכיר דבר העשרת השבטים כל וכל.

*) ואפשר טעות בכ"י וצ"ל אל צחרא. במדבר.

**) עיין לעיל דף כ"ב.

הטופס מהכתב מפרטי יואני מאינדיאה שלחו אל האפיפיור
איואנוניאו בשנת אלף תמ"ב לנוצרים.

אב קדוש בארץ מהמין האנושי קבלנו כתבך עם השתחוויות וחזוקים מאמונתך ותתאוה לדעת אמונתנו והתכונות שלנו מהיינו וכל מיני הבי"ה מדברים ובלתי מדבר' והפירות דבר' אחרים ממדינתנו. וכן אספר הכל בפרט לקדושתך: אנחנו נתפלל לאל בורא שמים וארץ ויכול לתת מות וחיים למי שמתפלל אליו בנקיות ויאמין בו. ונאמין בכל אמונתכם. וזוה נתאוה לכתוב אליכם ואם ייטב בעיניכם דרך היינו בארצנו וזאת בעדכם ובעדינו כי אתם אחרינו תהיה ארץ ומלך מכל ארצותינו. ותדעו כי יש לנו העטרה היותר עשירה שתהיה בכל העולם והיא מזהב וכסף ואבני טובה. גם עיירות וכרכי היותר טוב' שיהיו בכל העולם. גם תדעו כי יש באינדיאה שלנו ע"ב מלכים מעטרה וכולם שומעים למצותינו וכל העניינים שהם במדינתנו או שיבאו מגליל אחר יהיו ממתנותינו בעבור אהבת האל: תדעו כי ארצנו היא ג' אינדיאי. ואחת מהם אינדיאה גדולה אשר בה ישכב הגוף מע' טומסו אבושטולו שעומד בראש בכל שאין בה יישוב. שבה נעשה המנדל ממאביל. ויש אינדיאה אחרת כלפי צפון שבה נמצא שוכני גדולי מהעניינים ההכרחיים לחיי האדם. בארצנו יש פרדים וליאונפנטי ובהמות אחרות הנק' ד'ארדיאום שהם סוסי' מאד לבנים ובייתיים וגמלי' הרבה לצרכנו ויש לנו עמם התקרבות טוב וישאו משואות רבות. ויש לנו עוד ד'ר'ק'ינ'ט'אריאי אשר עמם המאני הלכו לבקר יהושע*) ועשו כל כך מהלך בזמן קצר מאד ויש לנו מהם שירות רב'. יש לנו גם גמלים לבני' אשר עמם נלך לצוד האיילים ויש לנו גם דובים לבני' ואריות לבנים וחמורי' יעריים ובהמות אחרות ורבו רב מזאבים. ויש לנו אריו' מד' מיני' לבני'. ושחורי'. אדומי'. ונריסי'. הלבנים הם יותר בייתיים מהאחרי' והשחורים ילחמו עם כל מין מבעלי חיים. האדומים יוכלו על השחורים כי הם אויבים גדולים. ויש לנו שובע מסוסי' יעריים שהם נאכלים מאד מאלו האריו'. יש לנו גריפוני' מכל כך חזוק ויכלת שישאו שור אחד גדול לקן ביניהם. יש לנו צפורים שנק' א'אור'ילי' ולא ימצאו כי אם שנים בעולם. והם תמיד בגליל שלנו ויש להם אדנות על כל שאר העופות מהעולם והדמות שלהם כאש אוכלה וכנפיהם חדים וחזקי' כתרד והם קטנים כנשר בעת הולדם וכשיעברו ג' שנה יעשו שתי ביצות וישמרום מ' יום ואחר מ' יום יולדו אותם העופות וכשיראו בניהם שנולדו או ימאנו לחיות יותר וילכו האב מצד אחד והאם מצד אחר וכל העופות שימצאו לכו אחריהם לחבורתם וישליכו עצמם בים וישטפו עצמם ואז אותם העופות שהלכו לחבורתם יחזרו לקן אותם הצפורים הקטנים וישמרום ויפרנסום עד יוכלו לחיות מעצמם. גם יש בגלילינו א' מין מבי"ה שנק' אי'ד'ריים שהם דומים אל האליפאנטי וישאו עליהם א' כרך מעץ יעמדו בו אל אנשים ואלו הבי"ה ננהיג עמנו כשנלך להלחם. בחלק האחר מהמדבר יש מין אחר מעם יש לו עין אחת לבד במצח ועין אחת

(* בגליון י"ה).

באחריו הנק' פֶּאֶרְפָּאָרִי, ובחלק האחר מהמדבר יש עם אחר שיאכלו הנשר חי ואלו לא ישמעו למצות מלכותנו וכשאחד מהם יאכל האחר ולפעמים נתפוש מהם ויאמרו כי בשר האנשים מוטעם יותר מכל מיני הבשר ואלו נק' אַגְרוֹרִי אִי מֵאֲגֹשׁ ובלשוננו נוג ומנוג וזה העם הסנירו מלך אליסדרו בהרים הגבוהים בחלקי אַקְוִילוֹנִי ובו תפש אַאֲוִצִינוּ מ' עיירי והרבה כרכים אחרים. יש עיר אחת נק' אַרְוֵנְרָא ואנשיה הם אכזרים ורעי' וחוקים ולעולם לא יצאו ממדינותיהם אלא כשנרצה לילך להלחם עם הבלתי מאמינים ואחיכ נחזירם במדינותיהם ולא יוכלו לצאת בלתי רשותנו כי האל ירצה ככה כי יעשו רעות רבות וכל אחד מאלו לא יהוש אם יהיה נגדו מ' אנשים וזה יהיה העם שירדוף אַמְטִיקְרִישְמוֹ וזה העם לא יהיה ליום הדין בעבור רעתו ומיאוסו והשם ישלך דינם באש נצחי שישרפם כולם. ובחלק האחר מהמדבר יש מין אחר מעם שיש להם הרגלים עגולות כסוסים והם אנשים חוקים למלחמה ואלו ישמעו למצותנו יש עם אחר שלא יוכל אדם להלחם להכנס בגליל שדהם ובארצותם בלי רשותנו ויעשה מצותינו ואלו יעבודו ויעמלו ברצון טוב ובכל שנה יתנו לנו השליש מהכנסותיהם דרך מס וכאשר לא ירצו לתת יבא ביניהם נקף רב בעבור כח האל וזה המס הוא הכרה שנוציא אותו בעוור ומן האנשים שלנו. גם בחלק אחר מהמדבר שנק' מלכות הנשים ר"ל רִינִיִּי פִימִינוֹרִיאָן ששום איש לא יוכל לעמוד שם אלא באותה השנה שתהרנה וכולן תלדנה נקבות וכשנולד הולד אז יצאו משם ולא ישובו אלא כאשר ירצה האל והם ג' מלכות וכשתלכנה למלחמה תני' (?) מנהגות עמהן ג' אלפים מנשים מזוייני הטב ומוליכות צידה לדרך כאשר יצטרך והם יש להן בארצותיהן מכל מיני מזונות ויש להן [] עושר רב וחכמה ולא נוכל לצוות להן שום דבר אלא להנהיגן להלחם נגד הבלתי מאמינים ושלא תהיינה נותנות למס שלנו ואם יהיה אי זה מהעם שלנו יעשה להן כח מה מיד יפול מת בארץ בכח האל והן רוכבות על הגמלים וביניהם ובינינו יש נהר אחד שלא יוכל איש לעבור בו אלא בספיני גדולה ונק' גִיאָן. גם יש גליל אחר נק' פֶּאֶרְקִוִּיָאָה שבו האנשים קטנים כמו הנערים מחמש שנים או מעשר ויש להם הסוסים כמו הכרים ואלו הם עם טוב ולא יזיקו לשום אדם מעמנו אלא מין אחד מעופות ובשנמצאם נמכרם בגלילינו ואז אלו יעשו כרוז וילחמו יחד עם העופות הנז' וזה הוא עונש נתון לאלו עבור העון מאדם הראשון. יש ג' באלו הסביבות*) מקום אחד בו וולדו הַסְגִיטָאָרִיאִי אשר הם מהחצי ומעלה כמו אנשים ומהציים ולמטה הם כמו סוסים ותמיד ישאו הקשת והחצים והם מאד מסוכנים ר"ל חוקים במלחמה. יש בזה המדבר אנשים יעריים שיהרגו הַסְגִיטָרִיאִי הנז' ויחיו מעשבים ויישנו על האילנות מפתחם מהנחשים וזה ירצה האל עבור האכזריות הרב שעשו לע' שומסו ואלו לא יוכלו לצאת מהמדבר הנז' כי האל לא ירצה ולפעמים נקה מהם ונשימם בחצר שלנו עבור תענוג ומעלה. גם יש מין אחר מכה' הנק' אַוִּיִּיקוֹרְנִי בעבור כי יש להם במצה א' קרן ארוך כמו ב' אמות והם מג' דמויות לבן ואדום ושחור. אך הלבנים הם חוקים מאד וילחמו ברצון עם האריות והאריה ירנגם עם ערמתו כי יעמוד אצל אילן אחד וזה האניקורנו יסע להרוג את האריה והאריה יעמוד

(* על הגליון המדבר הנז'.

אחר האילן וזה ירוץ ויאמין להכות את הארית ויתחוב קרנו באילן ואז השעה באותה הארית יסע ויקחנו בצוארו ויהרגנו. ובחלק אחר מהמדרבן יש מין אחר מענקים שהיו בזמן קדמון ס' גובימי ועתה הם ל' גובימי ולא יוכלו לצאת מהמדבר בלי רשותנו וישמעו למצותינו, יש לנו מין אחר מעופות הנק' פִּינִיצִי והם העופו' היותר נאי' מהעולם ומהם נחויק כחצר שלנו ויש לנו הרבה מינים מכעלי היים שלא ימצאו בחלקים אחרים אלא בארצותינו ויש לנו שובע מלחם ותירוש ויצהר ובשר וחלב ובשמי ומלח ומכל הדברים ההכרחיים להיי האדם. וקרוב לחצרנו יעבור נהר אחד הנק' אידים יבא מגן עדן הארציי בשש ענפים בו ימצאו הרבה אבנים טובות כמו קרבונקולי אמאטישמי צאפיני דיאספירי סופאציאי רוביני באלאשי יאצינטי בריליאי קלצידוניאי טורקייני לאפיולאריאי קוראלי קרישטאלי ואבנים טובות אחרות ומרגליות. בחצירינו ר"ל בחומות נולד עשב אחד המגרש השמנים בסגלת זה העשב, ובחלק אחר הנק' אַרְאִיקָא שבו ילוקט הפלפל וישאו יחד) באותו האי רבוי גדול מעצים יבשים וישליכום ביער ההוא ואח"כ ישימו אש בו מפהר הנחשים הרבים שלא יוכלו להויקם ויעשו אש גדול באופן שהנחשי' ישרפו והאש הנז' יושם באופן שלא יוכל להויק לאילנו ואח"כ תראשמיולי ויסירו העצמות ההם ויעשו גלים מהפלפל ואח"כ יורוהו לרוח כמו שיעשו לחטים ואח"כ ישימו בסקי²) וככה ישימוהו לבשל ואחר שהוא מבושל ישימוהו להתנגב ואז יהיה קְרוֹסְפִי כמו שנראה ושום אדם לא ידע איך יסדר אלא אנחנו. והמקום שבו ילוקט הוא קרוב לא' הר הנק' לִינְרִיָאָה שבו יולד מעיין אחד שמי שיוכל לשחות מהמים ההם לעולם לא ירגיש אי זה חלי ולא יוכל לחיות יותר ממה שיראה אותם לפניו. וגי שיוכל לרחוץ עצמו באותו המעיין ואף אם יהיה בן ר' שני כי בגלילינו יהיו עד שי שני כי ה' ירצה כן עבור טוב פעולותינו ישוב כבן אלי שנים וככה יעמוד עד יום מותו ולעולם לא ירגיש חלי עד היום האחרון. גם יש לנו ים החול ושום אדם לא יוכל לעבור אלא אנחנו ונשא עלינו קצת אבנים טובות ולזה בשנעבור לעולם לא יהיה לו סערה ועושה סערה כמו האחר' כשלא יעבור אחד ממנו. גם³) יש לנו מי עיירות נאות וחוקות מהעולם שהן רחוקות האחת מהאחרת כמטחוי קשת שבהם יש לנו י' אלפים מפרשים וכי אלפים באלישטריי ואלפים אַרְצִירִי ומאה אלף אנשים רוכבים על סוסי' שהם תמיד לשמור אלו ההרים כדי שאלו הארורים לא יוכלו לעבור ולבא כי אם יעברו יקלקלו כל העולם כי הם כל כך כי לכל כרך שיש לנו יש להם עשרה ובעבור אלו ההוצאות שנעשה האל שעל הכל יכול ארון העולם בכלי שנה ביום חגת עי' טומסו ישלה לנו ת"ק גמלים נושאים זהב טוב ולא ינהיגם שום אדם יבאו לפני הצירינו וק' גמלים נושאים אבנים טובות שהם נמכור להרבה אנשים והמעות ההם נשמור כדי לפרוע [לפרוע] לעם שיעמוד לשמור ההרים הנז'. ודעו כי זה המלך שבעדו נצוה לעשות השמירה הנזכרת אינו אהובנו כי אינו נוצרי יש תחת עטרתו ר"מ מלכים מעטרה שכולם ישמעו למצותיו ויש לו ג' דוכסים וק' מאַרְקִיסִי וג' אלופים ור' (?) בארונִי והעם שלהם הוא תחת החר שיש שם

¹ על הגליון עמהם.

² על הגליון כשנתייבש.

³ עיין לעיל דף כ"ב.

עיר אחת הנק' רִנְדָאָה שלא תוכל להכבש לעולם מכל העמים כל כך היא חזקה ועושה מס אלינו. ובכאן האמצע מנבולנו יעשה סוף עם הארצות מהמלך הגדול מירושלם. הסוחרים שלהם יבאו אצלנו והסוחרים שלנו ילכו אצלם לבטח ושאר העם לא. ובחלק האחר מהמדבר יש מקום ששום אדם לא יוכל להאריך חיו יותר להתעכב בסבת החום הגדול שיש שם וזהו עבור קללה אחת נתונה מ"ה העליון לעם שהיה במקום ההוא עבור המיאוס והחט מהמשגל שלא היו נזהר' מהאם ומהבנות ומהקרובות וע"כ ה' ית' קלל האנשים וגם הגליל. ובגליל הגו' ירוץ נהר אחד מחול עם עפר אשר אם אי זה אדם יכנס בו ימות פתאום אם לא יצא בהויץ פתאום או אם לא יהיו עמו ב' אבנים טובות שיש לנו בחן האל המושיע הבורא שמים וארץ ואי זה שיהיה ממנו שישא אותו העפר ישוב לאבנים טובות ולא יוכל למוכרם אלא אם בתחלה לא יראום אלינו מה שיש להם ואנו נקח מה שנרצה והמותר נחזיר עם סמן שתי וערב לאותם שישאום. יש ארץ אחרת קרובה למדבר שבה יוולדו התולעים מעצמם ויעשו המשי ומה המשי יעשו המלבושים לנשיהם ויש לנו כל כך עושר ששום אחד לא יוכל להיות עני ולכל האורחים שיבאו לסיפולקרן מע' טומסו נעשה להם טובה ודעו כי האל יתן לנו סגולות הרבה בכח ע' טומסו יותר מאשר יתן לנו בכח אי זה קדוש אחר כי בכל שנה ביום שהומת יקום ויהיה וידרוש בגופו לעם מהעיר שבה יעמוד גופו בארצנו לא יוכל לדור שום נגב ומקנא ומשקר כי האל ירצה כי אי זה איש שיחטא ובאי זה יום בעצמו לא יתורה מיד ימות במיתה משונה ויש לנו הסוסים יותר נאי' שיוכלו להמצא בעולם שישאו ג' אנשים בפעם אחת והם כל כך גדולים שיצטרך לעלות עליהם עם הסולם ואל החשוב שבעולם ממזרח עד מערב ימצא אי זה מלך מעשרה מכל כך עושר כמונו וכאשר נלך למלחמה ילכו לפנינו ג' אלפים מכומרים וק' אלפים מפרשים לבר עבדינו שילכו עם המערכות וילכו עם הכומרים וגמלים וליאונפאנטי עם הסוסים שישאו צידה לדרך ר"ל הויטראליניא וכאשר נסע נפקיד ארצותינו לנשיאים מע' טומסו אנשים טובים וצדיקים, וכאשר נרכב תמיד בארצנו מעיר לעיר נשא לפנינו א' כלי מזהב מלא מעפר למען נזכור כי עפר אנהנו ואל עפר נשוב. ולמען תדעו טוב אמנותנו שנתן לנו האל תדעו כי אי זה איש שיכזב מיד ימות ואין לו שום עוזר אלא אם יתורה בלב נדכא ויעשה תשוב' מהטאו. וכאשר אי זה איש יעשה עון אחד יותר מן ג' פעמים מיד ימות ולא ימצא שום התנצלות ושום חן לא מהאל ולא ממנו. ואי זה איש שיעשה ניאוף אלא בדרך החתון והנשואין ימות במיתה משונה עם ויוריו רב כן האיש כמו האשה. וכאשר האיש ישבע לשקר מיד נרנם מעמנו בלי שום מחילה עד שהנפש תפרד מהגוף. ודעו כי הגוף מהקדוש דניאל הנביא יש בארצנו ונבקר אותו והוא מהלך ט"ו ימים רחוק מארצותינו וננהיג עמנו י' אלפים אנשים מזוייני על הסוסים ועם כרכי' רבים עשויים על הליאונפאנטי ובהם*) יעמדו אל אנשים מזויינים על הסוסים וישאו המטעמים בעד כולנו וזה נעשה כדי שנוכל להגין עצמנו מהאריות והנחשים והתנינים ואותם הבי"ה שיש להם ו' גופות ולכל אחד יש ראש אחד ואלו נקראי' מוֹלְיָנו ולכל הראשי' שנחתך יוולדו ו' ראשי' במקום

(*) על הגליון ועליהם.

כל ראש שנחתך והכרח הוא לנו שנעבור במדבר בכל מהלך ט"ו ימים קודם שנוכל לצאת ובמדבר הזה נמצא ציד לרוב ונקח ממנו כדי שנחיה בו. ויש נהר אחד גדול שבו נקה דגים רבים ודעו כי החצר שלנו הוא מאד נאה ובנה אותו ע' טומסו בידיו והקורות הם מעין אחד הנק' ציאמינו ואוליבנו מאד ריחני ולא יוכל להדליק לעולם על החצר יש מיני משכן רבי' כי ידליקו ויוהירו בלילה בכל העיר. על החצרנו לא יוכל להכנס שום סם ורוח רע*. והחלונות הם מברזל והחומות הם מן טראסיקי וסימיראלי. והשולחנות שנאכל בהם הם מכסף מזהב. ולפני החצר יש שוק אחד נאה מאד שאין כמוהו בעולם והוא בנוי עם האבנים מן ארגוני והוא ריחני מאד שאין כמוהו בעולם ובוה השוק ילכו האנשי הטובים לכל בקשתנו ולפני הסאלא שלנו יש מנורות ונרות מבלסמו דולקות ביום ובלילה ולא תכבינה ובחצר אחר יש דברים הרבה ריחניים מכל ריח לכל אותם שיעמדו שם. ובכל החצרות יש לנו המטה שנשכב בה מברזל כי הברזל הוא דבר קר כי יהרונ תאות המשגל והנשים שלנו אינן שומרות עמנו כדי להרגיל הפועל הגופ' הבשרי אלא להוליד בנים. דעו ג"כ כי בחצר שלנו תמיד עומדים לאכול ג' אלפים מאנשים פרשים ועם רב אחר. גם יש לפני חצירנו מראה אחת ר"ל ספיקלו כי אם יהיה האדם מרחוק ו' מילין בהיותו מרחוק יראה עצמו תוך המראה באופן נכבד. יש לנו ג"כ כל כך אבאטי כמו ימי השנה והם מוכני' מאד לעבוד האל ויחלו תמיד האל בעבור האינפידילי שישוים בלכם לשוב לאמונה האמיתית. ואותם השומרים החדר שלנו הם ל' מלכים מעטרה ויש לנו ב' חצרים אחרים שבנה אותם ע' טומסו בידיו ואחר"כ בירכם שיש להם זו הסגולה שאשר יעמוד בפנים להם לעולם לא ירגיש קור ולא רעב ולא צמא. ולעולם לא יעשה עבירה ואשר ימות בחצר הנו' מיד בדרך שהכל יראו נשמתו תחי נשאת מהמלאכי בחצר האל העליון וכאשר יכנס בחצר הנו' מי שיהיה לו רעב גדול מיד הוא שבע כאשר יעמדו שם זמן מיעט. ובוה החצר יהיה מעמדנו בימי החגות הגדולות ושם יעמדו הכומרים שלנו ויאמרו תפלותיהם ואם הכומרים שלנו לא יאמרו תמיד ביום תפלותיהם כראוי או ישובו אלמים ויקבלו עונש גדול בנופותיהם. גם אניד לכם כי אנחנו לא נודע לעולם משום מין מן בייארא כי יצמחו מאיליהם ויעשה כל כך רבוי כי אי אפשר להאמינו. והיותם שלנו לא יצטרך שנטריח עצמינו ללקוט אותם כי כאשר א (?) נגמר בשולם יפלו ארצה ויבא רבוי גדול מן שטורני וכל אחד יקח בשו' גריגר אחד מוית עבור (הוית) השמן הגעשה להדליק הנר אשר לפני ע' קטארינא. וכל הפירות לעולם יש לנו מהם לחים בכל זמן ונתן מהם חלק טוב לעניים ואם היינו רוצים להגיד לכם כל העניינים שלנו חלק בחלק לא יספיק שעור רב מהזמן ולכן לא נגיד הכל ואם תרצו לבא בגליל שלנו מבבל אחרי שנמות יהיה מקויים שיעשוק פריטי יואני ותראו כל תכונותינו ומנהגנו והאופנים מנחמת חיינו מסודרים מהאל העליון. וכל אמונתנו באמונתכם ממש ובכל שבוע כל אחד ממנו משועבד להתוודות ואם לא יעשה ככה מיד האל העליון ישלח לו חלי גדול מעונש וכאב. והיי הנשים שלנו אלו הם כי לעולם בשום זמן לא ישתו יין אלא ביום א' וימי החגות הגדולות ותעשינה צומות ג'

(* על הגליון וינס .

ימים בשבוע ומלבושיהם תמיד בצניעות ותאמרנה תפלותיהם בכונה והם אויבות מכל הבל ומחשבה רעה ויצר הרע ואחרי שהפצתם לידע האופן שלנו מכל דבר ממני האנשים והנשים וביח' ביתיים ויעריים ומכל עניינינו כאשר הגדנו לך בכתבנו זה ר"ל רוב העניינים אך אם נרצה להגיד הכל יצטרך זמן רב כי הגליל שלנו הוא מאד רב מגליל הנוצרים ורבים חלקים מהבלתי מאמינים. יוכל אם כן אי זה איש לומר אחרי שאנחנו כל כך למה לא נכלה כל אותם שאינם מאמינים באל. אך האל לא ירצה שנויק לאותם שלא יזיקו לנו אך אם יקומו להכאיבנו ולהזיקנו מיד נקים עליהם עם רב ונכריהם אלא אם ישוכנו לאמנתנו ולכן אל תסתפקו בכל אשר הגדנו כי הם אמתיים בלי כוב כמו שזה אמתו שאתם בארץ ככה האל הבורא שמים וארץ ואשר יעבדהו באמונה יראה התענוג והתפארת מהחיים הנצחיים וכן ברוב חסדו שם יביאנו ויעמידנו לעדי עד אמן.

נתן בהצטרנו בגלילינו מאינדיא גדולה בעיר אֶלְבָּא ביום האחו הבשר אלף תמ"ב אני פרישי יואני מאינדיאה הגדולה מלך. עם השתחזי' ופקודי' לקדושתך.

ואסיים בערך סמבטיון אשר שייך לפחד יצחק לר"י לאמפרונטי חלק ס' והמוציא לאור בעת ההיא את הספר ע"י חברת "מקיצו נרדמים השמיט את הערך מפני שהוא נכתב בלשון איטאלקי ועתה בא הערך לידו ע"י אמצעות החכם ד"ר ברלינר אשר קבל אותו מיד הרב ר"י ירא מפירארא והוא העתיק את הדברים מב"י אשר שם בעקד הספרים לת"ת ואמר החכם הגיל טוב לתת מקום לערך זה בסוף החלק הזה הכולל כל ענינים הנוגעים לעשרת השבטים. ואליו תודתי בקהל רב על אשר השתתף עמי בטורה ומשא על הבחנת הדפוס. ואתה קורא נעים וזכור ואל תשכח דברי דוד המלך ע"ה שניאות מי יבין.

סמבטיון שם נהר עיין מ"ש על זה בספר צמה דוד במלות נכריות ערך סמבטיון [אמר המעתיק בעל ציד הביא שם דברי אליה המדקדק אך ט"ס נפל בהם וצ"ל הרמב"ן במקום הרמב"ם ועיין פי' הרמב"ן על התורה (דברים ל"ב כ"ו)] ואציגה עוד לפניך את אשר כתב לי אחד מהכמי דורנו ה"ה החכם השלם ר' שמשון כהן מודון ממגטובה על ענין זה אשר לקט מספרי החכמים שלא מבני עמנו על נהר סמבטיון. ואתה הקורא בקש בספרים ותמצא דברים מוסודים על אדני האמת והצדק.

Che si trova il fiume Sabbatico il quale ogni giorno di Sabbato si ferma dal suo corso e lo ripiglia al tramontar del sole, sono due gli antichi ed uno il moderno autore che l'assicurano. Gioseffo nostro nel suo libro De Bello Judaico lib. VII Cap. 35 (non cap. 24 come per errore viene da molti citato), e nella traduzione francese die M' d'Andelli si legge nel cap. 13, n'assicura la notizia, ne descrive il corso e suoi confini e che l'Imperatore Tito fosse ad osservarlo. Plinio nella sua Istoria naturale lib. 31 Cap. 2 nota: in Giudea è un rio che si secca ogni Sabbato. Il Canonico e Teo-

logo della Cattedrale di Viterbo Domenico Magro nelle appendici e correzioni al Tom. 2 del *Lexicon Geographic.* del Baudrand stampato in Padova l'anno 1694 così scrive = Sabbaticus fluvius verum quidem est quod sabbato quiescit, sed falso adducitur Josephus haebreus, qui contrarium omnino scripsit, existimavit enim hunc fluvium sabbatis tantum fluere, caeteris vero diebus quiescere, quem secuti sunt Baronius, Menochius et alii. Siccatur ergo penitus, diebus sabbati, teste Plinio, quod prodigium egomet vidi, et fuse in meo itinerario disservi adducens auctores veros. Feria igitur sexta ad solis occasum aquae deficiunt, redeuntque die sabbati eadem hora. Che debba però altrimenti intendersi il teste di Gioseffo, lo spiega il dottissimo Cardoso nella sua *Filosofia Libera* lib. 1. quest. 20 e cortegge il medesimo testo dall' originale greco; il Casaubon-*Exercitationes adversus Baron. exerc. 15* dove dimostra essere il sentimento di Gioseffo uniforme a quello di Plinio che non scorre il Sabato, e tanto afferma il Buxtorfio nel suo *Lexicon Cald. Rabbinicum* col 1414 et seq. dove diffusamente discorre di tal fiume, e lo steso motivo pure l'eruditissimo Samuel Basnage nella sua *Histoire des Juifs* Tom. 4. lib. 6. cap. 3; sicché non si deve correggere il sentimento di Plinio, come fa il Pad. Menocchio nelle sue *Stuore*, Part. 3 cap. 45. Che poi le dieci tribu captivate e disperse dal Re Salmanassar durante il primo santo Tempio, restassero di là del suddetto fiume Sabbatico, o di là dell' 'Eufrate senza piu ritornare a riunersi con li restanti Giudei, è verità costante e indubitata e solo basterebbe il sacro testo di Esdra da cui vedeti che condusse seco nel ritorno da Babilonia una parte delle sole tribu captivate dal Re Nabucco, e lo stesso Esdra, autore del libro *Paralipom.* scrive nel lib 1. cap. 5 che le altre dieci tribu erano rimasto in Oriente; se pure a ciò non potesse replicarsi che forse, durante poi il Tempio secondo per piu di quattro secoli fossero ritornate tutte le tribù al culto in Gerusalemme; ma cade il dubbio e scioglie con ciò che l'istorico Gioseffo, il quale scrisse dopo la desolazione del detto secondo Tempio, assai chiaramente assicura, nel lib. 11 cap. 5 delle *Antichità*, che le sole tribu, sparse per tutta l'Asia ed Europa, erano soggette all' Imperio Romano, e che le altre dieci erano innumerabili oltre l' Eufrate, così dicendo: *Totus autem populus Israel in illa Provincia permansit, ideoque duae tantum Tribus consistunt per Asiam et Europam obsequentes Romanis, decem autem Tribus hactenus trans Euphratem commorari probantur, quarum multitudines inestimabiles, in inime possunt numero*

comprehendi. Nel qual sentimento concorre M. de Goerè nella sua traduzione di Pietro Cuneo lib. 1 cap. 8. Che restassero poi le predette dieci tribù segregate, allontanate e sparse nelle parti rimotissime orientali per divina provvidenza, lo motiva l'autore del lib. 4 d'Esdra, sebbene apocrifo, nel cap. 13 verso 39 e seguenti, da cui supponga che ne prese la diffusa descrizione Zuane Mandavilla nel suo libro Della Maraviglie dei Mondo, stampato in Venezia l'anno 1496 nel cap. 163. Nel qual proposito trovo il Jurisconsulto Marquardo nel suo trattato de Judaeis Part 3 cap. 1. che dice: Habetur de Alexandro Magno secundum quosdam, qui cum venisset ad Montes Caspios et petivissent filii captivitatis X tribuum licentiam egrediendi, ab eo ipso cognita causa inclusionis earum, scilicet quia aperte recessissent a Deo Israel, vittuli aurei [sic] immolando et per Prophetas Dei illis praedictum a captivitate non redituri, respondit se arctius eos inclusurum cumque angustas vias eorum obstruere vellet, molitus intuminitis (sic), videns laborem humanum non sufficere aravit Deum Israel ut opus illud compleret, et accesserunt ad se invicem praerupta montium, et factus est locus immedabilis propter peccatum idolatriae. — Nelle quali lontanissime provincie si per autorità di molti gravi scrittori che vi sieno li discendenti di detti Ebrei, come l'eruditissimo Menassè Ben Israel lo dimostra nel suo opuscolo Esperança de Israel per totum a cui mi rimetto, senza estendere il lungo catalogo degli Autori storici e geografi citati dal medesimo, il quale crede ancora che di là possano esser passate per lo stretto d' Aniana nelle Indie Occidentali o sia America, come l'opinione del Genebrardo al quale trovo che aderisce il Pad. Menocchio nelle Stuore, Centur. 2 cap. 41. Aggiungerò solo alli predetti citati autori quelli che furono non osservati o posteriori al medesimo Ben Israel e sono: il Magini nelle sue Descrizioni Geografiche, sopra la tavola 28 della Tartaria nell'estremità Loreale fol. 171 che dice = Verso il promontorio Scittico si trovano l'orde de Danori, de Naptaliti, dé-Turbori ecc. Certi scrittori asseriscono che alcuna di queste regioni della Tartaria é abitata dalle dieci tribù d'Israele che furono da Salmanassar re degli Assiri condotte nei Monti Caspii; ma queste genti solo mantengono il nome degli Ebrei e la circoncisione, che nel rimanente hanno bevute le creanze e le finezze de Tartari. Il S. de la Croix nella sua Geografia Universale tom. 4 scrive che verso il mare Caspio vi sono molti antichi Ebrei. Tomaso Carmelis nel suo grande Dizionario Geografico, impresso in Parigi l'anno 1708,

nel Tom. 3 fol. 160 descrivendo il Parto alle Pruna della parte settentrionale dell' Isola di Madagascar così traducendo fedelmente dal francese, dice

„Gli abitanti sono molto dati all'opere e piuttosto morirebbero di fame che mangiare d'un animale che fosse stato ucciso da qualche cristiano o altro uomo del sud, si dicono della linea d'Abram, da cui Zafehibrahim e non conoscono punto Maometto e si chiamano Cafres quelli che seguitano la loro religione ed onorano li patriarchi Noè, Abram, Isach, Jacob, Josef, Moise e David, senza avere veruna cognizione degli altri Profeti né di I. C. Questi popoli sono circoncisi, ed il Sabato è il giorno del loro riposo, come lo è degli altri Ebrei. Non hanno digiuni, ne pubbliche orazioni, ma fanno sacrificii di buoi, vacche, capretti e uccelli di loro villaggi sono meglio disposti di quel del restante paese, ed in ciascheduno vi è il Filoubei che rende giustizia, e tutti poi dipendono da un Anziano che e Varbitro delle loro controversie. Tutte queste cose sono rapportate da Flaunt nella sua Istoria di Madagascar.

Piu preciso e notevole si é M. Jovet nella sua Istoria delle religioni del mondo Tom 2 fol. 548 che, tradotto dal francese così si spiega.

„Vi sono ancora molti Ebrei in Bagdad, in Babilonia, in Persia di là delli monti di Nisb che è un paese della lunghezza di venti giorni di cammino, occupato dalle tribù di Dan, Zevulun, Asser, Naftali, che vi hanno molte città e non sono sogette che a loro medesimi. Ma se con tutto ciò paresse strano ad alcuno come possono stare occultate le predette dieci tribù dalla vista dé geografi dopo mattime le moderne navigazioni, riflettano di grazia come siasi potuto per quasi nove secoli nel mezzo delle Spagne nascondere il territorio di Los Batueças, nel regno di Leon, tra Salamanca e Placentia sino al tempo del re Filippo secondo, supponendo l'istorico Mariana che fossero quei popoli reliquie degli antichi Goti che colà si ritirassero per nascondersi dall' invasione d'altri popoli, come lo riferisce anche il predetto Tommaso Cornelio, e come l'osservo il Dottoro Cardoso nel suo libro de las excelencias fol. 110 asserendo che sia un territorio di miglia 80, e dove ancora, riflette che restano a geografi gradi 20 di longitudine, gradi 32 di latitudine meridionale e gradi 9 della settentrionale di terra incognita. Anzi che dallo scoprimento predetto di Los Batueços si vole il P. Nieremberg nel libro Tesoro dé Meravillias, stampato in Madrid l'anno 1634,

nel fine del cap. 35 per forte argomento contro quelli che negano l'esistenza del Paradiso Terrestre per non estersi mai scoperto dà geografi, concludendo con queste parole, tradotte dal suo idioma Spagnolo „Se dunque tra la frequenza della gente, e senza straordinaria provvidenza del Cielo, restò a noi occultata quella terra sino a questi tempi, come ci sembrerà strano se il Paradiso restasse poi nascosto da noi per singolare consiglio di Dio e ministero degli Angeli? „Concetto vero e molto ben adattabile all' assunto nostro dell' occultazione del luogo preciso dove siano le dieci tribù unite, o sparse in luoghi rimotissimi, non essendo oltre di ciò tal articolo il sostegno della religione che sieno molti o pochi li credenti, bastando solamente dimostrare che non sia assurdo nè da deridersi l'opinione di quelli che credono ritrovarsi anche oggidi le autecedenti dieci tribù, e che debbano allo fine dei tempi riunirsi per compimento di molte profezie che lo promettono e principalmente di quella d'Ezechiel cap. 37. — Tommaso Tomai da Ravenna fisico ed Accademico Innominato, nel suo libro appellato Idea del Giardino del mondo, stampato in Venezia, anno 1597, al cap. 44 pagina 57 dice: „ Scrive Salino che il fonte di Pasflagonja fa imbracciare chiunque ne beve. Quello del Sole bolle la notte, ed il giorno sta freddo, ed a chi ne beve fa cadere i denti. Altre aequae accendono il fuoco e si vede questo effetto in Epiro, per cio che vi è un fonte che mettendovisi torcie si accendono; altre convertono in ferro ed altre in pietra ogni cosa che vi si getta entro. Ed in Giudea è un ruscello il quale, oltre che come scrive Isidoro fa l'istesso, si secca tutti i Sabbati. — Giovanni Bottero nelle Relazioni Universali Brescia 1595 Parte prima libro 2° pag 130 al capitolo dell' ultima parte della Tartaria dice le precise parole:

Questa parte abbraccia il promontario Sittico e quel che Plinio chiama Tabin, paesi poco conosciuti. Nel primo abitano i Chisani, Usezucani, Ciremisi, Daniti, Neftaliti (dall' Ebraico-tribù di Dan e Neftali) Jurbi, Mecriti e la paludosa provincia di Borgo Segue Tabór, il cui Principe venuto a trovar prima il Re Francesco, e poi Carlo quinto Imperatore per sollecitare i Principi Cristiani al Judaismo fu d'ordine dell' Imperatore abbruciato in Mantova l'anno 1540.¹⁾ Si tiene che le suddette

¹⁾ אמר המעותיק לא השר דוד הראובני (שבא בשם מלכי ישראל העומרים מעבר לחלה וחבור ונהר גחון) נשרף במנמובה שנת רצ"ג אלא ר' שלמה מלכו. (עין דה"ל לר"י הכהן דף רי"ט ושה"ק דף מ"ה ע"ב.)

אגרת הקדמה

לכבוד מעלת החכם השנון, החוקר האמיתי, אהוב לשמים
ולבריות, הנודע לתהלה בישראל כש"ת מוהר"ר
שלמה זלמן חיים הלברשטאם נ"י.

במחזור כ"י על קלף, כמנהג בני רומי, אשר הקדישו לבית כנסת האיטלקים של פירארא ביום י"א מרחשון שנת ר"ל, כמ"ר יעקב בן אליה מקאליי (Cagli), אחר סדר עשרה בטבת נמצא קובץ סדירות לאמרם ביום צום בצבור על כל צרה שלא תבא, כמו עצירת גשמים, רבוי גשמים, חלאים, לקיות המאורות, ושמדות ישראל. ואני בררתי שתים עשרה מן הסליוחות, הן הנה דוקא שנכתבו על שמדות ישראל, והעתקתי אותן כהלכה בין בכתיבת התיבות ובין בכתיבת הנקודות, וסדרתי השורות על סדר א"ב ושמות מחבריהן, כי שמתי אות גדולה בראש שורה, כדי שתגלה מיד לעין הקורא צורת אלו הפיוטים. גם ציינתי כל המקומות אשר שלט בהם תער החוקר אשר חזר על כל הספר בשנת 1609, וגרד בעומק עד כי לרב אין הרושם ניכר, וכפי הצורך והראוי בעיניו גרד תיבה או שורה, בית או בתים, כי יפלה כליותיו ולא יחמול. ובכל מקום שהרושם ניכר החזרתי המלות כתקונן. ועתה אשר סיימתי מלאכתי זאת הנני שולח אותה אליך, ואתה תשים עינך עליה, אולי יהיה לך דבר מה להוסיף משכלך, או ממה שנמצא בכתיבי יד אשר ברשותך, כמי שעשית עמדי פעמים אחרות באהבה רבה ובנפש הפצה.

בעלי אלו הפיוטים הם ר' בנימין בן אברהם, ר' אברהם, ר' משה בר אברהם ור' יהוא (*), אשר הובא שמו בפיוטים אחרים אצל פייטנים אחרים כמו מרדכי בר שבת, שמואל ברבי אברהם, יהואל, שלמה, מרדכי בר בנימין, אליה בר שמעיה, מאיר בן משה, אמתי, ישעיה בירבי מלי, אברהם בר יצחק. והמהברים האדה בלתי ספק הם איטלקים, וכבר קצתם נזכרו במבוא למחזור בני רומי לרשד"ל ו"ל ובאו בספרי הכמי הפיוטים.

והסליוחות אשר העתקתי נכתבו על המינין והמסורות, על ספרי הקדש שננבנו, על האמורים והיושבים במצור, על האותות והסימנין הנגזרים על הצבור, ועל מחטמי שכבי, ונלמד מהם כמה צרות ותלאות עברו על ראש אבותינו זה

תחנוני בני ישראל

שש מאות או שבע מאות שנה: המינין היו מצירין לישראל והיו מבקשין לבלתי יעסקו עוד בתורה:

סוד הערימו על תלמוד תורתך ומדרשו
סופרים ומשנים להשבית והקר סודם להחרישו. (ע' סליחה ד')

שת בלבו להפוך שרשי דת המעולים
דרישת משנה וסוד תלמוד בחשך להעלים
שני המאורות הגדולים. (סליחה ה')

המון העם בכלבולי הארצות קמים עליהם ובאים בבתי כנסיות ושמים ספרי הקדש למרמס רגליהם, ובבתי הקברות ומוציאים המתים מקבריהם וסוחבים אותם ברחובות ללעג ולביוז:

רפוס ורמוס תורת חסד בסחוב והשלך
עיני חשכו על קריעת תורת היכלך
בתער הסופר והשלך. (סליחה ז')

מנף נבלתי בסחוב והשלך. —
ללעג וקלם שלחו יד לסחוב בהוצותם
הנאהבים והנעימים בחייהם ובמותם. (סליחה י')

בומן המלחמה והמצור פחד גדול נופל על היהודים מפני חמת המציק
המכביד ידו עליהם וממרר חייהם:

מלכי ארץ ורוונים נתיצבו על כך מאמינים. (סליחה ח')

המלכיות גזרין שישימו סימנין על בגדיהם כדי להבחין בינם ובין שאר
התושבים ולתת אותם לקלון ולכלמה בעיני עמי הארצות.

גם כל מחשבותם להשניא זמנין ודתות
שמו אותותם אותות. (סליחה י"א)

והיתה כוונתי במלאכה זו להפיץ אור על המחברים, ועל מה שקרה לאבותינו בימים חלפו למו, ותקתם ובטחונם ואמונתם בצור ישראל, אשר שפכו שיהם לפניו בצום וכבי ותחנונים ובדברים המשברים לבו של אדם, ולהודיע ולהודיע מה בין דורות הקדמונים לדור הזה שנמעט כל בני יעקב בכל הארצות לבטח ויושבים שלום ושקטים בחסד הבורא יתעלה אשר קיים בנו תמיד מה שאמר ע"י משה ואף גם זאת בהיותם וגו'.

ואין להשתומם על דברי נקמה אשר נמצא בסליחות אלו, כי כן מדרך טבעו של אדם השרוי בצער ושביה בצרה ושמומן, הנתון להרפה וגירופים על לא המס עשה, רק מפני דבות ועלילות אויבים ושנאת צרים אכזרים לחתעם ולתבוע עלבוננו, כ"ש אם לא יתנוהו השב רוחו, ויפרצוהו פריץ על פני פריץ בלי המלה, ויבקשו להאבירו מן העולם הזה ולטרוד עצמותיו אשר נחו בארמה! הלא

כבר צוה המקונן הנשגב בחמתו על בת בכל אשר עשתה מה שעשתה על בת יהודה אשרי שישלם לך, אשרי שיאחו. וגם ירמיה הנביא כאשר לא יכול שאת חרפות חורפיו חנם הלא התרעם נגדם, ומי לנו כירמיה אוהב בני עמו בתכלית האהבה? וידוע כי כל דברי הנעלבים אינם אלא דברים בעלמא, כי כשים להם רוחה גם השנאה גם הקנאה כבר אבדה, ולא יתנו לב להנקם מאויביהם. אשרינו כי נשתנו העתים, והפיוטים האלה אינם אלא בזמננו סיפור מעשים, וענינים לדברי הימים. וקראתי שם לאסיפה זו "תחנוני בני ישראל" על שם המקרא בירמיה נ' כ"א, לרמוז אל הענין הכלול בה.

ועתה אדוני וידידי ראה גם ראה מה שכתבתי, ומה שהעתקתי, והגידה לי אם כוונתי אל האמת, ואם ישרה העבודה אשר עברתי

ושלום לכבודך ולכבוד תורתך כרצון מוקירך ואוהבך

יצחק ברוך הלוי.

פירארא, יום ער"ח סיון התרס"ל.

א"א: ואני לרגל המלאכה אשר לפני באתי ללקט אחרי האמרים ולהציג בצדם השינויים לפי נוסחת הכ"י באקספארד סימן 1058 וציינתי אותם באופן שהסגרתים בין שני הצאי עיגול. אב"ר.

א.

סליחות על [. המלשינים]* והמינין והמסורות 1).

א"ב בנימין בר אברהם סימן.

וְאֵל מִי מְקַדְשִׁים אֶפְנֵה	אֶל־מִי אֲנוּסָה לְעִזְרָה
מִתְנַפֵּל עָלַי וּמְחַאֲנֵה (מתנבל)	בְּעוֹד רִשְׁעִי לְגִנְדִי
אֵל בְּצָרָה עֲנֵה	כִּד לְבַד אֲזַכִּיר שְׁמֶךָ
הוֹשִׁיעֵנִי אֱלֹהִים כִּי בָאוּ מֵים עַד נַפְשִׁי	

לְעוֹרֵר עָלַי קְנֵאתוֹ	נָבֵה לֵב [עוֹל בְּלִיעַל] ⁽¹⁾
לְטָרֵף טָרֵף בְּחַמְתּוֹ	נָהֵם וְשָׂאג בְּכַפִּירִים
וּתְרַבּוּ הַרִיק שְׁפָתוֹ	דָּכַךְ לְשׁוֹנוֹ קִשְׁתּוֹ
וַיִּגְעֵה חֶרֶב עַד־הַנֶּפֶשׁ.	

[תהי אחריתו להכרית] ⁽²⁾	הִעֲזוּ אִישׁ רִשְׁעִי
עַל־דַּת עֵבְרִית	יַעַן אֲשֶׁר שָׂם מְנַמַּת פְּגִיוֹ
וּבָזָה אֱלֹה לְהַפֵּר בְּרִית	וַיִּשֶׁשׂ אֱלֹהִים עֲשָׂהוּ
תּוֹרַת ה' תְּמִימָה מְשִׁיבַת נֶפֶשׁ.	

וַיִּצְוֶנִי בְּלַעַג וּלְצִוּוֹן	זָכַר זֹאת אוֹיֵב חֶרֶף
דִּפְקִי עִמָּךְ בְּלַחְצוֹן	מִשֶּׁךְ יָדוֹ אֶת־לְצִיצִים
בְּטָרִם תִּדַּע כִּי צֹאֵן	הוֹשֶׁה־לִי כִּי קָרָאתִיךָ

אָדָם עֲשׂוֹק בְּדָם נַפְשׁוֹ.

⁽¹⁾ כל התיבות האלו נגדרו אבל רישומן ניכר חוץ מאחת. ⁽²⁾ נגדר.

* עיין בספר עמודי העבודה ע' 51 ושם מביאו כי הוא „על המלשינים“ ועיין גם לישעראטורגעשיכטע להחכם צונץ עמוד 358 ועיין להלן סי' ד'. וגם נמצא אצלי בסליחות בכ"ו סימן 142 ומשמם הוספתי מה שחמר פה בין שני הצאי מרובע. שזח"ה.

מִנְפֶשׁ עַד בְּשָׂר לְבָלוֹת מִדָּרְךָ נִפְשׁוּ בְּאִפּוֹ
וְלִדְבַר תַּעֲהָ וְעוֹלוֹת נִבְלָה יְדַבֵּר לַעֲשׂוֹת חֲנָף
אֵין חֶפְצִי בְּבִסָּף וּסְגֻלוֹת יַעֲנֶה עֲזוֹת וַיֹּאמֶר

וְנָתַתִּי כִּנְי בְּנֶפֶשׁ.

מִיִּרְאַתְךָ לִבִּי לְהַפְרִיד כֹּל הַיּוֹם לֶחֶם וְלַחֲצִי
יִתְלַחֲצוּ (יִתְלַחֲשׁוּ) לְהַאֲבִיד שְׂרִיד בְּהִנְסָדֶם יַחַד עָלַי
יִשְׁלִי וְאֵין מִתְרִיד לְמַעַן כִּי בְּאַהֲלֵיהֶם

בְּשִׂמְחַת כָּל־לֵב בְּשִׂמְחַת נֶפֶשׁ.

מְעוֹז צוּר יְשׁוּעָתִי מִנְּנִי עַל־אֱלֹהִים
בְּקִנְאוֹ אֶת־קִנְיָתִי רִיבִי נִפְשִׁי כִּי יָרִיב
בְּקִרְבִּי צָרָה לְהַחֲיוֹתִי נִשְׁבַּע לִי גַם־כִּי אֵלֶךְ

אֲשֶׁר עָשָׂה לָנוּ אֶת־הַנֶּפֶשׁ.

אֹזֶר יִשְׂרָאֵל קִדְשִׁי כְּמוֹד לִבִּי בִישׁוּעָתְךָ
הַבְּטַחְתָּנִי לְדַרְשִׁי אֲתָן אֲדָם תַּחֲתֶךָ וְלֹא־מִים
וְכָל־זֶמֶם לְקַחַת נִפְשִׁי עַל־צַרְרֶיךָ הָשֵׁב יָדְךָ

אֲסוֹן יְהִיָּה וְנָתַתָּ נֶפֶשׁ תַּחַת נֶפֶשׁ.

מֵאֵז בְּךָ נִצְמַדְוּ פָּקֵד לְטוֹבָה עִם קְרוֹבְךָ
וּמִמֶּךָ לֹא נִפְרְדוּ בְּכִרִית אַבּוֹתֵיהֶם דְּבַקוּ
עַל־רַחֲמֶיךָ וַיֹּאבְדוּ צוּר חֲרָבְךָ כִּי תִשְׁגֹּן

וְתִבּוֹא חֲרָב וְתַקַּח מֵהֶם נֶפֶשׁ.

וְאֵל תִּשְׁקָץ עֲנִיתִי קָרַאתֶיךָ מִמַּעַמְקִים אֶל־תַּבִּיחַ
כִּי אָתָּה תִּקְנִיתִי רָאָה עֲנִי וְחַלְצֵנִי
וְחַלְבִּי וְדָמִי בְּהַתְּעַנּוֹתִי רָצָה שִׁפְתֵי בְּשִׁלּוֹם פָּרִים

כִּי הַדָּם הוּא הַנֶּפֶשׁ.

תִּכְנֶנֶע בְּחָרֵב בְּצִיּוֹת שְׂאוֹן זָרִים (יָדִים) בְּגָדִים
אֱלֹהִים רַב עַל־לִיּוֹת* (כִּכּוּ עֵלִיּוֹת) הַחֲרָם תַּחְרִימֵם בְּאַפְךָ
לְפִלְטָה גְּדוֹלָה לְהַחֲיוֹת תְּחִי נִפְשׁוֹ בְּאַהֲבָתְךָ

לִבִּי יִשְׂרָאֵל כֹּל נֶפֶשׁ.

* כ"ה גם בכ"י שלי 142 כמו שתיקן יד"ב הרב ר' יצחק ברוך הלוי מעצמו.
שוח"ח.

תחנוני בני ישראל

תְּנַחֲמֵנִי יֵשׁעֵשׂוּ נַפְשִׁי כִּי לֹא יָשׁוּב רִיקָם
 מֵאֲמַר הַרְשׁוּם בְּכֶתֶב אֲמַת נְבִיאֵי הַצֶּדֶק בְּחֻקָּם
 תִּשְׁמִיעַ לְצִיּוֹן מֶלֶכֶךְ יְבוֹא וְעֲמֹז נָקָם
 וְהִיָּה לָךְ לְמִשִּׁיב נַפְשִׁי.

ב.

א"ב. אברהם חזק סימן*.)

אָנָּה מְהֵרָה כֹּלֵה קֹצֵי בְרָמֶךְ
 בְּגָדִים סָרְרִים שְׁלָחִים זְמוּרוֹת לְעַמֶּךְ
 גִּפְנֶךְ בְּצִרִים מְעַלְלִים שְׂאֲרֵית עַמֶּךְ
 דִּין דְּלִים שְׂפֹט עֲנִי וְמֶדֶי.
 הַמְפִיךְ תֵּצֵא הַיּוֹת כְּצַדִּיק כְּרִשֵׁעַ
 וְחֵלִין הוּא לָךְ צַדִּיק לְהַרְשֵׁעַ
 וְד קָרָא לוֹ מִבְּטֵן פֶּשַׁע
 חֲלָלֶיךָ אֲזַנִּי הַכְּבֹד וְעֵינָיו הַשֵּׁעַ
 טְמֵאוֹ שְׂפֹתֵיךָ הָאֲבוֹת וְהַבְּנִים כְּחֵשִׁים
 יָקָרִים לְגַבֵּל וְנִכְבְּדִים לְזַלְזֵל מִתְּלַחֲשִׁים
 כָּאֲחָד גַּעַר וְזָקֵן טַף וְנָשִׁים
 לִישׁוּף לְעַקוּץ כְּעַקְרָבִים וְתַנִּינִים וְנִחְשִׁים.
 מִה־תַּעֲשֶׂה לְשִׁמְךָ הַגְּדוֹל וְהַנּוֹרָא
 גְּבָלִים כְּכַבּוֹתֶם הַמְזֹרוֹת וְגֵרוֹת הַמְּנוֹרָה
 סְגָפָה הַתּוֹרָה וַיְהִי לְאֶבֶל כְּנוֹרָה
 עֲנַתָּה כִּיבוֹשׁ וּבַפְסוֹק קְלוּחַ צְנוּרָה
 פְּלִיאָה דַעַת מִמְּנֵי מֵאֵד גְּשׁוּבָה
 צִיקַת דְּמַעַה מְעִינֵי לֹא נִגְבָּה
 קוֹצִים עֲשׂוֹת אֲשֶׁר גַּפְשֵׁם עֲגָבָה

(* עיין בעמודי העבודה עמוד 18 סי' 19 וצונץ בספרו הנ"ל עמוד 245 סי' 19 שהסליחה זאת המתחלת אנא מהרה כלה היא לר' אליהו בר שמעיה ונמצא בכ"ו 69 מחזור רומי שלו והשלמתי החסרון בין שני הצאי מרובע. שוח"ה.
 א"א: הצדק עמוס כי כאשר ציינתי בדפוס ראשי השורות האחרונות נראה שם המחבר מפורש ויצא מכתרי האותיות ואין לי להאריך.)

תחנוני בני ישראל

רְבִי הַתּוֹרָה סִיעַתְּם לְאַרְצֵי נְהַגְבָּה
 שְׁמוֹ שְׁמַיִם וְעַל זֹאת חָרְבוּ שְׁעָרוֹ
 תְּמִימִים לְמַפְעֵן [כּוּגְדִים] ⁽¹⁾ כְּגוּרֵי אֲרִיזוֹת נְעָרוֹ
 אֲלִיד בְּמַחֹו בָּשׁוּ חֲפָרוֹ הִנְדָּפוּ נְנַעְרוֹ (נְנַעְרוֹ)
 וְזוּדִים (יְהוּרִים) גְּבָהוּ גְּבָרוֹ גַּתְאֲמָרוּ נְגַרְשׁוּ נִסְתַּעְרוּ.
 בְּרִיכָם עֲמָדֵי גִשְׁמָה לֹא גִשְׁאָרָה כִּי
 שְׁמַעֵי הַמִּינֹתָם דְּמִיתִים [לְלִסְטָם] ⁽²⁾ מִזֶּזֶן וְעַרְבֵי
 חָמָס וְעַקְתֵי קָרְאֵתִי בְּבֵית תְּפִלָּה (תְּפִלְתִּי) בְּקַרְבֵּי
 [מְגוּרֵי לֹא חֲסִידִי] ⁽³⁾ שְׁפָטְנִי אֱלֹהִים וְרִיבָה רִיבִי.

ג.

א"ב. משה*.)

אוֹיְבִים קָמוּ עָלַי עַל לֹא חָמָס בְּבִפִּי
 בְּקָשׁוֹ לְהַעֲנִישֵׁי לְמַנַּע חֲקִי וְלְחַסּוֹר מִזֶּזֶן טָפִי
 גְּמַלּוֹנֵי רַע וְלֹא טוֹב לְשִׁבֵּר נַפְּי
 דְּכָא נֶאֱזֵן [שְׂבוּר זְרוּע כָּל צָרֵי וְרוּדִפִּי].

הַחֲרִיקוּ שֵׁן הַלְמִישׁוֹ לְשׁוֹן בְּחִנִּית וְחָרְבַת חֲדָה
 וְלִמְדוֹ לְטָרַף-טָרַף אָדָם אֲכָלוּ צָרְדוֹ (צָרוֹ) יְחִידָה
 וְזָעוּ הַזָּעוּ וְזָעוּ הַבְּעִיתוֹ הַרְגִּיזוּ בְּקוֹל תְּרָדָה
 חָבְלוּ שְׁלֵמָה עֲרָמוֹ (עֲרִבּוֹ) מְלָבוֹשׁ לְגַלּוֹת מִסָּךְ יְהוּדָה.

טְחַנּוּ דְכָאוּ עֲנִי הַצֵּאן בְּרִכְבִּי רַחֲמִים קָמָה
 יְזַכְּרֵנִי עוֹן אֲבוֹתָם אֶל ה' וְחַטָּאת אֲמָם אֶל-תִּמְחֵה ⁽⁴⁾
 בְּמַעֲשֵׂה יְדִיהֶם תֵּן לָהֶם [בְּאֲבָדָם עֲצִיבִיד] לְשִׁמְחָה
 לְהַדְרָמָם חוֹם וְקִמּוֹשׁ סִרְפָּד דְּרָבֵר וְקוּיָן מְלַצְמַח ⁽⁵⁾.

* עיני בעמודי העבודה ע' 18 ס" 20 וצונץ שם עמוד 245 כי גם הסליחה הזאת
 המתחלת אויבים קמו עלי הוא לרי אליהו בר שמעיה. נמצא גם בכ"י 69 שלי והשלמתו
 החסרון בין חצאי מרובע. שוח"ה.
 (1) נגרד. (2) נגרד. (3) נגרד. (4) נגרד. (5) יזכר עון, וחטאת וכו' נגרד והרושם ניכר
 [בכ"י 69 שלי וחטאתם. שוח"ה] [וכן בכ"י אקספארד. אב"ר.] (6) נגרד. (7) נגרד.

תחנוני בני ישראל

מֵאֵין יבוא עֲזָרִי עֵינִי גִשְׁאֲתִי אֶל־הַהָרִים
נָטִיו כְּמַעַט רַגְלִי לְשִׁלּוֹתֶם כְּאֵין שָׁפְכוּ אֲשׁוּרִים
קָרִי מֵרַע יִרְאֵי אֱלֹהִים אֲמוּנִים תְּמִימִים וַיִּשְׁרִים
קָטְו לִפְנֵי רִשְׁעִים מְלֵאִים [ומלאים] נַחֲשָׁבוּ לוֹ דְבוּרִים¹.

עֲפָר וְאֶפֶר מִדְרֶךְ מְרָמָם הֵייתִי לְכָל־מְנַגֵּל
פָּרַע חֹבֹת לֹא לִי מִמִּשְׁכַּן לְכָל־עָגֹל
צֹק שִׁפּוּף עֲלֵיהֶם אָרַר קַלְלוֹת הַר עֵיבָל
קָרוּנִי בְּדֶרֶךְ כְּפִלְשֵׁת וְצוּר וְעַמְלֶק וְעַמּוֹן וְגַבְלִי.

רָאָה בְּצָרוֹת עֲבָדֶיךָ נִקּוּם נִקְמָתָם בִּימָה כְּמִכְאוּבֵיהֶם
[שְׁבוּר צוּרְרָמוֹ קִלַּע קְמִימוֹ]² שִׁיתָה מוֹרָא לָהֶם
תִּקְדַּשׁ קְדוּשַׁת שְׁמֶיךָ לְמַעַן בְּטַחֲדֶיךָ תִּחַזְקֶנָּה יְרֵיחֶם
תִּתְכַיֵּם בֵּין לֹא עֲבָדֶיךָ לְכָד הַשְׁלִיכוּ יְהִיבֵיהֶם.

[אֵל יְהִי לָמוּ מוֹשֵׁךְ חֶסֶד וְחֻנּוּן לִיתוּמִיחָה
בְּרַעַב לֹא יִפְדּוּ מִמוֹת]³ וְלֹא יִלְבְּשׁוּ מַעֲרַמֵּיהֶם
[שׁוֹמְמִם עֵינֵיהֶם עֲמָמָם לֹא מָהֶם וְלֹא מִהֶמָּהם]⁴
חֲזַק חֲסִידֶיךָ שְׁנוֹתָם בְּנַעֲיִמִים לְבָלוֹת וּבִטּוֹב יְמֵיהֶם.

ד.

[בכ"י 69 שלי כתיב בראשה: על היהודים המעוררים על התלמוד. שוח"ה].

אא"ב גג"ד. בנימין סימן *).

אֲרֵאֲלִים צַעֲקוּ חוּצָה (חוּסָה) מְרָה עַל־אוֹדוֹתֵינוּ
אֲרַף־מְלֵאכֵי שְׁלוֹם מִרֵי־בְקִיּוֹן לְבַבְתָּנוּ
בְּקוּם [נָבַל]¹ לְהַפֵּר בְּרִית צוּר עֲזָרְתָנוּ
וְאִיחָה כָל־נַפְלְאוֹתָיו אֲשֶׁר סִפְרוּ לָנוּ אֲבוֹתֵינוּ.

¹ בכ"י דְבָרִים [וכ"ה בכ"י שלי. שוח"ה]. (בכ"י אקספ': ומלאים נחשבו לא דברים).

² נגדר (בכ"י אקספארד: שרוד צורריך קלע קמין). ³ נגדר. וקרוי ששם המחבר משה. (א"א. גם פה שגה הרואה כי כנראה שם המחבר כמעט יצא מראשי התיבות הכותרות).

* עיין בעמודי העבודה ע' 54 סי' 42 וצ"ל שם חוצה במקום חוסה. ועיין צונץ ע' 354 סי' 17. ולדעתי היא ל' בנימין בר אברהם אחי בעל שבולי הלקט. גם נמצא בכ"י 69 ורשמתי עה"ג השנים והשלמתי גם החסרון.

¹ נגדר. ונראה שהיה כתוב עָגֹל. (בכ"י אקספארד גם כן: נבל).

תחנוני בני ישראל

וְבוֹרִיכָה עֲשֵׂי דְבָרוֹ אֲבוֹת הַגְּקָרָאִים
 גַּם אַתֶּם הִתְעוֹרְרוּ קָנִים וְגַהִי לְהַנְאִים
 דְּבָרַת חֲרַפַּת שְׁבַגְנֵנו וְלַעֲג וְקָלָם מְשֻׁנְאִים
 אֲבוֹתֵיכֶם אֵי־הֵם וְהַגְּבִיאִים.

הֲלֹא לָכֶם שְׁכֻמֵי־יָהּ בְּעֵדוֹת קָיִם
 הִתְעוֹרַר וּבְכוֹת־עַל־בְּגִיבְכֶם הַנְּעִים (הַגְּדִים) מֵאַחֲרֵם
 וְאַתֶּם מִחֻשִׁים אֶדְךָ הִמָּה בְּמַצוֹלוֹת יָם
 וְלֹא נוֹדַע מִקוֹמָם אִיִּם.

וְעָקוּ מָרָה וְהִתְפַּלְשׁוּ בְּאַפָּר רַעֲי הַמוֹנִי
 (וְיִד יְהִירִי) מְחַצְתֶּם וְרִצְצֶתֶם רֹאשׁ תַּנְיָנוּ
 חֲלָף חֲרַפּוֹת אוֹיֵב חֲרַף בְּלַעֲג לְשׁוֹנִי
 אֵי־הָ הַמַּעֲלָם מִיָּם אֶת־רַעֲיָה צֹאנֹו.

טָף וְנָשִׁים לְזֹאת בְּצוּם וּבְכִי וְגַהִי
 טָהַר עֲצָם שְׁמִים וּבְכִבִּי מְרוֹם יְבִהוּ
 וְעוֹרְרוּ מִלְּאֵד הַבְּרִית בְּקִנְיָתוֹ יִשׁוּמוּ וַיִּתְמָהוּ
 אֵי־הָ ה' אֱלֹהֵי אֱלֹהֵי.

פְּלָה מִחֲפֻתָהּ וְחָתָן מִחֲדָרוֹ בְּכָל־הַמוֹנִי
 פְּלִילִים יִשְׁלִיכוּ אֶרֶץ בְּשֵׁק וְאַפָּר רַפְדוֹנִי
 לְזֹאת יִסְפְּדוּ וַיִּלְלוּ מִפְּנֵי עֶקֶת שׁוֹמְנֵי
 לֹא אָמְרוּ אֵי־הָ.

מִה־תִּתְנִי פּוֹנֵת לְךָ תּוֹרַת שֹׁפָר
 מְעִילִי רַק־מִתֵּד הַתְּפִשְׁטִי וְהַצִּיעִי שֵׁק וְאַפָּר
 נְכַבְּדוֹת הַמְּדַבֵּר בְּךָ אִם יִהְיֶה לְחַפָּר
 אֵי־הָ שֶׁקֶל אֵי־הָ סֶפֶר.

סוֹד הַעֲרִימוּ עַל־תְּלַמוּד תּוֹרַתְךָ וּמְדַרְשׁוֹ
 סֶפֶרִים וּמִשְׁנֵים לְהַשְׁבִּית וְחַקֵּר סוֹדָם לְהַתְרִישׁוּ

(¹ נגד, ונראה שהיה כתוב וך וְהִיר, וא"כ הקריאה הנכונה היא: וד יהיר מְחַצְתֶּם וְרִצְצֶתֶם ראש תנינו, רמז למושה אהרן ופריעה. [שיער לנכון כי כ" ה בכ"י 69 שלי. שוח"ה]

תחנוני בני ישראל

עֲלֶיךָ יֵעוֹב חֲלָכָה כְּשָׁמְעוּ לַעֲגַב מְבִישׁוֹ
אֵיחָה הַשָּׁם בְּקִרְבּוֹ אֶת־רוּחַ קִדְשׁוֹ.

פָּקוּד וּנְקוּם נֶקֶם כְּרִית קִנְאֵת תּוֹרַתְךָ
כִּי אֵל־פֶּה הוֹרִיתָה מֵאֵז נִבְרוֹתֶיךָ
צֹר יִשְׂרָאֵל עַד מָתִי תָשִׁיב עֲבָרְתְּךָ
וְאֵיחָה קִנְאֵתְךָ וּנְבוֹרַתֶיךָ.

קִנְאֵת תִּקְנֵא עַל־תּוֹרַתְךָ הוֹרִיתָה מִשְׁמִיךְ
קִנְאֵת חֲכָמִים וְתַלְמִידִים הַמְרַבֵּיצִים תּוֹרָה לְעַמְּךָ
רְאֵה ה' פֶּן יִבוֹזוּ בִי מִתְקוּמָמְיֶיךָ
אֲנִים (אֵיחָה) אֵיפֶה חֲכָמֶיךָ¹

שִׁחַת רְשָׁתֶם שָׁמְנוּ יִלְבְּדוּ בָּהּ לִרְנָעִים
שְׁלוֹם רַב לֹא־הָבִי תּוֹרַתְךָ וְאִין פְּגָעִים
תְּמוּזָה וְהַשְׁתּוּמֵם עַל שְׁבָר חַטָּאִים וּפְשָׁעִים
וְאֵיחָה אֵהֵל מִשְׁבָּנוֹת רְשָׁעִים.

כְּרִית אֲמוּנִים נְצוּר² וְזָכוֹר חֲסָדֵי גְעוּרֵיהֶם
יִזְדַּע בְּגוֹיִם מְעוֹזְךָ כִּי אִתָּה גּוֹאֲלֵיהֶם
נִחַלְתָּךְ וְאֵל³ (וְאֵל) תִּתֵּן לְחֶרֶפַת עַמִּים וּמִחְגֵּיהֶם
לְמָה יֵאמְרוּ הַגּוֹיִם אֵיחָה־נָא אֱלֹהֵיהֶם.

ה.

[בכ"י 69 שלי כתוב כראשון: על היהודים המעוררים על התלמוד.]

א"ב. משה בר אברהם סימן*

אֲרִינְךָ דַּמְעָתִי יוֹמֵם וְלַיְלָה וְלֹא אֶחְשָׂה
מִפְּנֵי עֶקֶת רִשָּׁע וּמִפְּנֵי חַמַּת הַנִּשְׂפָּה

¹ הסופר השמיט בטעות הפסוק, ונראה לי כי אין מקום כי אם לפסוק הזה. והמשכיל יבין. [אמנם גם בכ"י 69 שלי לא נמצא]. ² בכ"י נצור. ³ אל. שזח"ה].

* עיין עמודי העבודה ע' 202 ס' 2 וצונץ 357 ס' 2. ונמצא גם בכ"י שלי ס' 69 אשר כמנו השלמתי ההסרון. שזח"ה.

תחנוני בני ישראל

כְּזַמַּת אֲוֹלָתוֹ וְעַץ לְהִכְחִיד נָעַם מִדְּרָשִׁי
דְּבָרֵי הַבְּרִית אֲשֶׁר צִוָּה ה' אֶת־מֹשֶׁה.

[וְזָכַר יְהוּדָה וְסָבַל דּוֹרֵשׁ אֲזוּן וְגִלּוּלִים] ⁽¹⁾
שֵׁת בְּלָבוֹ לְהַפּוֹד שְׂרָשִׁי דַת הַמַּעֲלִים
דְּרִישַׁת מִשְׁנָה וְסוּד תִּלְמוּד בַּחֲשָׁד לְהַעֲלִים
שְׁגֵי הַמְּאֻרֹת הַגְּדוּלִים.

הֵכִין רֶשֶׁת לְיַד מַעְגַל יִפַּת פְּעָמִים
הַגִּיזוֹן יִסּוּדֵי תוֹשִׁיָה לְחַבֵּל בְּמִצּוֹל תְּהוֹמִים
וְלָכֵן כְּנַחֲלֵי מַיִם עַל־מִשְׁלַת מַיִם
עֵינֵי עֵינֵי יוֹרְדָה מַיִם.

זָכְרוּ זֹאת וְהִתְאוּשְׁשׁוּ עַד ⁽²⁾ דְּבִנְקֵי קְהָמֵן
בְּצוּם וּבְכִי וּמִסְפֹּד לְשֹׂאת לְמָרוֹם עֵינַי
חֶסֶן הַמִּשְׁלָה כִּי־נִן מִלְּתָת לְאֵינַן
וּשְׁקַרְתָּ וְלֹא מִיָּיִן.

טָבוּ אֶהְיֶה תוֹשִׁיָה לְתַמִּיד בָּהּ מִשְׁנַנִּים
רְפָאוֹת לְחֶסֶם כְּנֶפֶת דְּבִשׁ וְחֶלֶב מְכוּנִים
זֶם עוֹלָ לְשׁוּם כְּאֵינַן וְלִהְיֶה הַגִּיזוֹנִים
צָחוּ מִחֶלֶב אֲדָמוֹ עֲצָם מִפְּנִינִים.

כְּפִטִישׁ יְפּוּצֵץ סֵלַע גְּמִשְׁלָה וְאֵשׁ לְהַמוֹנֵי
אֵילַת אֶהְיֶה וְיַעֲלֶת חֵן לְהוֹנִיָה בְּשִׁנּוּנֵי
לְחֵץ נוֹאֵל בְּמַחְשַׁבְתּוֹ לְשִׁבַח סֶפֶר זְכוּרֵי
דְּבָרֵי מִצּוֹת ה'.

מִצְנֻקֵי אֶרֶץ וְגִבְעוֹת עוֹלָם רְדוּמֵי מִכְפָּלָה
בְּתַחֲנוּן וּבְתַפְלָה קְדָמוֹ פְּנֵי שְׂבֵן מַעֲלָה
גְּאֻקַּת קַרְאֵי לְתַקְשִׁיב וּלְפִתּוּחַ אֲזוּנֵי בְּחִמְלָה
לְשִׁמוּעַ אֶל־הַרְגָּה וְאֶל־הַתַּפְלָה.

⁽¹⁾ נגדר. ⁽²⁾ [ככ"י שלי: עם וכך הוא נכון].

תחנוני בני ישראל

סֹדֵר ה' לִירְאוֹ מִימֵי קֶדֶם לְהִשְׁתַּעֲשׂע
 רָמָה¹ עֲרוֹת עַד הַיְסוּד בְּפִשַׁע
 עֵינָיו הָשַׁע וְאַזְנוֹ הִכְבֵּד בְּלִי לְהוֹשִׁיעַ
 אֶל־תִּתֵּן ה' מִאֲזוּי רָשָׁע.

פָּחַד וּפְחַת וּפַח פִּקֹּד עָלָיו לְהַעֲגִישׁוּ
 הָשׁוּב גְּמוּל חַטָּאתוֹ פָּצֵאן לְטֹבַח לְהַקְדִּישׁוּ
 צִמֹת יְקוּמוּ וּמַחֲה זָכְרוּ בְשִׁאָה לְהַרְעִישׁוּ
 יָשׁוּב עֲמְלוֹ בְּרֹאשׁוֹ.

קִוְיָה ה' קִדְמָה פָּגְיו הִכְרִיעָהוּ לְהַחֲרֹד
 מִזֶּחֶץ מִתְנַיִם בְּקִצְפֹךְ וּבִשְׂאוֹל אוֹתוֹ הוֹרֵד
 רָשָׁעוֹ פִּקוּד² עָלָיו בְּפִשְׁעָיו תָּמִיד לְהַתְגַּבֵּד
 (וְעַל קִדְקִדְז חִמְסוֹ יִרְד־²)

שָׁכַר זְרוּע רָשָׁע בְּחַטָּאוֹ לְוַכְחֵנוּ
 חַטָּאת אִמּוֹ מְלִימַח וְעוֹן אֲבוֹתָיו לְהוֹזִכִּירנוּ
 (תָּמִיד יְקוֹ לְאוֹר וְהִנֵּה חֹשֶׁךְ יִשׁוּפְנוּ)²
 לְעַת עֲרַב וְהִגָּה בְּלִקְהָה בְּטָרָם בְּקֹר אֵינְנוּ.

מִשְׂאֵל קִדְאֵי לְשִׁמְךָ תִּמְלֵא אֲשַׁכַּל הַכֶּפֶר
 זָרָה אוֹיְבֵיכֶם כְּמִיץ לִפְנֵי רִיחַ לְהַחֲפֹר
 שְׂעָה עֲתִירְתִּי אֲשַׁכַּל וְנִקִּים חֲזוֹת הוֹגְדָה בְּשִׁפּוֹר
 לְאַבְלֵי צִיּוֹן לְתֵת לָהֶם פֶּאֶר פִּחַת אֶפְרַיִם.

הִגִּי בְשִׁעֲשׂוֹנֵע דָּתְךָ מְשִׁיבֵי מִלְחָמָה שְׁעָרָה
 קָרָא לָהֶם שְׁגַת רִצּוֹן וְעַת בְּשׂוֹרָה
 חֲזוֹן גְּבִיאָד לְמַיִם כְּהַשְׁמַעְתָּ לָהֶם בְּהַדְרָה
 כִּי מִצִּיּוֹן תִּצְאָ תוֹרָה.

זָכְרָנוּ ה' בְּרִצּוֹן עֲמֶךָ וּפְקִדְנוֹ מִמְעוֹנִים
 וְאַמִּץ לִבְנוֹ לְעִבְדְּךָ שְׂכֵם אֶחָד בְּרִצּוֹנֵינוּ

¹ [שם: רָשָׁע דְּמָחָ. שו"ח"ה.] ² נגור.

קָרַב קִין יְשׁוּעָה וְקַיִם מֵאָמַר הַזְּיוֹנִים
וּמַחָה ה' אֱלֹהִים דְּמָעָה מֵעַל-כָּל-פְּנִים.

ו.

על ספרי הקדש שנגנבו.

אא"ב גג"ד סימן (בנימון)*.

אֲוֹחִילָה קִירוֹת לְבִי בְּזִכְרֵי אֶתְרֵיךָ
אֵשׁ דָּת כְּתַבְתָּנִי בְּזִרְוֹעַ רַחֲמֵיךָ
בְּנִסְעֵ הָאָרוֹן עֲדוֹת בְּרִית כְּתַבְתָּ
וַיֹּאמֶר מִשָּׁה קוֹמָה ה' וַיִּפְצוּ אֲיָבֶיךָ.

גֹּי מִקְרַב גֹּי לְקַחְתָּ בְּאוֹתוֹתֶיךָ
גְּלוֹי שְׂכִינְתְּךָ הוֹפְעֵת עֲלֵיהֶם בְּהַדְרָתְךָ
דָּגוּל מְרַבָּה שׁוֹבָה אֵלַי רַבְבוֹתֶיךָ
קוֹמָה ה' לְמַנוּחָתְךָ.

הַעֲלִיתִי עַל לִבִּי וְאָזְכֹר בְּהַרְצֵן (בחרץ)
הֶסֶק פְּתִי בְּאֵשׁ וְרָה לְחַפְרֵן
וְעַתָּה אֲשֶׁר בְּמִקְדָּשְׁךָ עָלָה הַפְּרִץ
קוֹמָה אֱלֹהִים שִׁפְטָה הָאָרֶץ.

זֹאת אָשִׁיב אֶל-לְבִי בְּמַעֲבְדֶיךָ
זְדֵי עַמִּי חַיִּים שְׂאוֹל בְּהוֹרִידֶךָ¹
חֲרָפוֹת הוֹרְפֶיךָ הַלֹּא-תִכְזַר בְּפִקְדֶיךָ
קוֹמָה עֲזֹרְתָה לָנוּ וּפְדֵנוּ לְמַעַן חֲסֹדְךָ.

טָפְסַר הוֹקֵם עַל רֹאשׁ מַפְזִיךָ
טָעַן לְהַעֲלוֹת אֶת-אָרוֹן מְעַזְךָ

* עיין עמודי העבודה עמוד 53 סימן 11 וצונץ עמוד 354 סימן 15 ולדעתי הוא לר' בנימין בר אברהם אחי בעל השבולי לקט. עיין למעלה סי' א' וסי' ד'. גם נמצא בכ"י 69 שלי וממנו השלמתי החסרון. [שוח"ה].

¹ בכ"י בהודיעך. [וכ"ה בכ"י 69 שוח"ה].

תחנוני בני ישראל

יְדוּ בְשִׁלְחוֹ פְרִיץ עֲזָה בְּהַרְגִּיזָךְ¹
 וַעֲתָה קוּמָה ה' אֱלֹהִים לְנוֹחֵךְ אֲתָה נֶאֱרֹן עֲדָךְ.

כְּשֶׁרֹן מִתְהַלֵּךְ בְּאֶמֶת וְתָמִים לְעַבְדְּךָ
 כְּמַעֲט קֶצֶפֶת כְּהִרְאוֹתוֹ סֶפֶר מִחֲמַדְךָ
 לְהַגְקֶם גַּם תוֹרַתְךָ לְעֵינֵי עַבְדֶּיךָ
 קוּמָה ה' אֵל גִּשְׂא יָדְךָ.

מִזְקֶדֶת מְגִלַּת נְהִי הַחֲרָטָה בְּרִשְׁיוֹם
 מִשְׁפָּטָה שְׁפָטָת וְהוֹסַפְתָּ כְּהֶמָּה לְקִיּוֹם
 גַּם בְּרִית תוֹרַתְךָ לְגִקוֹם אִים
 קוּמָה אֱלֹהִים רִיבָה רִיבָךְ זְכוֹר חֲרַפְתְּךָ מִנִּי-נִקְּבַל כָּל-הַיּוֹם.

סָבָא בְּכָלִי בֵּית הָאֱלֹהִים לְעַנֵּשׁ
 סַעֲרַת חֶמָּה אִסְפָּתָ עָלָיו לְכַנֵּשׁ
 עֲתָה הִלְא־תִפְקֹד מִחֲרַפְיָךְ לְאֲנוֹשׁ
 קוּמָה ה' אֵל יַעֲז אֲנוֹשׁ.

פְּקֹדֶת שׁוֹרֶפֶת עֲצָמוֹת מֶלֶךְ אֲדָמוֹנִי
 פְּקֹד הִלְא־תִפְקֹד לְתוֹרַת תַּחֲבִמוֹנִי
 וְצַמְתָּם הַמִּיתֵם בְּקֶצֶפְךָ² וְתַחֲזוּ עֵינֵי
 (צַמַת רִשְׁעִים
 בְּקֶצֶפְךָ)
 קוּמָה ה' הוֹשִׁיעֵנִי.

קָרַע לְבִי (מִחֲרַף דַּתְךָ)³ בְּקֹדְעָהוּ
 קָלוֹנִי גָלָה לְשֹׁבֵר עֹז זְרוּעָהוּ²
 רָשַׁע כְּגִבָּה אִפּוֹ הַכְּנִיעָהוּ
 קוּמָה ה' קִדְמָה פָּנָיו הַכְּרִיעָהוּ³

שְׂאוֹל יוֹרִיד שְׁלַח־יָד בְּכַתְבֵּי
 שְׁמֹד יִשְׁמִדֶם נוֹרָא עַל סְבִיבֵי
 תְּלַבְשֵׁת קַלְלָה יַעֲטֶם בְּזוּרַע רְהָבֵי
 יָקוּם אֱלֹהִים יְפֹצְצוּ אוֹיְבָיו.
 (שְׁמוֹד יִשְׁמֹד רִעִים
 עַל כָּל סְבִיבֵי)

¹ בכ"י בהרעיוך [וכ"ה בכ"י 69. שוח"ה]. ² נגדד ע"י החוקר. ³ הסופר טעה וכתב הניעהו הכריעהו, והשמיט הפסוק, ונראה לי כי במקום הניעה צ"ל הכניעהו, ושהפסוק הזה יבוא לסיום הבית. [בכ"י 69 שלי כתיב: הניעהו הכריעהו (וכן בכ"י אקספארד) ואח"כ גם הפסוק קומה וגו'. שוח"ת].

1] באפך החרימם האשימם הצמיתם להכסה
 נערם והריקם מיניעם בלי מחסה
 ימיהם המעט ומתניהם המעד לשסה
 קומה יי באפך הנשא.

מלה פניהם קלון ומחה יקום
 נצח תהי אחריתם להכרית שמם
 חמאת אבותם לזכור (תזכור) ועון אמם
 עתה אקום יאמר יי עתה ארומם.

זכור יי לבני אדום להעד
 קומי ודושי בת ציון להסעד
 וידעו כי אלהים בישראל להתעד
 אתה תקום תרחם ציון כי עת לחננה כי בא מועד]

ז.

א"ב משה בר אברהם חוק סימן *

אבות עולם ישגי מכפל מהלכם
 מחשים עד עת קץ על-עולליכם
 בינו לשאת בעדם רגה ותפלה בהולכם
 המזכירים את ה' אל-דמי לכם.

גזעי יעקב שנים עשר שבמי קהלו
 שקרו להתפלל לבלו אמר כבוד בהיכלו
 דין תורתו לתבוע מ [מצרו] המתקומם למולו
 ואל תתנו דמי לו.

1) נגדרו שני הבתים האחרונים שהיה בהם בודאי שם בנימן. (א"א: אמת הוא כאשר ציינתים בדפוס לרמו את שם הפייטן).

* עיין עמודי העבודה עמוד 202 סי' 1 וצונץ 357 סי' 1. גם נמצא אצלי בכ"י 69 והשלמתי ממנו החסרון. שוח"ה.

2) נגדר. ואולי היה כתוב קוד או מדם.

הֲלֹא מֵאֵן רָעָה גֵאֲמֵן הַשִּׁיב בְּעֵסִי
 הַמִּקְבֵּל מִיָּד לְיָד שְׁגִי לַוְחוֹת מַעֲשֵׂי
 וְאִיךָ עָתָה לְקַחְיָה חֲטָפוּיָה יַחַד מִכְּעֵסִי
 [הַיְדוּסִים יְדֵי עֲשׂוֹן¹].

זֹאת הַתְּעוּדָה בְּיִשְׂרָאֵל מִנִּי קָדָם מִשְׁעֲשֻׁעָה
 בְּגִדֵי אֱלֻמְנוֹת לְבָשִׁי וְהִסִּירִי עֲדֵי שְׁעֲשׂוּעָה
 חֲנֻנִי לְקוֹנֵךְ וְאֵל תִּתְּנִי פּוֹנֵת לְחַמְיָעָה
 קוֹלֵךְ מִכִּי וְעֵינֶיךָ מִדְּמָעָה.

טָסְקָרִי רוּם מְשַׁרְתִּי אֵל נוֹרָא וְעֲלִיּוֹן
 רָגַשׁ שְׁוָעָה הַשְּׁמִיעֵנִי לְפָנֶיךָ וְזֹאת תִּבְעֵי
 וְהִירִים חֲטָפוּ תוֹרְתוֹ וְנִשְׁעֵן עֲשׂוּנִים יְרִוּוֹן
 מִלְּאֲכִי שְׁלוֹם מִרְ יִבְכְּיוּן.

כָּל־בֵּית יִשְׂרָאֵל יִתְאַסְפוּ יַחַד בְּזִרְיוֹת
 אֲנָשִׁים וְנָשִׁים לְקְרוֹא עֲצָרָה וְלִשְׁקוֹד מְזוֹחוֹת
 לְזוֹחֵן יַעַן גָּבַר מַחְמַד עֵינֵינוּ לְהַבְּזוֹת
 וְנִצְוָמָה וְנִבְקָשָׁה מֵאֱלֹהֵינוּ עַל־זֹאת.

מִהַחֲפֵץ בַּחַיִּים לְיִתֵּר פְּלִיטָה הַנִּשְׁאָרָה
 בְּאֵין חַיּוֹן וְנִבְיָא וְאֵין זְבַח וְכִפָּרָה
 נוֹסְדוּ יַחַד זָרִים לְשִׁלּוּחַ יָדָם בְּעֵבְרָה
 לְקוֹחַ אֶת־סֵפֶר הַתּוֹרָה.

סוֹד מַחְשְׁבוֹת רָשָׁע יַעֲצוּ עֲבָדֶי לַמֶּלֶךְ
 רָפוּס וְרִמּוּס תּוֹרַת חֶסֶד בְּסָחוּב וְהַשְּׁלֵךְ
 עֵינֵי חֲשָׁכוֹ עַל קְרִיעַת תּוֹרַתִי בְּהִיבְכֵךְ
 בַּתְּעַר הַסֵּפֶר וְהַשְּׁלֵךְ.

פָּחְדוּ בְּצִיּוֹן חֲטָאִים מִפְּנֵי פַחַד ה'
 הַעַת הַרְאוֹת כַּח מְשַׁלְּתוֹ לְדוֹן דִּינִי

¹ נגד חטאיו.

תחנוני בני ישראל

צַעֲקֵתִי קָשׁוּב לְנֶקֶם נִקְמַת תּוֹרַתְךָ לְעֵינַי
וְעַתָּה יִגְדֹּל־נָא פֶּה ה'.

קוֹמָה ה' רִיבָה רִיבָה מֵאוֹיְבֵיךָ כְּלֵהֶם
מִתְנִיחֶם תְּמִיד הַמַּעַד וּמֵלֵא קִלּוֹן פְּגִיחֶם
רְשָׁפִים בְּאֵשׁ חֲרוֹנָךְ וּבְרוּחַ סוּפָתְךָ תִּבְהִילֵם
תִּתֵּן לָהֶם מִגִּנְת־לֵב תִּפְאֲלֶתְךָ לָהֶם.

שִׁבְרֵם פֹּהם חֲמַתְךָ וּתְגַם לְמִשְׁפַּחָה וּבְזוֹת
חָרַב נִקְמַת נֶקֶם בְּרִית לַחַזוֹת
תִּפְאֲרֵת כְּבוֹדְךָ לְמַעַן יִדְעוּ הַכֹּל בְּמַחְזוֹת
כִּי יַד ה' עֲשׂוֹתָה זֹאת.

מִהָר לְשֵׁלֶם גְּמוּלָם בְּרֹאשֵׁם וְעֵינֵינוּ יִשְׁרוּן
זְרֻעֶךָ הַגְּדוּלָה לַחֲשׂוֹף לְעֵין חֲבַצְלֵת הַשְּׁרוּן
שִׁבְחֶךָ אֵן תִּנּוּ הַכֹּל וְיַעֲדוּ בְּכִשְׁרוֹן
אֵין בְּאֵל יִשְׁרוּן.

הָשִׁב שִׁבּוֹת עִמָּךְ וּבְנֵה מִקְדָּשׁ אֲרִיאֵל
קָיִם נֶעַם דְּבָרְךָ וּבֵא לְצִיּוֹן נוֹאֵל
חֲזֹק וְאִמִּיץ הֲרֵאֵינוּ נִקְמַתְךָ בְּצַר נוֹאֵל
וְיִדְעוּ כִּי אַתָּה אֱלֹהִים בְּיִשְׂרָאֵל.
(אל מלך).

ח.

על האסורים והיושבים במצור.

א"ב. משה סימן *

אֲחֵינוּ יִשְׂרָאֵל הַסְּעוּרִים
בְּמַצוֹר וּבְמַצוֹק סְגוּרִים

(* עיין צונץ עמוד 407 ושם מביא כי המחבר הוא שמואל. (א"א: וכן נראה מראשי התיבות בשורות האחרונות אשר ציינתים בדפוס ע"י סימן * כזה) והנה סליחה זאת נמצאה גם אצלי בכ"י כמו למעלה סי' א' ולמטה סי' י"א ועל ידו השלמתי פה החסרון במאמר מוסגר בין שני הצאי מרובע. שוח"ה.

תחנוני בני ישראל

גְּעִיתֶם פְּעֵלָה לְמִשְׁפִּיל וּמְרִים
[דְּרוּחְקֵיהֶם וּסּוּבְכִיהֶם]¹ יִפְּלוּ בְּמַכְמוּרִים.

הַנִּסְפָּרַע לְיִשְׂרָאֵל מִכָּל־צָרֵיהֶם
וּמִצִּילָם מִיַּד שִׁסְיָהֶם
נִזְרָב יִזְרָב חוֹנִים עֲלֵיהֶם
חֲרוֹן אַפּוֹ יִשְׁלַח בָּהֶם².

טוֹב לָבֵשׁ גִּקְמָה³
יְהִי צָבָאוֹת מִפְּקֹד צָבָא מִלְחָמָה
כְּלָה שֵׁטֶם וּבְךָ־הָאָמָה
לְבַל יִמְשְׁלוּ לְכָן־תְּמִימָה⁴.

מְלָכֵי אֶרֶץ וְרִזְגִים
נִתְצָבוּ עַל־כֶּךָ מֵאֲמִינִים
שְׂרִידֶיךָ עָלֶיךָ גִּשְׁעָנִים
עָבוּר כִּי אֲתָה שִׁמְעֵ אֶל־אֲבִיּוֹנִים.

פְּקֹדֶיךָ בְּצָרָה
צִוָּה יִשְׁנֶעְתֶּם מִהָרָה
קָרַב חֶסֶדְךָ וְהוֹצִיאֵם לְאוּרָה
רְוָחָה יִמְצָאוּ מִתּוֹךְ צָרָה.

שְׁתִּילֵי שְׁלֶשֶׁת הַגְּדוּלִים
שָׁמַךְ מִיַּחֲדִים וּמִהַלְלִים
תִּפְדֶּם מִיַּד [עֲרָלִים]⁵
מִגְּלוֹת וּמִשְׁכֵּי וּמֵאֲבִירֵי־הוֹלָלִים⁶.

שְׁמֵרִים הִפְקֹד לָהֶם מִמְרוֹמִים
מְלָאכֵי שְׁלוֹם וּמְלָאכֵי גַחֲוִים
וְהוֹצִיאֵם מִמִּסְגַּר הַיּוֹת לָךְ מְרוֹמְמִים
אֵל מְלָךְ יוֹשֵׁב עַל־בֶּסֶס רַחֲמִים.

¹ נגרה. ² [בכ"ו שלי. טוב לובש.] ³ [בכ"ו שלי: בכן תמימה. ובכ"ו 69: לכן.]

ז.

א"ב*).

אָסְפוּ אַבּוֹת וּבָנִים
בְּצוּם וּבְכִי וּבְתַחֲנוּנִים
גְּעוּשִׁים וְרַגְזִים מִהַמּוֹנִים
דָּאִים וְעֵלִים עֲלֵינוּ כְּעַנְנִים.

הוֹרִיתָה צַפָּה לְהַעֲמִיד לְעַם
וְרָאָה חֶרֶב בָּאָה בְּזַעַם
זָעוֹק וְתִקְלַע לְהַזְחִיר לְעַם
חֶרֶב פְּרָדְתָּבוֹא וְתִשְׁחִית וְתִזְעַם.

טִיסַת חֶרֶב תִּיּוֹנָה
יְדִידֶיךָ רֵאִים שְׁנוּנָה
כָּלֶם כְּדַעִים לְפָנֶיךָ בַּתְּחִנָּה
לְגוֹד לְהַשִּׁיב חֶרֶב אֶל נִדְנָה.

מִתְנַחֵם עַל־הַרְעָה שְׂמֶךָ
נָא הִנָּחֵם עַל־הַרְעָה לְעַמֶּךָ
שִׁיחֵם קִשְׁבֵּם מִמְרוּמֶיךָ
עַל אוֹיְבֶיךָ [אוֹיְבֵיהֶם] תִּשְׁפֹּךְ זַעֲמֶךָ.

פָּדָה אֱלֹהִים אֶת יִשְׂרָאֵל
צָוָה יִשְׁעֵתְנוּ הָאֵל
וְקַצֵּץ וּשְׂכוֹר זִרְעֵי יִשְׁמַעֵאלוֹ!
רְחַמֶיךָ רַחֵם וְחַיֵּשׁ לָמוֹ גֵּאֵל.

[שְׂמַיִנוּ מֵאֲנָשֵׁי דַמִּים
תִּנְקוּם נִקְמַתֵנוּ מִמֵּתִקוּמִים!]

(* עיין צונץ עמוד 408 סימן 18 ושם הוא מביא ג"ב כי שם המחבר היה שמואל א"א: וכן ציינתי בדפוס את שם הפייטן כי בכ"י 69 אשר כעת לפני כתיב שמור מלא בשורה הקודמת לאחרונה). גם נמצא בכ"י 69 שלי וממנו השלמתי החסרון. שוח"ת.
1) נגרה.

תחנוני בני ישראל

שִׁמְרֹ וְשִׁמּוֹרָ [בְּתַחֲוִי לְךָ לְעוֹלָמִים
אֵל מְלֶךְ יוֹשֵׁב עַל כִּסֵּא רַחֲמִים.

י

א"ב. יהוא חזק סימן*).

בְּטַלּוֹ בְּעַלְי מַעֲשִׂים	אֲמוּנֵי עַתִּים אֶפְסוּ
דָּוָחוּ עוֹמְדֵי ⁽¹⁾ בְּפָרְץ	גְּדַרֵי גֵדֵר גִּוְעוּ
וְצָרְפֵי קָהָל מִתְקַנִּים	הַעֲמָדִים בְּעֶלְבוֹן צַבּוּר
חֲמַתָּךְ אֵל מִשְׁכָּכִים	זַעֲקִים לְךָ אֲדוֹן
יְדֵי עֲנֵי מַחֲזִיקִים	טָרְדוּ פַתְחֵי יָד
לְרַעֲבִים מֵאֲכִילִים וּמְפַרְנְסִים	פְּנִסִים גְּרִים וְדֹלִים
נִשְׁאַרְנוּ לְבוֹשׁ ⁽²⁾ וְלִכְלָמָה	מָשׁוּ וְנָחֹו וְאִינָם
עָנוּנוּ וְהִמְרִינוּ חֲיִינוּ ⁽³⁾	סִנְרָנוּ וְנִמְכַרְנוּ לְאֲכָזְרִים
צָרוֹת מְצָרוֹת הַצָּרוּנוּ	פָּעְרוּ עַלְיֵנוּ פִיהֶם
רוּחַנוּ קָצְרָה לְצֵאת	קָצְנוּ בַחַיִּים מִפְּגִיחָם
תָּרַנוּ לְחַלּוֹתֶךָ בְּתַעֲגִית	שִׁחַרְנוּ לְיָמִין לְעֹזְרָה
הַשְׁתַּתַּף עָמְנוּ בְּצָרוֹתֵינוּ	יָהּ עֲשֵׂה לְמַעַן שִׁמְךָ
אֲזוֹן גִּאֲקַתְנוּ וּשְׁעֵנוּ	וְאֵל תַּנְעִילֵנוּ בְּתַעֲגִיתְנוּ
זְכוֹר חֲסִדֶיךָ הַרְאֵשׁוֹנִים	חוֹשֶׁה לְעֹזְרָתְנוּ אֲדוֹן
כִּי אֵין לָנוּ גֹאֵל וּמוֹשִׁיעַ אֶלָּא אַתָּה.	קָרֵב לָנוּ גֹאֲוֵלָה

יא.

על האותות והסימני הנגורין על הצבור.

א"ב. בנימן סימן**).

אֲתוֹתֵינוּ לֹא־רָאִינוּ וְאֵין יוֹדַע לְעַתּוֹת
כִּגְדֵי בְּנָדִים בְּנָדוּ אִשׁ קִנְאָתְם לְחַתּוֹת

(* עיין צונץ עמוד 370. ולדעתו החום המחבר יואל חזק (א"א: וכן ציינתי בדפוס ע"י סימן כזה והמנוח ז"ל רצה לנקד תיבות יה השתתף ואל אֲזוֹן בשורות). גם בכ"י 69. שוח"ה. (1) נגדר. (2) אולי צ"ל לְבִשְׁתָּ. (3) כן הוא בכתב יד. ונ"ל שצ"ל עָנוּ וְיִמְרְרוּ חֲיִינוּ או וְהִמְרִנוּ. [בכ"י 69 והמרו].

** עיין עמודי העבודה ע' 58 סי' 18 וצונץ 355 סי' 34. ולדעתם הוא קרוב כי היא גם כן לר' בנימין בר אברהם אחי בעל השה"ל. וגם הסליחה הזאת נמצאת אצלי בכ"י כמו סי' א' וסי' ח'. וממנו השלמתי גם פה החסרון בשני חצאי מרובעים גם נמצא בכ"י 69 שלי. שוח"ה.

תחנוני בני ישראל

גַּם כָּל־מַחְשְׁבוֹתֵם לְהַשְׁנִיא וּמִגִּין וְדַתּוֹת
שְׁמוֹ אוֹתָתֶם אֲתוֹת.

דָּתֵיהֶם שׁוֹנוֹת וּמִשְׁתַּנּוֹת וּמִפְחָדֶם אָנוּ חַתִּים
הַיֹּסֵדֶם יַחַד עָלַי יַעֲרִימוּ סוּד וְחוֹרְתִים
וְאֵיהָ קִנְאָתְךָ וּנְבוֹרְתֶיךָ הַעֲוִרוֹת רַבּוֹת עֵתִים
בְּזוֹרַע נְטִינָה וּבְמוֹרָא גְדוֹל וּבְאוֹתוֹת וּבְמוֹפְתִים.

זְכַרְזוֹאת אוֹיֵב בְּכָל־מוֹצֵא וּמְבוֹא
חֹרֵף בְּנֶאֱמָה נְכוֹז עִם קָדְשְׁךָ לְהַלְעִיבו
טוֹעֵן אֵיחָ אֱלֹהֵי הַמִּשְׁפָּט רִיב רִיבו
שִׁיתִי אֲתֵתִי אֵלֶיךָ בְּקִרְבוֹ.

יּוֹם יוֹם וּבְתִבּוֹ עָמַל וְעָלַי יִתְמַרְמְרוּ
כְּבוֹדֵי מַעֲלֵי הַפְּשִׁיטוֹ וְאָדָר שְׁלֵמוֹתֵי הַמִּירוֹ
לְבַשְׁתִּי חֲרָדוֹת מִפְחָדֶם וְאִירָא כִי יֹאמְרוּ
הֲלֹא שְׁאַלְתֶּם עֲבָרֵי דַכָּךְ וְאֲתַתֶּם לֹא־תִנְבְּרוּ.

מָתִי תַעֲשֶׂה בְרָדְפֵי מִשְׁפָּט אֵילוֹת מְחוֹלָל
נָקָם תִּלְבֹּשׁ וּקְנָאָה תַעֲטֶה וְהוֹדֵם לַחֲלָלִי⁽¹⁾
וּסְבָלוֹ⁽²⁾ עַצְתֶּם וּמַחְשְׁבוֹתֶם⁽³⁾ וּבְעֵלִילוֹתֶם לְמוֹ עוֹלָל
מִפֶּר אֲתוֹת בְּדִים וְקִסְמִים יְהוֹלֵל.

עֲזָרָה יִשְׁעֶךָ לְעִמְךָ לְהַצִּילוֹ מִיַּד מִשְׁנָאוֹ
פֶּן יֹאמֵר אוֹיֵב יְכוֹלְתִי וַיִּתְפָּאֵר בְּדַתְנִשְׂאוֹ
צִירוֹ אֵיחָ הַשָּׁם בְּקִרְבוֹ שֵׁם מוֹרָאוֹ
אוֹת לְבַלְתִּי הַכּוֹת אֲתוֹ כָּל־מִצְאוֹ.

קָצִים וְזִמְנִים עָבְרוּ וְנִפְשֵׁי כָל־תָּהָה לְתַשׁוּעָתְךָ
רִיבֵי לְמָתִי תִרִיב וְתִפְרַר בְּעַם עֲבָרְתְּךָ
שְׂאוֹן זָרִים תִּכְנִיעַ בְּמֵאֵז נוֹרְאוֹת בְּעִשׂוֹתְךָ
וַיִּרְאוּ יֹשְׁבֵי קִצּוֹת מֵאוֹתְתֶיךָ.

⁽¹⁾ נגרד. [בכ"י 69 נורם לחלל. שוח"ה. (וכן בכ"י אקספארד)]. ⁽²⁾ נגרד.

תחנוני בני ישראל

תִּלְבִּישׁ בְּשֵׁת וּבְלֶמְדָּה כָּל־וּבְעָלֵי מִדְּנֵי⁽¹⁾
 בְּגָדֵי יִשְׁע וּמַעִיל צְדָקָה לְעִטּוֹף אָמוֹנֵי
 נֹגְשֵׁי יְבוּשׁוֹ בַעֲשׂוֹתָדָ עִמִּי לַגֹּד מִוְנֵי
 אוֹת כִּי אָעֲלָה בֵּית־הָ.

נְעִטּוֹ חֲרָפָה וּבְלֶמְדָּה (המגדילים לחרפני)⁽²⁾
 מְדַהֶבֶת נֹגֵשׁ כִּי תִשָּׁבֵת וְתָשׁוּב לְרַחֲמֵי
 נְאֻדְרֵי חֲשׂוֹף וְרָנַע קְדִישְׁךָ בְּאֲשֶׁר הוֹחֵלְתָנִי
 עֲשֵׂה עִמִּי אוֹת לְטוֹבָה וְיִרְאוּ שְׁנָאֵי וּיְבוּשׁוֹ
 כִּי־אֲתָה ה' עֲזַרְתָּנִי וְנִחַמְתָּנִי.
 (אל מלך.)

יב.

על מחטמי שכבי.

א"ב. בנימן חוק סימן *

אֲנִי־הֲלִי כִּי־גֵרְתִי מִשְׁךְ אֶהְיֶה קָדָר וְנַעֲתָם
 בֵּין אֲרִיזוֹת וּפְרִיזֵי חַיִּוֹת הַחֲדָקִים מִתְלַעְזוֹתָם
 גָּאִים הַקַּפְאִים עַל־שִׁמְרֵיהֶם בְּחַיֵּיהֶם וּבְמוֹתָם
 הַשִּׁכְבִּים עַל־מִטּוֹת שֵׁן וּסְרָחִים עַל־עֲרֻשְׁתָּם.

רָחַה הַדְּבַחְתִּי וְאִין דָּרַשׁ בְּיַד עַמִּי הָאֲרָצוֹת
 הָיִיתִי חֲרַפְתִּי מִשָּׁל בְּגוֹיִם שִׁמְמוֹת נִחְרָצוֹת
 וְתִשְׁתַּפֵּךְ לְאָרֶץ מְרֵרְתִי בְּהִשְׁתַּפֵּךְ לְקִלּוֹן וּשְׁמִצוֹת
 אֲכַגִּי־קָדֵשׁ בְּרֹאשׁ כָּל־חַוִּיצוֹת.

וְאֵב עֲרֻכוֹת שְׁדָרְנִי וְעוֹרֵר עָלַי חַנִּיתוֹ
 חֲצִיזוֹ וּקְשִׁתוֹתָיו דְּרוּכוֹת בְּאִפּוֹ וְחַמְתוֹ
 שְׁנָף גְּבֻלְתִּי בְּסַחֲוֹב וְהַשְׁלֵךְ, אֲךָ פִּגְרִי גְּבֻלְתוֹ
 בְּלֶם שְׁכָבוֹ בְּכָבוֹד אִישׁ בְּבֵיתוֹ.

(1) נגד. (* נגד. [בכ"ו 69: המגדילים עלי לחרפני. שוח"ה].

(* עיין עמודי העבודה עמוד 53 סי' 12 וצונוץ עמוד 354 סי' 16. ונמצא גם בכ"ו 69 שלי אשר השלמתי ממנו החסרון. לבד בשורה אחת הנגד גם אצלי. שוח"ה. (א"א: ואני השלמתי מכ"ו אקספארד.)

יִדְעֵנוּ ה' כִּי צָדֵק מִשְׁפָּטֶיךָ עַל אֲמָתֶם
 כִּלְהַבְּרָה בְּחֶמְהָ צִוִּיתָ עַמְּךָ וַיִּתְמוּ בְּחַטָּאתָם
 לְלַעֲגַת וְקָלָם שָׁלַח־יָדְךָ לְסַחֵב בְּהוֹצֹתָם
 הַנְּאֻהָבִים וְהַנְּעִימִים בְּחַיֵּיהֶם וּבְמֹתָם.

מִתִּי תִחַשֵׁף זְרוּעֶךָ לְבַקֵּשׁ שְׂאֵרֵי הַנִּבְדָּחָה
 גִּדְחֵי עַמְּךָ אֲשֶׁר הִדְחַתָּם בְּחַטָּאתָם וְאִין מְנוּחָה
 קָפוּ תִמּוּ בְּיַד־אֹיְבֵיהֶם גִּחְשָׁבוּ כְּצֹאן טִבְחָה
 וַתְּהִי גְבֻלָתְךָ פְּסוּחָה.

עֲצֻמוֹת מֶלֶךְ אֲדוּם שִׁדְפוּ הַלֹּא־פְקֻדָתְךָ לְנַקְמוֹ
 [פְּקוּדָה] עֲצֻמוֹת עֲבָדֶיךָ [הַמוֹצֵאִים מִקְּבֻרוֹתָם] יוֹם בְּיוֹמוֹ
 [צוּרֵי] הַצִּרִים הַשֵּׁב פֶּעַל אֶל חֵיקֶם לְשִׁלְמוֹ
 לְכֵן פְּקֻדָתְךָ וַתִּשְׁמִדֵם וַתֹּאכֵד כָּל זָכָר לְמוֹזִי'

קִוְיָה ה' בְּאַפְּךָ הִנְשָׂא בְּעִבְרוֹת צוּרֵי וְנֹאֲוָתָם
 רִנְּשׁ צְבָאָם תִּכְרִית וַתִּמְחָה מִדּוֹר אַחֵר שְׁמוֹתָם
 שֵׁם וּשְׂאֵרֵי תַתֵּן לְעַמְּךָ וְעוֹד בְּחַיִּים חִתָּם
 יָבוֹא שְׁלוֹם יְנוּחוּ עַל מִשְׁכְּבוֹתָם.

תָּן ה' מַה־תַּתֵּן אַחֲרֵיךָ וְקִלּוֹן וְשִׁמְמוֹן
 בְּשִׁטְףָה מִכָּה לְשִׁטְףָה צָרִים מִתִּי² עַמְּךָ יַעֲרִימוּן
 גַּפְשׁוֹת חֲסִידֶיךָ עַל־רֹב שְׁלוֹם וְשָׁקֵט יִנְעֻמוּן
 יִחְיוּ מִתִּיךָ גְּבֻלָתִי יְקוּמוּן.

יֹסֵחַ ה' בֵּית גֹּאִים מִתְּקוּמָמִים¹ [תַּמְשִׁחִיתִים]
 מִקְטָן וְעַד גְּדוֹל טָף וְנָשִׁים כָּל עִיר מְתִים]¹
 נִכְרַד שְׁמוֹ הַגָּמֹל טוֹבוֹת וְשִׁפְטֵי אֲמָתִים
 אֲשֶׁר לֹא עִזַּב חֲסִדוֹ אֶת־הַחַיִּים וְאֶת־הַמְּתִים.

חֲסִידֶיךָ הַרְבִּים זָכוֹר וְלֹא כִמְעֵשָׂה הַשָּׂאֵל
 זוֹלָתְךָ יַעֲשֵׂה לְמַחְכָּה לוֹ כִּי אִין [עִיר] גֹּאֵל

¹ בכל אלו המקומות נגרד ע"י החוקר. ² בכ"ו 69: מתי.

קָנוֹא וְנָקַם לְשִׁמְךָ מִן קְבוּד [והכרת צר נואל]¹
וַיִּדְעוּ בִּי אֲתָה אֱלֹהִים בְּיִשְׂרָאֵל.

(כל הסליחות הנ"ל נמצאו גם אצלי בכתב יד 69 שלי. שו"ה)

א"א: על הסליחות והקינות האלה במספר י"ב אשר הצבתי אותן בדפוס בשם ידידי ההכם ר' שו"ה ראיתי להוסיף עוד שלש אחרות אשר העתקתי מכ"י אקספארד הנ"ל, כי גם מאלה בת קול יוצאת ומכרות על הגזרות והמאורעות בעיר רומא. ואלה הן:

קינה יג. מתחלת אבות עולם אמת אולם, על שריפת ספרי התלמוד, אשר כבר הרפסתי במאנאצין שלי שנה ב' עמוד 17 מכ"י אחר אשר בקאזאנאשא ברומא, היא מיוסדה על פי א"ב ואח"כ התום בנימן בר אברהם העניו חזק. והוא הפייטן אשר לו שייכים גם התחנונים למעלה סימן א' ד' ו' י"א וי"ב. השניונים אשר הסגרתו הם מכ"י שו"ה אחרי הרפסתי את הקינה ע"פ נוסחת הכ"י באקספארד.

קינה יד. העתקה מכ"י אקספארד היא לר' יחיאל על שריפת התורה. ודפי ערות ההכם צונין בספרו לישעראטורג. עמוד 351 הוא ר' יחיאל בר יקותיאל אשר קונן כי שריפת אש היתה בבהכ"נ ברומא ביום י"ז אלול שנת 1268 ונשרפו אחד ועשרים ס"ת כאשר כתב בחרו המתחיל, "זוכרי תעודה".

קינה טו. על שריפת הקדוש ר' אליה העתקתי מכ"י מערצבאכער במינכען נומ' 86 ברשימה נקראת "אהל אברהם" וצריך לחקן שם הטעות בשם של ר' אליה ובזמנו אחרי שבררתי היטב בכ"י מה שנכתב למעלה בראשית הקינה בכתובה דקה מן הדקה. הקינה היא נרשמת גם ע"י ההכם צונין בספרו "זינאנא. פאעזיע" ע' 34 ושם העתיק מתוכה איזה חרוזים לל"א וכתב ששמו היה ר' אליה בר שמואל והוא נשרף על קדוש השם לפי הכ"י 804 דע ראססי ביום כ' תמוז (1. יולי 1298) ולפי הכ"י של וואטיקאנא ב' תמוז תת"ש. והנה מה שנוגע אל הכ"י בואטיקאנא ודאי שאב צונין את דבריו מספרו של אססימאני ואין לי כעת מקום לברר את דברי האססימאני אשר כנודע רובם הם בלי הנהגה ובחינה מיושרה. אך אחרי ראיתי את הכ"י דע ראססי אוכל להעתיק פה מה שכתב שם וז"ל: תוכיחה על פטירת הצדיק והקדוש ר' אליה בר שמואל נכתוויא* ביום שבת כ' בתמוז בשנת אלף ומאתים ושלשים להרבן הבית שבב"א** ע"ל. והנה השנה הזאת נזכרת גם בקינה האחרונה אשר נדפסה עמוד 33. וההכם ר"ל כהן*** בעיר רעס כתב לי בענין זה וז"ל:

"עדות ברורה ששנת אלף ומאתים ושלשים להרבן הבית היא שנת ה"א ג"ח (1298) כי נמצאה פעמים בסדר הדורות דפוס ווארשוויא (1883)

(* ר"ת נפשו בטוב תלין וזרעו יירש ארץ.

** ר"ת שויבנה במהרה בימינו אמן.

*** הוא אשר חבר השבון הלוחות בשם "מפתח לקבוע עתים". ונוכל לומר עליו שהוא

מבני יששכר יודעי בינה לעתים.

דף קי"ג וז"ל: "ר' יעקב בדרשי . . . העתיק פירוש המשניות מהרמב"ם מערבי לעברי ואומר בהקדמתו לסי' נשים שהיה אז ה"א נ"ח ליצירה ואלף ר"ל לחורבן ואלף ת"ר (לפי הנהגת המחבר תר"י) לשטרות." וכלם מסכימים בכרור גמור לשנת ה"א נ"ח אשר בו חל כ' תמוז ביום 1 יולי 1298 למספרם וכן הוא דעת החכם צונץ נ"ע וע"פ שלשה עדים יקום דבר. אבל מה שכתוב בכ"י דע ראססי כי כ' תמוז היה בשבת זה מן הנמנע, כי לעולם לא יהול כ' תמוז בשבת, ובשנת נ"ח היה ביום ג'. ולפי זה גם הכ"י של ואטיקאנא וגם הכ"י של מערצבאכער צריכים תיקון לפי מה שבררתי."

הקינה הזאת וגם האחרת על שריפת הקדוש מצאתי גם בכ"י ר' שוח"ה הנ"ל ושם כתוב למעדה רק "על המאורע" ותו לא והשנויים אשר הסגרתו בפנים לקמתי מכ"י זה. קינה ט"ז הדפסתי על פי נוסחת הכ"י באקספארד. - ועוד זאת לדעת כי גם בספר "איגרות שד"ל" חלק ד' כבר נדפסים איזה מתחנונים האלה ונמצאים בתוכם שנויים בכמה מקומות, אך רובם ככולם שם הם טעות הדפוס ועל הקורא לעיין בהם ולהבחין ביניהם מה שיש לקרב משינויים ההם ומה שיש לרחק מהם.

יג.

אבות עולם אמת אולם, לזאת לכם להתעוררה
 בטרם בוא יום אין בן, אור שמש ונהרה
 נבעות הן גם להן, צאת ועמוד בשורה
 דעת על מה מעל, יצאה זאת הגזרה
 היש האל (גואל) בישראל, ותורתו (ותורה) אשר הורה
 ואיך צורה צר רודה, צור תעודה התום תורה
 אי משנה וגמרא, אי חכמה מפוארה,

זעוק בכל עיר עלי שעיר, החורי באין מחרד
 חיל שביה שבמי יה, פליטת עם הנשרד
 טף ונשים וישישים, בשפל ובמורד
 ישבו על צר קם על גדודיהו לפניו לרד
 כי צדה ויד הרה, במחמדיו היות נטרד
 לאין רועה כצאן תועה, בנוים אין תורה
 אי משנה וגמרא, אי חכמה מפוארה,

מה תחשה לזאת משה ואהרן רועה אמוני
 נבל כי זם [זה] הדכיא, עדת חכמי ונבוני
 סבָּרִים המורים, כהלכה מסיני
 עם תלמוד החמוד, מזהב פז ופניני
 פירושים ומדרשים, אשר בם אורו עיני
 צבי הלכות הערוכות, על ספר התורה
 אי משנה וגמרא, אי חכמה מפוארה,

קומי רון קרוא בנרון, תורה מאין הפוגות
 ראש אשמור בלב שמור (סמור) מפחד חיל תוגות
 שאון בוגדים כי צדים, להשיג גבול ומחוגות
 תלמודך ורו סודך, בחנפי לעני מעוגות
 *בלי להיות תושיות, תורת על פה להנות
 *נבליהן לאמר הן, על כן תפוג תורה
 אי משנה וגמרא, אי חכמה מפוארה,

*יצאו נא בני חתונה, וכלות מהופתם
 *מקום פארם תת אפרם, על ראש (שוש) שמחתם
 *נאנחים ומר צורחים, ועל לחייהם (לחיים) דמעחם
 *בהשתרר צר צורך, להניא חוק תורותם
 *רוב חכמות הרמות, על סדרי משנתם
 *אשר האל בם הואל, באר את התורה
 אי משנה וגמרא, אי חכמה מפוארה.

תחנוני בני ישראל

*בת עמי אל תדמי, קוראותיך לספר
 *ראש נוריד בעפרך, התפלשי באפר
 *הלילי אללי לי, איה שוקל וסופר
 *מזימת צר פן תפצר, להכות את קרית ספר
 *העובר ומתעבר, ובראת אל כופר
 *עורה יה לזאת, פן ימוש ספר
 התורה
 אי משנה ונמרא, אי חכמה מפוארה,

*נשבע אל לישראל, לעם נכרי בלי למכור,
 *ידידותם ואם נחתם, עונם עמק עכור
 *וכי יקראו ימצאו, הנמצא בלי לנכור
 *חוק אולם חוק עולם, לבל יבושו להכור
 *וזכור ושמרה התורה, ולא תשכה לסכור
 *קרני אור כאז ליאור, כי נר מצוה ותורה
 אי משנה ונמרא, אי חכמה מפוארה,

י.ד.

על שריפת ספר תורה.

במר נפש אהגה, ואקונן ואהים אוי אל הלקח ארון האלהים.

*יהי הלילה הוא, גלמוד מרננה
 וישכנו עליו אופל ועננה
 גם כוכבי נשפו, מאורם במעונה
 יכהו ויועמו, וחפרה הלבנה
 אל יחד במניין, כל ימות השנה
 ובמספר ירחים, אשר ברא אלהים.

במר נפש

*חבצלת שרון, בכבי ואנקה
 תתרוי לו לא תהיה לך לפוקה
 האורה והגה, הקהל חוקה
 אחת לקרוא אל אלהינו בחוקה
 אולי יתעשת מדבר בצדקה
 לזאת שיבו תוהים, לפני האלהים.

במר נפש

*ידידים בקשו מאלהינו על זאת
 ודפקו בפתחיו ושקרו במוזוות
 ושוב משמן בשרכם, להכחיש ולהרוות ודמכם
 לרצון כשה תמים, פני מכין רוות וכעולות מחים, שם הר אלהים.

במר נפש

*אלהי ישראל, יושב הכרובים
 בסיני נגלית, לבנים החביבים
 ורת אל הורשתם, אילת אהבים
 בקולות וברקים, וענן ולהבים
 ואין אש הצתה, בארון וברובים
 והושבתה בזהים, משכנות מבטחים.

במר נפש

*לובש עז ונאות, חקת בתורה
 כי תצא אש ומצאה קוצים עם סירה
 שלם ישלם, המבעיר הבעירה
 ותמור אש דת, מה נביא כפרה
 ובמה אקדם לכה, ברוח נשברה
 ולבות נאנחים, הם זבחי אלהים.

במר נפש

תחנוני בני ישראל

הלא בבינונית, תשלום חובינו	הנן אם נגדך, בפשענו חבנו*
תורה מורשה, נתת לנו	ואיכה מעידית, גבית מנו
זכור כך נתאחים, אלהי האלהים.	אם עונותינו, עברו ראשינו
במר נפש	
בלהב אש אכולים, נתונים לכלייה	זוכרי תעודה אל, וסיפרי תושייה*
יה שלהבת יה	כמו אחד ועשרים, נשרפו בשאייה
וכסויי נוהים, אליך אלהים.	לבכי לזאת נדהם, וסוער כאניה
במר נפש	
מעם קנית, להכלך כשפר	קדוש יעקב אנא, כעסך הפר*
לעמך למען לא יבוש ויחפר	והמאורע יהיה לפדיון ולכופר
יובלו שמחים אל בית האלהים.	וכל הנמצאים כתובים בספר
במר נפש.	

זו.

קינה על שריפת החסיד והקדוש ר' אליה שמסר עצמו לשריפה
על קדושת השם בשנת נ"ו לפ"ק
יום ב' י"ב לחדש תמוז תהי נפשו צורה בצדור החיים.

חטאנו צורינו סלח לנו יוצרנו:
אלי אלי למה עובתני,

ביד הצר הנם מכתני

צרות רבות ורעות הראיתני,

צדק משפטיך ואמונה עיניתני.

עניתני ביד צר הצורך,

הוא אשר מדנים [מדינים] יעורר

חשב לצרף רבים ולברר⁽¹⁾

חמה יצאה וסער (וצער)⁽²⁾ מתנורר

חטאנו צורנו סלח לנו יוצרנו.

מתנורר עלי בועם (בסער)⁽²⁾ עברתו,

ה' אלהים למשפט שמתו

על גולת אריאל ועדתו,

שפך כאש חמתו.

חמתו נתכה כאש בעונותינו,

על רוח אפנו נלכד בשחיתותינו

וינקש ברשת פח טמנו,

גם שב גם ישיש בנו.

חטאנו

⁽¹⁾ כך בכ"ו דע ראססי ובכ"ו האחרים: חשב לצרתי [לצרה] רבים לברר [ולברר].

⁽²⁾ בכ"ו דע ראססי.

תחנוני בני ישראל

בנו נכשל זקן ונשוא פנים,
 שבע קלון ורוגז והרונים
 עליו אשא הגא והי וקנים,
 ואעשה [אעשה] מספר כתנים.
 כתנים אספור כי גדל כאבי,
 על אבי אבי פרשי ורכבי
 והי כאש בוערת עצור בקרבי [בלבי],
 אליך - ה' גלית את ריבי.

חטאנו

ריבי נעלם והבלים יחלק באפו,
 אויב הושק אלילי כספו
 לבוא כאש ובמים הרפו,
 וזה ישראל טוב אויב ירדפו.
 ירדפו אויב באש קנאתו,
 ביגון שאולה הוריד שיבתו,
 מלאכי שלום יצאו לקראתו [לחברתו].
 וכבוד עשו לו כמותו.

חטאנו

במותו ויעל עולות ברצון [עולת נדבה ורצון]
 נפשו בשמחה ובטוב לבב בעלצון [ועלצון]
 לפניו נוהם [לפני נהג] יוסף כצאן,
 תמים יהיה לרצון.
 לרצון בנות ישראל [בנות ציון עליו] בכינה,
 ותקראנה למקוננות ותבואינה
 על כן כל ידים תרפינה,
 ועיניו אל קדוש ישראל תשעינה [תראינה]. חטאנו

תשעינה [תראינה] עינינו [עיניו] אל קדוש ישראל,
 וכל ישורון יעידו אין כאל
 גם כל צבא מרום יעידו [יעידון] לפני אל
 מי כעמך ישראל.
 ישראל עמך בא כאש ובמים
 לזאת נשבר לב מיוחדך פעמים
 וימס לבנו [לבבינו] והי למים
 ובהעלות הקדוש ר' אליהו השמים
 [בהעלות ה' את אליהו בסערה השמים] חטאנו

השמים עלה ועדתו תמהו
 איה [לאמר איה] אלהי אליהו
 והאלהים עזבו לנסותו ובהנהו [ובהנהו ליתא בכ"י]
 כי איש אלהים קדוש הוא.

תחנוני בני ישראל

הוא את נפשו חייה עם גבוהים
 בצרור החיים את ה' האלהים
 נתן כופר נפשו בעד כמהים
 ישב עולם לפני האלהים.
 חטאנו

אלהים ירך עשוני ויעצבוני [ידיך עצבוני ויעשוני]
 ביעותיך צימתוני [צמתותני] וחעציבוני
 כל מכברי לפניהם [לפנים] הזילוני
 יבושו ודים כי שקר עוידוני [עותוני].
 עוידוני [עותוני] וחולל הישיש מפשעינו
 עונה ודוכה מעונותינו
 וה' הפגיע בו את עון כלנו
 ובחבורתו נרפא לנו.
 חטאנו

לנו המו אחי [אחינו] בארץ שבים
 וינהמו עליו עדתו כנהמת ים
 על כי הניף צר ידו בעיים
 ויתנצלו בני ישראל את עדיים.
 חטאנו

עדיים נוצלו [ניצלו] כי שבעה נפשנו
 הלעג והבוז לגאיוונים אויבינו
 הלא אתה תשוב תחיינו
 ומתהומות הארץ תשוב תעלינו.
 תעלינו ויהי הסדך לנחמנו [לנחמני]
 אף מן קמי ומשנאי תרוממנו [תרוממני]
 עליון על כל רמים [גוים] * [תשימוני]
 תרב גדולתי ותסוב תנחמנו [תנחמני].
 חטאנו

תנחמנו [תנחמני] והביאנו [והביאני] לציון ברינה
 ויהיה [והיה] קודש סהרה ואתננה
 ברוננו רחם תזכור לעפר מי מנה
 אתה תקום תרחם ציון כי עת להננה.
 חטאנו

(* וכן בכ"י דע ראססי.)

מזו.

סליחה שחיברוה הקהל הקדוש מרומא כשנדון למיתה בד"ה¹)
כמהר"ר אליהו הקדוש זלה"ה.

בני נכר כרוב כח ואונים
העניים והאביונים.
שובה עלינו [עלימון] בהמון רחמך
וקם שאון בעמך.
שערו שער ורעמו [רעמון] פנים
בככי יבואו ובתחנונים.
כי נפשינו דאכה ואנונה
מפני הרב היונה,
ליום צרה ותוכחה ונאצה
על העושק ועל המרדצה.
לדרוש אל האובות ואל האמים²)
ואלה המשפטים.
רפו ידינו ואור עינינו נתם
משיח יי' נלכד בשחיתותם.
מוקמר מוגש לפנים לפניי
אשה הוא ריה ניהוח ליי'.
כי גזרה היתה בעוד יום או יומים
ויעל אליהו בסערה השמים.
בצרור החיים את יי' אלהיו
כי קדוש הוא לאלהיו.
אראלים וחשמלים יצאו לקראתו
הנה שכרו אתו ופעולתו.
והוא מרומים ישכון וזרעו יכון עדי עד
אלהיו התשבי מתושבי גלעד.
ונשתו מי נוזליהם כל ישתיון
מלאכי שלום מר יבכיון.
זרע [וקני] ישורון ואלופי תורה,
סר המצנפת והרים העטרה.
תדוש עמים בעברה וטובם כחרק
שש ועושה צדק.

אלהינו [אלהים] בעלוננו אדונים
תבוא לפניך שיה מענים
אביונים ודלים קוראי שמך,
כי כבדה יד משנאיך וקמך
בעמך רבו היום יגונים
יהר אלופים וסגנים,
כתחנונים קרמנוך אל אמונה,
וירד הדרה והמונה ושאונה,
יונה נטושה ונחוצה,
כי כל ישעה וכל הפצה,
מרוצה לעשות ולהרבות סמים,
עמך להעביר או להרנ מטים
משפטם בשפטם וגור דין כנחתם,
כי עלינו כל מחשבותם ומועצותם
בשחיתותם נמסר קדוש יי'
כפר בעדו ובעד כל עם אמוני
ליי' העלה גדבה נפשו בשמים
יבוא באש או תעבירו במים
בשמים בעלותו רבו נגוהיו
ומקום קדושי ישראל וגבוהיו
אלהיו העלהו למרום בקדושתו
יבוא שלום אל מנוחתו
פעולתו וצדקתו עומדת לעד
וה' הטוב יכפר בעד
גיל ושמתה נאספו כל יהויון
הן אראלים צעקו ויהמיון
יבכיון במר נפש וברוח נשברה
השמיעו בקולם ויועקו מרה
עטרה ביד אום תריע ותדק
ותפגע בשיש מחוק כל בדק

¹) לפע"ד הוא ר"ת ברוך דיין האמת. בכ"י שוח"ה כתוב למעלה רק "על המאורע"
ובכ"י דע ראסני "אחרת למוריני ר' אליהו הקדוש וצוק"ל". ²) כן צריך להיות כאשר נכתב
בגליון הכ"י ולא האיתנים כאשר נכתב בפנים בכ"י כי לשון הפסוק בישעיה י"ט ג' ואל האמים
ואל האבות וגם החרו סמים, אמים מוכיח עליו.

צדק לבשתו וענוה

כנסת ישראל מקוננת והוה
 דוה השימוה נוגשים ורודים
 הנרירו עדים והצניפות והרדירים
 סופדים אצילים ונשיאי עדה
 בבתי החצרים ובשכיות החמדה
 תעורה ותורת אמת אלהים [אל] הנחלתנו
 תחת לא עבדנוך בפרך העברתנו
 זנחתנו וסיכרתנו ביד אדונים קשים
 ובטלו קרבנות וניחוחים ואישים
 הנגשים בקדושה עם אחיהם הלויים
 ועמך לחרפה וירושלים לעיים
 חיים ביגון חיינו ושנותינו כאנחה
 היתה לנו דמעתינו ללחם וארוחה
 שמחה וששון אלהים ממנו השבתה
 ואתמול עמים לפנינו הצמתה
 הורשת לאומים ותשלחם

השיבנו כמאו ועל הרעה תנחם
 תרחם על עבדיך בארץ נבוכים
 משלו בנו רש ואיש תככים
 מוכים ונרדפים עד השברים
 ואויב עשקנו והשביענו מרורים
 לבקרים השחית גוע וכדה סעיפים
 משכנותיך והיכלותיך היפים
 עטלפים ישבו [ישכנו] שמה ודיות
 ויונת אלם כרהל וכאילי נביות
 חיות סבכונו דשים ואוכלים
 ירדנו מגבולינו ובאו בגבולים
 ישמעאלים ומואבים והנרים
 שמונו כשיש [כמים] וכחויץ לעוכרים
 ערים ויושביהם בידם נתת
 לו מתנו בידך ומה גם עתה
 אתה יי אבינו גואלינו
 נא למענך אם לא למענינו
 חרפתנו ראה והבט ממרומיך
 בניהם מלט והושיעה ברחמיך
 שמך הנשגב איום ונורא
 ותחי [ותהיה] סתר לנו ביום עברה

ומות מהיים בחר ואיוה

כל היום דוה.
 בגותיה מקוננות ובניה נהים
 על שדים סופדים.
 וכל בית ישראל ואיש יהודה
 לתורה ולתעודה.
 עליון על כל גויי הארץ נתננו
 אתה אלהים זנחתנו.
 היום כאלף ומאתים ושלשים⁽¹⁾
 וגם הכתנים הנגשים.
 גולים ונדים במדברות ובאים
 ונכחרים מות מהיים.
 יגענו באנחתינו ולא מצאנו מנוחה
 וערבה כל שמחה.
 ותמכרנו בלא הון וארצנו שיחתה
 אתה ירך גוים הורשת.
 נחית כצאן עמך ותנחם
 אתה תקום תרחם.
 נסעו מיטבתה אל הבוכים
 והנה עבדיך מוכים.
 טרופי חיות ואכולי נמרים
 חדשים לבקרים.
 נתן למשיסה יעקב וישראל לגרופים
 לחפור פירות ולעטלפים.
 ומרעהו [ומרעה הוא] לבפירים ומעון אריות
 היא מתהלכת בין החיות.
 עבדים משלו בנו ואויבינו פלילים
 אהלי אדום וישמעאלים.
 גבל ועמון ועמלק קמו כצרים
 ומלאו פני תבל ערים.
 ולשון עבדיך בצמא נשתה
 ועתה יי אבינו אתה.
 אנחנו החומר ואתה יוצרנו
 יקרא שמך עלינו אסוף חרפתינו
 וזכור אהבת שלשת תמימך
 לבד בך נזכר שמך.
 ייראה ותגלה עלינו מהרה
 אף ישועתנו בעת צרה.

⁽¹⁾ בכ"י שזח"ה הנוסח כל כך שנים.

קראנוך יי אלהינו יי אחד	בעת צרה ועת נירא ונפחד
ישע וצדקה תצמיח יחד.	אנא למען שמך לזרע המיוחד
ובשרינו ישועה חסד ופדיון	יחד תנאלני אל עליון
ועלו מושיעים בהר ציון.	תוציא ממסגר אסיר ואביון
נשמחה ונרננה בישועתך	ציון תביאנו אל הר נהלתך
לדור ודור נספר תהלתך.	ואנחנו עמך וצאן מרעיתך
תפלתינו רצה כקרבן ואשה [אשה]	תהלתך נספר ולא נחשה
תורה צוה לנו משה,	קרבינו אליך בטרם תנשה

לכבוד ידירי הרב החכם הנעלה מו"ה שלמה זלמן חיים האלברשטאם נר"ו.

הקינה ראיתי והנה נרפסה בויניציאה בשנת תל"א במחזור ספרדים, והיא על גזירות פולוניה בשנת תי"ו, וקרוב מאד שהמחבר היה מאיטאליא גם מצד צורת הפסקות (ottave) גם מפני צחות הלשון, אעפ"י שיש בה טעות מרוקרק (חמש עשרה . . . גאונים). — והא לך מה שנרפס בראשה:

„קינה היא וקוננוה קהלות הקדושות אשר בויניציאה יע"א על אחינו בית ישראל אשר נפלו בחרב במדינת פולוניה ואנפיה וסביבותיה, ועל מות אין מספר מהחכמים העצומים ומהגאונים המופלאים בעונות במיתות משונות, ובמגלת קינות תקוננה המקוננות למה נצח במגינות תהיינה הערים החברות ההנה מלאות דם הללים ודם עניו ישתה חומר והארמה אשר תחתיהם, בשנת יצילך מפח יקו"ש קראוה בכאב לב כנכוד ראש ובשפה רפה ויהי אחרי המגפה“.

ועתה אם טוב בעיניו לחזור להרפיסה ידפיסנה, כי יקרה להמצא ואולי לא נודעה כלל אל בני פולין, וישלח אלי עקסעפי א'.
וכה לחיים כרצון אוהבו המכבדו ודו"ש
פירארא ב' ניסן תרל"ד לפ"ק. יצחק ברוך הלוי.

קִינָה*.)

יִסְלַד לְבַאיִשִׁים בְּרַב חֵילָה | בְּשִׁבְרוֹן מִתְנִים וְחִלְחָלָה
וְכָל עֵין תִּזְיֵל בְּמַר דְּמַעַה | לְצָרָה זוּ כָּל־שִׁמְעֵי שִׁמְעָה

(* הקינה הזאת היא בראשי התרונות „יעקב בר משה הלוי“. אולי הוא ר' יעקב בר' משה הלוי החתום בשו"ת דבר שמואל סי' י"ט בשנת ת"ד והחתום שם סי' שע"ה בשנת תכ"ח לראש שבעה רבנים שחקרו לנתן העותי ואשר כתב שיר בראש סי' בינה לעתים לר' עזריה פיגו (עו' וצ"ל לרח"נ ע' 159). שוח"ה.

בְּגֵי צִיּוֹן בְּפֹז מַסְלָאִים
 לְגַבְלֵי חָרָם נִחְשְׁבוּ בָעַם
 וְחַטּוּבִים עִתָּהּ וְחַנּוּאִים
 בְּשִׁבְרֵי נֶבֶל הֵם בַּעַת זַעַם
 כְּדַמֵּן וּבְאַשְׁפָּה לְעֵינַי רוּאִים
 זֶהְבַּ תְּדַרְתַּת הוֹדֵם הִכִּי הוּעַם
 אֲנִי עוֹקְלִים הִלְכּוּ בְּשִׁבִי
 רְאוּ אִם־יֵשׁ מִכְּאוֹב כְּמִכְּאַבִּי.

רְשָׁעִים כָּל־אֶחָד לְאִיד שָׂמַח
 וְאוֹיְבֵי שֵׁשׁ עָלַי וְהִרְחִיב פִּי
 וּמִטָּה רִשְׁעֵי צִיָּן וְכֵן צָמַח
 מִשְׁנַעַע בִּי נִנְעַ וּכְל־נִגְפָה
 בְּאַבְרֵי שְׁלֹט בְּכָל־רַמְחָה
 וְלֹא הוּעִיל שִׁהֵם וְלֹא יִשְׁפָּה
 בְּכִסְפִּי אֲבִדְתִּי וּבִזְהָבִי
 רְאוּ אִם־יֵשׁ מִכְּאוֹב כְּמִכְּאַבִּי.

מְעֵלִים עַל־כָּל־מַעֲלָה עָלוּ
 בְּגֵי זֶרַע עִם אֲבָלֵי הַמֶּן
 יִשְׂרָאֵל הַשְּׂוִיִּים בְּיַד נִתְּלוּ
 עָלַי עֵץ וּכְמוֹ בְּגֵי הַמֶּן
 בְּיָמֵינוּ נִשְׁבּוּ וְגַם נָלוּ
 בְּיַד גּוֹי אֲבֹרֵי בְּגֵי כַחֲמֵן
 בְּיָתוֹם אָנֹכִי וְחַי אָבִי
 רְאוּ אִם־יֵשׁ מִכְּאוֹב כְּמִכְּאַבִּי.

שָׂאוּ נְהִי עַל חֲמֹשׁ עֲשָׂרָה
 אֲשֶׁר נִתְּלוּ יַחַד בְּיוֹם בֹּא צָר
 גְּאוּנִים כָּל־אֶחָד וְכֵן מוֹרָה
 לְזַרְעָם וּקְהָלָם בְּעִיר מִכְּצָר
 הִכְזָּה שׁוֹם שָׂרֵשׁ וְרֹאשׁ פְּרָה

בְּקוֹל נְהִי יִבְכוּ וּבִילָלָה
 אֲבוֹי עַל־בִּי הָיוּ בְּיוֹם רָעָה
 לְאֶבֶל כְּנוּרֵי וְעוֹנְבֵי
 רְאוּ אִם־יֵשׁ מִכְּאוֹב כְּמִכְּאַבִּי.

עָלַי אָבִן אֲזוּ אֵל וְעַל עֲצִים
 חֲרוֹן אַפּוֹ שִׁפְדָּ וְלֹא בְּנוּ
 וְעִתָּהּ בִּי יָרָה לְבַד חֲצִים
 וּכְמַעֲטָה קָטַת מִמֶּנִּי וְאַבְדְּנוּ
 וְרוֹדְפֵינוּ נְעִים וְגַם נְצִים
 וְלֹא שָׁוָה לָנוּ בְּבִרְחָנוּ
 הָיוֹת קַל בְּנִשְׂרָ וְרִיץ בְּצִבִי
 רְאוּ אִם־יֵשׁ מִכְּאוֹב כְּמִכְּאַבִּי.

קָלוֹן כָּל־עִיר וְעִיר וּבִיו קָרְיָה
 לְעַתָּה כּוֹאֵת נַעֲשֶׂה הַדָּר תִּבְלַ
 מְקוֹם לְמוֹד תוֹרָה וּפְהוֹ־קוֹרְיָה
 (Polonia)

מְלֵאִים נָא יַגּוֹן וְרֵב אֶבֶל
 תְּמִירַת שִׁיר זָמַר אֲשֶׁר הָיָה
 בְּתוֹכָן הֵן עַד גְּבוּרֹת בְּבָל
 מְשׁוֹשׁ רַבִּי גָלָה וְכָל טוּבִי
 רְאוּ אִם־יֵשׁ מִכְּאוֹב כְּמִכְּאַבִּי.

כְּמַבֵּת חֲרָב הַמְדַקְרִים
 הִלֵּא הָיוּ לָרֵב בְּגֵי עַמִּי
 וּמִדְּמָם נִתְּמַלְאוּ עָרִים
 וְאִיו מִכִּיר מִי זֶה וְזֶה הוּא מִי
 זִקְנִים שָׁם יִחְדּוּ וּבַחֲוִירִים
 וְלַחֵם אֶכְלוּ אֲבָלֵי לַחֲמִי
 בַּעַת גְּבַר אוֹיֵב וְאִישׁ רִיבִי
 רְאוּ אִם־יֵשׁ מִכְּאוֹב כְּמִכְּאַבִּי.

הלא השאירונו עוד בְּחַיִּיהֶן
 וְאַלֶּה יוֹתֵר אֲבָלוּ אָנוּ
 בַּעֲנַן כִּי נִתְּלוּ בְּדוֹדֵיהֶן
 וְעַל בְּרַחֵם חֲסֹו וְלֹא עָנּוּ
 וּמִי יִתֵּן מוֹתֵן כְּמוֹת כְּזָבִי
 רְאוּ אֱמֹ־יֵשׁ מִכְּאוֹב כְּמִכְּאַבִּי.

וְעַל צָרַת נַפְשׁ זַקְנֵינוּ
 זְקָנִים שָׁקֵנוּ יְסוּד חֲכָמָה
 סְחָבוּס בְּזַקְנָם מִשְׁנֵאֵינוּ
 כָּרַב עֲזוֹת פָּנִים וְיָד רָמָה
 עַדִּי סָפּוּ תַמּוּ וְאִזִּי לָנוּ
 אֶקְוֶנָּה מִרְ בִּי־כְל־זְכוּת תַּמָּה
 בְּכִלְיוֹם מְקוּמִי וְעַד שְׁכַבִּי
 רְאוּ אֱמֹ־יֵשׁ מִכְּאוֹב כְּמִכְּאַבִּי.

יְרַחֵם אֵל עַל־כָּל־פְּלִיטָתָם
 וְכָל־עַמּוֹ עִמָּם בְּצֹאת חַפְשִׁי
 יִשְׁמַח תוֹךְ בֵּית תַּפְלֵתָם
 וַיִּכְנֶה הַיִּכְלִי וּבֵית קֹדְשִׁי
 יִמְהַר יְחִישׁ אֶת־גְּאוּלְתָּם
 וַיְדוּד לָהֶם יִתְּיָה נְשִׂיא
 יִקְוּם בָּם כָּל־מֵאֵמֶר נְבִיא
 לְיִשְׂרָאֵל גּוֹאֵל וְאֵל יִבִּיא.

וְלָמָּה כַּחַם צַר וְיָד קָצַר
 כְּמִר אֵילִיל שְׁחָרִי וְגַם עַרְבִי
 רְאוּ אֱמֹ־יֵשׁ מִכְּאוֹב כְּמִכְּאַבִּי.

הֲלֹא סֶדֶד אֶלֶף תַּיִת כְּגַסְיֹות
 כְּבֵא צָרִים בָּם גַּעֲשֵׂה חֶרֶן
 כְּנִקְרִים נַחֲשָׁבוּ וְנִקְרִיֹות
 כְּלִי שוֹם בֵּית מִקְדָּשׁ מְקוֹם קָרְבָן
 כְּנֹוֹתֵיהֶם לֹא־עוֹד כְּזֹוִיֹות
 וַיִּלְדִּיהֶם לֹא־עוֹד בְּבֵית רַבָן
 כְּגִי אָדָם הִיּוּ כְּגִי לְבִיא
 רְאוּ אֱמֹ־יֵשׁ מִכְּאוֹב כְּמִכְּאַבִּי.

הֲכִי סֶפֶר תּוֹרָה לְיָדָם בָּא
 גַּעֲלִים עָשׂוּ כּוּ לִבָּה רַגְלָם
 וּמִי שָׁמַע בְּזֹאת וּמִי נָבֵא
 גְבוּאָה זֹאת עוֹד כָּל־יְמֵי עוֹלָם
 אֲשֶׁר לֹא כְּתוּב עוֹד לִבָּה חוֹבָה
 כְּעַמִּי בָּא לְצֹאת יְדֵי כָלָם
 כְּנַפְשִׁי נִסִּיתִיו וּבִלְבָבִי
 רְאוּ אֱמֹ־יֵשׁ מִכְּאוֹב כְּמִכְּאַבִּי.

לְחַבּוֹת בַּעֲלֵיהֶן כְּעֵינֵיהֶן
 כְּצִיּוֹן נְשִׁים כְּאֲשֶׁר עָנּוּ

הערות ותקונים

מאת שוח"ה.

קובץ על יד שנה שלישית קינות ומליחות.

	עמוד	שורה
קינה וכו' אל לי לי וכו' כבר נדפסה במחזור שאלוניק היקר במציאות ומצאתי שם אלה השנויים:	5	
אחרית. שם: באחרית.	7	5
ללקוט. שם: וללקוט, כמ"ש בכ"י רומי.	2	6
לא עזבו וכו'. שם: לנהר הושלכו וכו' כמ"ש בכ"י רומי.	5	—
היום והשמש ברוך. שם: השמש בְּרוּךְ.	13	—
עמי. שם: בת עמי, כמ"ש בכ"י רומי.	18	—
בפחות. שם: כְּפָחוּ.	25	—
מן שורה 11, "בבל", עד שורה 22, "ברו", חסר בדפוס שאלוניק.	7	
בשורה שלפני האחרונה: שְׁלֵשָׁתָּה. שם: שְׁלֵשָׁתָּה.	—	
אני כדאי. שם: אָנוּ כְּדָאִין.	3	8
יפשוטו. שם: הַפְּשִׁיטוּ.	18	—
מה. שם: מִי, כמ"ש בכ"י רומי.	19	—
חמדתם. שם: חמדת, כמ"ש בכ"י רומי.	23	—
הראם. שם: הַרְאָה.	9	9
חלקך. שם: חִלְקִים.	13	—
אכתריך מהוללי. שם: אכתיר מהללי, כמ"ש בכ"י רומי.	17	—
קינה וכו' למי אוי וכו' נדפסה כבר במחזור שאלוניק, ואח"כ במחזור סביוניטה דף קפ"ג. ואלה השנויים אשר מצאתי:	—	
לשקע אש במים. שם: לשקע איש במים.	12	10
תובל. שם: תבל.	14	—
והמירו. שם: המירו.	18	—
הבית. שם: לבית.	23	—
להשרבה. שם: להסרבה.	25	—
באותו היום. שם: באותו היום להעליבה.	26	—
להעליבה להפרידה. שם: להפרידה.	28	—
תשמיע אבי. שם: קונך אבי.	33	—

	עמוד שורה
אוי לי מצרי אשר עיקל נתיבי. שם: אוי לי מצרי אשר עיקל נתיבי אוי לי מצרי אשר חיוכי.	36 10
אוי לי אם אומרה מלהסיה דאנת לבי. שם: אוי לי אם לא אומרה מהסיה דאנת לבי.	1 11
עברות חרוניך. שם: עברו חרוניך.	4 —
עירי נהפך. שם: עזרי נהפך.	8 —
בן דוד. שם: בן נפלי.	10 —
וכבר הביא גם הרב הצב"א ז"ל בס' ברית אברהם עמוד 4 את הקינה הזאת מתוך מחזור שאלוניק. והעיר שם ג"כ עמוד 5 כי המחבר רמז את שמו בסוף הקינה: אפרים בר יעקב.	28
והיא הקינה האחרונה נדפסה כבר במחזור שאלוניק ובמחזור סביוניטה דף קע"ט גם בקינות שהוציא לאור החכם ר' יצחק בן אריה יוסף דוב (S. Baer) עמוד 109. (א"א: החכם ר"נ פאן ביעמא באמשטרדם העירני שהקינה היא יסודה במדרש איכה פתיחתא י"א ר' יצחק פתח וכו' אלו זכותם הייתם קוראים בתורה וכו'). ואלה השנויים:	
איך ישר. שם: אָז יִשָּׁר.	2 28
ואתהלך. שם: מתהלך.	3 —
עם חרמי. שם: איש חרמי.	5 —
אותי. שם: אריה.	7 —
לילי. שם: ליל.	15 —
בכי. שם: בכה.	16 —
נשקד עול פשעי. שם: ונשקד פשעי (אך הח' באער הניה: ונשקד עול פשעי).	20 —
ממרום שלח אש. שם: כי נתמלא כעס.	22 —
סילו אבירי. שם: סלה כל אבירי.	24 —
האל בהתהלכי. שם: צורי מלכי.	25 —
ספקו עלי ירך. שם: בא בלבבם מורך.	26 —
כענב. שם: עָנָו, (והח' באער הניה עָנָב).	27 —
צבאיי רועם. שם: נועם.	29 —
דרכי עיר. שם: דרכי ציון.	32 —
פניאל נזכרתי אור לנתיבותי. שם: פגי אל נזכרתי כמעט שעברתי.	33 —
צדק גם לרדוף זאת אויבי להדוף. שם: אָרָה בָּם לרדוף ואויבי להדוף.	35 —
ירדפוני עויני. שם: רָדְפוּנִי עוֹנִי.	36 —
קול לקורא. שם: קול קורא.	1 29
נחרשה. שם: נחרסה.	2 —
רבה נחטבת בטח לשבת. שם: רכה נחשבת לבטח יושבת (ואצל הח' באער: רבה).	3 —
שמו הוסן לעמוד וארצו לחמור. שם: שמו הוסף לעמוד וארצו לא לחמור.	5 —

הערות ותקונים

	עמוד שורה
רבו אורווה, שם: וְנָסוּ הַיָּרְחָה.	8 —
ים כסה, שם: יום כסה (אך באער: ים).	9 —
המטיר מן, שם: הוריד מן.	13 —
שלמה מיד כל ואהיה לאכול, שם: שלמה בי יד כל והייתי לאכול.	14 —
באימות מות, שם: באימות.	15 —
ושמועה רעה, שם: מרעה לרעה.	20 —
נדגלת, שם: כנגדלת.	23 —
וננעה, שם: ננעה.	24 —
עזב את ביתו ונטש נחלתו, שם: עִזַּב בֵּיתוֹ וְנָטַשׁ נַחֲלָתוֹ.	26 —
וגואלי היית, שם: וגומלי נהיית.	27 —
וגדולתי תרב, שם: וגדולתי אִזְ תָּרַב.	28 —

א"א: עוד לי להזכיר את החכם ר"א עפשטיין ואת החכם ד"ר גאלדפאהן, אשר הודיעוני את מקור המאמר „זלפס על פורפירון" עמוד 4 אשר היה נעלם ממני בעתו והם הראוני את המדרש בילקוט על תהלים קאפ' 110 רמו תחסי"ט בשם הילמדנו ע"ש. וע' גם השנוים במדרש תהלים קאפ' ט' פסוק י"ג.

וגם החכם ר"ל מארגאשעס בלבוב זכור לטוב אשר הגיה בקינה ד' ע' 22 לקרות ובאות הא' לשנות את מר (תחת מ') ובאות ח' חדשו (תחת חר שו) הפנעים ובאות ט' קרבן כליל לאל אישים (תחת לא לאישים).

תוכן הענינים.

צד	
74—9	עניני עשרת השבטים, מאת א. נייבויער
26—1	תחנוני בני ישראל, מאת שוח"ה
35—26	מאת א. ברלינער
37—35	מאת שוח"ה
40—38	הערות ותקונים לקובץ על יד שנה שלישית, מאת הג"ל

